

JOHANE

Johanem ka góáèa qǎè tchǒà ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Ncēes tcgāya sa Johanem ka góáèa, xгаа-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàmà hãa ba (21:20), Sebetem ka cóáse ba.

Ncēes tcgāya sa kò góáèa hãa, “nxãasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóá Me e sa ka, a tu a gha dtcòmàn ka Gam dim cg'òèm koe kg'òèan úú ka” (20:31).

Johanem dis tcgāya sa ko Jesom ncēe Nqarim dim Kg'uim chǒò tamase hãam ka kg'ui, Gaam ncēe kò khòè ba ii ba a ba a kò gatá cgoa x'ǎèa hãa ba (1:14). Are-aresa a, Jeso ba ko kái xu dàò xu cgoa kaikaguè sa (ncēe ko xùri zi x'ái zi bóò: 1:1a, 1c, 14, 18, 29, 33, 34, 39, 42, 50b, 50c, 52).

Tc'ǎà di xòèan tcgāyas dia ko tǎáka zi x'ái zi are-aresa zi Jesom, Kgoara-kg'aom Nqarim dim Cóám ncēe nqòòèa hãam di zi ka kg'ui. Xùriko zia ko gúù zi gazi x'ái zi are-aresa zi ko dùú sa nxàe sa nxàea tcg'òó.

7 zi x'ái zia ko nxàèè (2:1-12; 4:43-54; 5:1-18; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-41; 11:1-44).

Johane ba ko cg'orò zi gúù zi ka góá, igabagam ko gazi gúù zi ka kaisase nxàe zi ma kúrúsea hãa sa. Ncēes tcgāyas di xòèa nea ko ntama ne kò ma c'èe ne khòè ne Jesom koe dtcòm a ne a Gam di ne xùri-kg'ao ne kúrú sa nxàe. Ne kò c'èe ne ntcoe Me a ne a kò xguì dtcòmà ne.

Tcee xu 13-17 xu ko Jesom kò ko Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa cùuse tsééa xg'aes ka nxàe, ěem kò qgóóèam ntcùúm ka. Gataga xu ko gaxu tcee xu nxàe, ntam kò ma Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu nxãakamaga kg'ónò tòóa hãa sa, a ghùì-ghui tcáo xua hãa, xu Gam dis x'oo sa q'ana hãa.

Còo di xu tcee xu ko Jesom kò ko qgóóès ka hěé naka Gam di xgaùèan ka hěé naka x'ooan koe tées ka hěé naka Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu koe x'ooan koe tées qãá q'oo koe hòðsean ka hěéthěé kg'ui.

Johane ba ko kaisase chõò tama kg'õèan dis abas Krestem koe hànas ka góá. Gane ěe ko Krestem koe dtcòm nea gha chõò tamas kg'õè sa úú, gaas ncěe ko tshoa-tshoase a ncěeskaga hàna sa, Jn 1:12; 5:24; 17:3.

Johane ba kò ko ncěeska ta ko kg'õèa ta q'oo koe tséékagu zi gùù zi tséékagu a ba a ko gam di zi x'ái zi kúru: tshàan hěé, naka péréan hěé, naka x'ààn hěé, naka kòre-kg'aoan hěé, naka ghùuan hěé, naka Chõó-kg'oman hěé, naka gaan di cgùrian hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qõòa mááku tama kg'uia ne:

- x'áà ne – ntcùú sa

- kg'õè sa – x'oo sa

- tc'amaka – nqãaka

- tseegu – tshùù-ntcõa

- “Tíí Ra a” di kg'uia ne:

- Kg'õèan dir péré Ra a (6:35)

- Nqõóm dir x'áà Ra a (8:12)

- Qãèr ghùu-kòre-kg'ao Ra a (10:11)

- X'ooan koe tẽe sa hẽe naka kg'õe sa hẽethẽe Ra a (11:25)
- Dào Ra, Tseegu Ra, Kg'õe Ra a (14:6)
- Tseegu dir Kg'om Ra a (15:1)
- Nqarim dim Cóá ba, Khóem dim Cóá ba
- dtcòm (1:11-13; 3:16; 20:30, 31)
- Tcgãyas q'oo koe hàna zi:
- Téé-cookg'ai tcgãyas di sa (1:1-18)
- Johanem tcguu-tcguu-kg'ao ba; tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)
- Jeso ba ko khòe ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa (2-12)
- Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xgaa-xgaa; Gam dim còrè ba (13-17)
- Jesom di xgàrasean hẽe naka Gam dis x'oo sa hẽe naka Gam di x'ooan koe tẽean hẽethẽe e (18-21)

Tcgãyas dis Téé-cookg'ai sa (1:1-18)

Kreste ba kg'õèa hãam Kg'ui Me e

¹ Tshoa-tshoases koem kò Kg'ui ba hàna, Me kò Kg'ui ba Nqarim cgoa hàna, Me kò Kg'ui ba Nqari Me e.

² Nqarim cgoam kò tshoa-tshoases koe hàna.

³ Wèés gùu sa kò Gam koe guu a kúrúe, i Gam oose cúí gùu ga kúrúe tama, ãe kúrúsea a.

⁴ Gam koe i kò kg'õèan hãa, i kò kg'õèan khòe ne di x'áa a.

⁵ I ko x'áàn ntcùúan q'oo koe x'áa, i ntcùúan tàa a hãa tama.

⁶ Nqarim ka kò tsééa tcg'òóèa hãam khòe ba kò hàna, cg'õèa ba kò Johane ii.

⁷ X'ààn kam gha hàà nxàea tseegukagu kam kò hààraa, nxãasega ne gha wèé ne khòè ne gam koe guu a dtcòm ka.

⁸ X'ààm tama me e kò ii, igabam kò hààraa, nxãasegam gha hàà x'ààn ka nxàea tseegukagu ka.

⁹ Tseegu dim X'ààm, ncēe ko wèém khòè ba x'àà-x'aa ba kò nqõómkg'ai koe hàà.

¹⁰ Nqõómkg'ai koem kò hãa, me kò nqõó ba Gam koe guu a kúrúè, igabam nqõó ba c'ùù Mea.

¹¹ Gam x'áé koem kò hàà, ne kò Gam x'áé di ne táá qãèse hààkagu Me.

¹² Igabam kò wèé ne ēe kò qãèse hààkagu Me ne, gane ncēe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ne, nxãa nem kò qarían máà, Nqarim di ne cóá ne ne gha ii ka.

¹³ Ncēe ta ma q'ana hãa i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama*, cgàam ma ncàma hãa khama tamase, kana khòèm ma ncàma hãa khama tamase, igaba ne Nqarim koe guu a ábàèa.

¹⁴ Me kò Kg'ui ba cgàa ba kúrú, a ba a gatá koe x'ãè, cgómkuan hēé naka tseeguan hēéthēé ka cg'òèa hãase. Ta kaia x'ààn Gam di bóda hãa, kaia x'ààn ncēe Xòòm koe guu a cúise ábàèam Cóám di i.

¹⁵ Johane ba kò Gam ka nxàea tseegukagu, a ba a q'au a máá: “Ncēe ba kò Gam ga Me e, ncēer kò máá: ‘Gaam ēe qãáa te koe ko hàà ba téé-q'ooan ka nqáé tea, tíí qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàana khama,’ témé ba.”

¹⁶ Gam di cg'òèa hãase hãan koe ta wèéa ta ga guu a chòò tama cgómkuan hòòà.

---

* **1:13:** *Ncēe ta ma q'ana i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama - Gerika sa ko máá: “ncēe c'òàn koe guu a ábàè tama ne,” témé.*

17 X'áè ba kò Moshem koe guu a tcg'òòèa hãa khama, i cgòmkuuan hěé naka tseeguan hěéthěé Jeso Krestem koe guua.

18 Cúí khòè ga Nqari ba qanega bóò tama. Igabagam cúise ábàèam Cóám ncěe Nqari ii ba, a Xòòm dxùu koe ntcóóa-ntcõe ba, nxãa ba Nqari ba q'ãakagu ta a hãa.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

19-20 Jerusalema di xu Juta xu kò peresiti xu hěé naka tempelem koe ko hùì xu khòè xu† hěéthěé Johanem koe tsééa úú, síí xu gha dìim ii sa tềè me ka. Me kò Johane ba tseeguan nxàe, a táá xọase e, igabam tseeguan nxàe a máá: “Tíí ra Krester tama ra a,” témé.

21 Xu tềè me a máá: “Kháé tsi gáé nxãaska dìi tsia? Elija tsia?” témé. Me máá: “Gaar tama ra a,” témé.

Xu máá: “Kháé tsi gáé gaa tsi porofiti tsi tsia, Nqarim kò nxàea tsi?” témé. Me xọa a máá: “Eě ěe,” témé.

22 Ka xu ko nxãaska tềè me a máá: “Kháé tsia nxãaska dìi tsia? Bìrí xae e naka xae ěe tsééa óá xaea hãa ne koe xọan úú. Dìi tsia, ta tsi ga mée?” témé.

23 Me máá: “Tíí ra tchàa-xgóós q'oo koe ko q'aur dòm ra a, a ko máá: ‘X'aigam Nqarim dim dàò ba

† 1:19-20: *tempelem koe ko hùì xu khòè xu* - Gerika sa ko máá: “Lefi dìs qhàòs di xu khòè xu” témé.

tchàno-tchanoa máá Me, ' ãem porofitim Isaiam ma mééa hãa khama, " tème ra.

24 (Xu kò ncêe xu khòè xu Farasai xu ka tsééa tcg'òóèa hãa.)

25 Ka xu ko tõe me a máá: "Ncêe Krete tsi tama tsi kò ii, a Elija tsi tama tsi ii, a tsi a gataga gaa tsi porofiti tsi *Nqarim kò nxàea tsi* tama tsi ii, ne tsia ko dùús domka nxãaska *khòè ne* tcguù-tcguua máá?" tème.

26 Me Johane ba xòa xu a máá: "Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu, igaba xao gaxao ãe xg'aekua xao koe tée-tõe ba c'úùà hãa.

27 Gaam ãe tíí qãá koe ko hàà ba, ncêe Gam di nxàbo tcãian kgoara gar tc'ãò tama ba, " tème.

28 Ncêe zi gúù zia kò Betania koe kúrúse, Jorotane ka ncíi za, ncêe Johanem kòo tcguù-tcguu koe.

Jeso ba Nqarim ðim Ghùu-coa Me e

29 Me Johane ba xùrikom cárn ka Jeso ba bóò Me ko hàà, me máá: "Ghùu-coam Nqarim di ba tu bóò, ncêe ko hàà nqóòm di chìbian xgàm a qòò cgoa ba!

30 Gaam ga Me e ncêer kòo Gam ka kg'ui a ko máá: 'Qãáa te koem ko Khòè ba hàà, ncêe tée-q'ooan ka nqáé tea ba, tíí kò qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna hãa khama, ' tème ba.

31 Tíí igabar kò ðíim ii sa c'úùà hãa. Igabar kòo tshàan cgoa tcguù-tcguu, nxãasegam gha Iseraele ne koe x'áíe ka, " tam méé.

32 Me kò Johane ba ncêes gúù sa nxàea tseeguk-agu a máá: "Tc'õe bar kò bóò Me nqarikg'ai koe guu a tcíbís khama ii a ko xõa cgae Me, a ba a kò hàà Gam koe x'ãè.

³³ Tíí igabar kò dìím ii sa c'úùà hãa. Igabam kò ãe kò tséé tea hãa, hààr gha tshàan cgoa tcguù-tcguu ka ba, bìrì te a máá: 'Eë tsi gha Tc'ëe ba bóò Me ko Gam koe xõa, a Gam koe hãa ba, nxãa ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'ëem cgoa gha tcguù-tcguum ga Me e,' témé.

³⁴ Ra bóòà hãa, a ra a ko nxàea tseegukagu Nqarim dim Cóám ga Me e sa," tam méé.

Tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu

³⁵ Xùrikom cárn kam kò Johane gaicara gam di tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara cgoa téé-tëe.

³⁶ Eëm ko *Johane ba* Jeso ba bóò Me ko qõò kam kò máá: "Ghùu-coam Nqarim di ba bóò!" témé.

³⁷ Eë tsara ko xgaa-xgaase-kg'ao tsara ncëe sa kóm, ka tsara kò Jeso ba xùri.

³⁸ Me Jeso ba kabise a ntcëe a bóò tsara a, tsara ko xùri Me, Me tãe tsara a, a máá: "Dùu sa tsao ko qaa?" témé. Tsara xõa Me a máá: "Nda Tsi x'ãèa, Rabiè?" témé. (Ncëem kg'ui ba ko 'Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè' témé, kg'uiam kò kabìè ne).

³⁹ Me bìrì tsara a, a máá: "Hàà naka tsaoa bóò," témé. Ka tsara ko qõò cgoa Me a síí ãem kò x'ãèa hãa qgàlan bóò, a tsara a wèem cárn ãe ba Gam cgoa dxãà. 4 di x'aè e kò ii dqòà di i.

⁴⁰ Eë tsara khòè tsara ncëe kò Johane ba kóm a *Jeso ba* xùri tsara ka c'ëe ba kò Anterea me e, Simonem Peterem ka qõese ba.

⁴¹ Tc'ãà dis gúùs Anteream kò kúrús kam kò káíkhoem Simone ba qaa, a bìrì me a máá: "Mesia ba tsam hòòà," témé (ncëem kg'ui ba ko 'Kreste ba' témé, kg'uiam kò kabìè ne).

⁴² Kam kò *Anterea ba qõesem* Simone ba Jesom koe óága, Me Jeso ba bóò me a máá: “Simone tsi Johanem di tsi cóá tsi i, igaba tsi gha ncēeska Kefase ta ma tciè,” témé (ncēes cg'õè sa Petere si i *Gerika dis kg'uis ka* a ko 'Nxõá sa' nxàe).

⁴³ Xùrikom cárn kam kò Jeso ba Galilea koe qõò sa biríse. A ba a kò Filipim cgoa xg'ae, a birí me a máá: “Xùri Te,” témé.

⁴⁴ Filipi ba kò Betesaida koe guua, Anterea ba hēé naka Petere ba hēéthēé tsara guua hãam x'áé ba.

⁴⁵ Filipi ba ko Nataniele ba sao-xg'ae a birí a máá: “Gaam Khóèm ēe xu kò ko Moshe ba hēé naka porofiti xu hēéthēé Gam ka góáa hãa ba tsam hòòa hãa! Jesom Nasareta di ba, Josefam ka Cóáse ba,” témé.

⁴⁶ Me Nataniele ba tēè me a máá: “Nasareta koe i ga qãè gúúan guu a tcg'oa?” témé, kam kò Filipi xõa me a máá: “Hàà naka tsam sí tsi bóò,” témé.

⁴⁷ Eēm ko Jeso ba Nataniele ba bóò me ko hàà kam kò gam ka nxàe a máá: “Iseraelem tc'áró-tc'aro ga a ncēe e, cúí tshúù-ntcõa ga úú tama ba,” témé.

⁴⁸ Me Nataniele ba birí Me a máá: “Nta Tsi ma q'ãa tea hãa?” témé. Me Jeso ba xõa me a máá: “Qanega tsi kò faia dis hìis dòm q'oo koe ntcõa-ntcõe, me Filipi tcii tsi tamas cookg'ai koer kò bóò tsi,” témé.

⁴⁹ Me Nataniele xõa a máá: “Rabiè, Tsáá Tsi Nqarim di Tsi Cóá Tsi i, Tsáá Tsi X'aiga Tsi i Iseraele di Tsi,” témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xõa me a máá: “Ncãar birí tsi a máá: ‘Faia dis hìis dòm q'oo koe tsi ntcõa-ntcõe koer hòò

tsia, ' témé domka tsi ko dtcòm, igabaga tsi gha ncêe zi gúù zi nqáéa hãa zi bóò," témé.

⁵¹ A ba a máá: "Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Nqarìkg'ai xao gha bóò i xgobekg'amsea hãa, i ko Nqarim di moengelean Khòèm dim Cóám koe q'ábà xõa," témé.

Jeso ba ko khòè ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa (2-12)

2

Jeso ba ko séèkuan dis kòès koe tshàan kabì i gõéan kúrú

¹ Nqoana dim cáim kas kò séèkuan dis kòè sa Kana *dim x'áém* koe kúrúse, ncêe kò Galilea koe hàna ba. Si kò Jesom ka xõò sa gaa koe hàna.

² Me kò Jeso ba hěé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěé gaas kòès séèkuan di sa tciaa máàèa.

³ Eè i ko gõéan tcào kas kò Jesom ka xõò sa bìrí Me a máá: "Gõéan ne úú tama," témé.

⁴ Me Jeso ba bìrí si a máá: "Khòè seè, kháé méér dùú sa kúrú? Tirim x'aè ba qanega hàà ta ga hãa ka," témé.

⁵ Si Jesom ka xõò sa tséé-kg'ao xu bìrí a máá: "Eēm ko bìrí xao os gúùs wèè sa méé xao kúrú," témé.

⁶ Gaa koe xu kò nxõán cgoa kúrúèa xu káná xu 6 xu tshàan di xu téé-těe, a xu a kò gaa koe tòóèa hãa Juta ne dis cau si i kò ii khama, xg'aàse di tshàan tòóa mááse sa. Me kò wèém káná ba 100 litara khama noo tshàan úúa.

⁷ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Káná xu tshàan cgoa cg'oè-cg'oe,” témé. Xu cg'oè-cg'oe xu, xu cg'oè a síí kg'áma xu koe téé.

⁸ Me bìrí xu a máá: “Ncēeska xao xobe naka xaoa kōès dim tc'ãà-cookg'aim koe úú,” témé. Xu xobe e a xu a síí máà me e.

⁹ Eēm ko kōès dim tc'ãà-cookg'ai ba tshàan ncēe gōéan koe kabìèa xàm, ncēm kò nda i guua hãa sa c'úua a, (igaba xu kò tsée-kg'ao xu ncēe kò tshàan xàia hãa xu q'ana hãa nda i guua sa), kam kò séè-kg'ao ba tcii,

¹⁰ a bìrí me a máá: “Wèé ne khóè ne ko kuri kare gōéan kg'aia tcg'òó a khóè ne máà. Eē ne ko khóè ne kg'áà xg'ara, ne i ko nxãaska nxãwa ēe kare taman tcg'òóè. Igaba tsi tsáá kare gōéan ncēm x'aè ba tòóa máána hãa,” témé.

¹¹ Ncēe sa kò kg'aikas x'áis ga si i, Jesom ko Kana *dim x'ám* koe kúrú sa, ncēe Galilea di ba. Gam di x'áà nem kò x'ái, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe dtcòm.

¹² Ncēe zi gùú zi qãá q'oo koem kò *Jeso ba* Kaperenaume koe síí, Gabá hěé naka xòò sa hěé, naka qōese ga xu hěé, naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěé e, ne kò gaa koe cg'orò cáman hãa.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Si kò Paseka dis kōès Juta ne di sa cùu si i, Me kò Jeso ba Jerusalema koe qōò.

¹⁴ Eēm ko tempelem koe tcãa kam kò khóè ne bòò ne ko ghòèan hěé, naka ghùuan hěé naka tcíbían hěéthěé x'amágu, ne c'ēe ne tafolean koe ntcōóa-ntcōe a ko tãá nqōó di marian xg'áma q'aa.

15 Me kò dquian cgoa tsam ba kúru, a ba a wèéa ne ga tempelem koe xhàiagu, ghùuan ga hěé naka ghòean ga hěéthěé cgoa, a ba a ghànèa qáú marian ko xg'áma q'aa ne di ntcōó-q'ooa ne, a ba a gane di qano marian tsai-tsaia q'aa.

16 A ba a ěe kò tcíbian x'ámágu ne birí a máá: “Eě zi gúu zi tu ncěe koe tcg'òó. Abom dim nquu ba tu táá x'ámágu-nquu ba kúru guu!” témé.

17 Ka xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'ěe-tc'ěese ěe ko góáèa hãa sa, ncěe kòo máá: “Tsarim nquum di ncóóa ne ko cg'õo te,” témé sa.

18 Xu kò Juta xu xoa Me a máá: “Ndakas x'ái sa Tsi gha x'ái ta a, ncěe zi gúu zi di qarian Tsi úúa hãa di sa?” témé.

19 Me Jeso ba xoa xu a máá: “Ncěem tempele ba tu kòbè, nakar nqoana cáman q'oo koe tshàoa ghùì me,” témé.

20 Ka xu kò Juta xu máá: “Tempelem ncěe kò 46 kurian sèè a tshàòè ba Tsi gha Tsáá nqoana cáman q'oo koe ghùì dèè?” témé.

21 Igabam kòo Jeso ba tc'áróa ba dim tempele ba nxàe.

22 Eěm ko x'ooan koe ghùìèa xg'ara ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ěem xg'ao mééa hãa sa tc'ěe-tc'ěese. A xu a *Nqarim di zi Tcgãya* zi hěé naka Jesom kò kg'uia hãa kg'uian hěéthěé dtcòm.

Jeso ba khòem ko qaa sa q'ana hãa

23 Eěm ko Jeso ba Jerusalema koe hàna, Paseka dis kòès dim x'àem ka, ka ne kò kái ne khòè ne x'ái zi ěem kò kúru zi bóò, a ne a Gam dim cg'õem koe dtcòm.

24 Igabam ko Jeso ba táá tcom ne, wèè ne khòè nem q'ana hãa khama.

²⁵ Gataga i kò Gam koe qaase tama, c'ěem khòem gha c'ěe khòean ka nxàea tseegukagu sa. Gabá kò Gam ka q'ana hãa khòem koe hàna sa khama.

3

Jeso ba ko Nikodemase ba xгаа-xгаа

¹ Me kò c'ěem khòem Farasai xu dim Nikodemase ta ko ma tcièè ba hàna, Juta ne dim tc'aa-cookg'ai ba.

² Jesom koem kò ntcúú ka hàà, a hàà bìrí Me a máá: “Rabiè, Nqarim koe guua Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tsi i sa ta q'ana hãa; cúí khòè ga Tsáá ko kúrú zì x'ái zì kúrúa hãa tite, Nqarim kò gaan cgoa hãa tama ne khama,” témé.

³ Me Jeso ba xọa me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi, a ko máá: Khòem kò kabase ábàè tama nem cuiskaga Nqarim di x'aian bóòà hãa tite,” témé.

⁴ Me Nikodemase ba bìrí Me a máá: “Khòè ba ga kháé ntama ma gàeseam hãa koe ábàè? Xòòs di ncàan koe ba ko kháé gaicara tcãà, a nxãwa ábàè?” témé.

⁵ Me Jeso ba xọa me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi, a ko máá: Khòem kò tshàan hěé naka Tc'ěe ba hěéthěé ka ábàè tama, nem cuiskaga Nqarim di x'aian koe tcana hãa tite.

⁶ Eě cgàam ka ábàèa sa cgàa si i, si ěe Tc'ěem ka ábàèa sa Tc'ěe si i.

⁷ Táá méé tsi bìrí tsir kòò a ko máá: ‘Kabase méé tu ábàè,’ témé ne are guu.

⁸ Tc'ãá ba ko gam ko tc'ěe xòè za tc'ãá, tsi ko gam di ts'oo-q'ooan kóm, igaba tsi cuiskaga ěem guua hãa kana ěem ko qõò qgàlan q'ãa tite. Me wèém khòem ěe Tc'ěem ka ábàè ba gatà ii,” témé.

9 Me Nikodemase ba xɔa Me a máá: “Ntama zi gha ma ncēe zi gúù zi kúrúse?” témé.

10 Me Jeso ba xɔa me a máá: “Tsáá tsia Iseraele di tsi xгаа-xгаа-kg'ao tsi i, igaba tsia ncēe zi gúù zi ka q'ãa tama?”

11 Tseegukar ko tseeguan bîrî tsi, a ko máá: Sita q'ana hãa zi gúù zi ka ta ko kg'ui, a ta a ko ãe ta bóòà hãa zi ka nxàea tseegukagu, igaba tu gatu ãe ta ko gaas ka nxàea tseegukagu sa dtcòm tama.

12 Nqõóm di zi gúù zi kar ko kg'ui cgoa tu u igaba tu dtcòm tama, ka tua gha ntama ma dtcòm, ncēe nqarikg'ai di zi gúù zi kar kòo kg'ui cgoa tu u ne?

13 Cúí khòè ga qanega nqarikg'ai koe qaò ta ga hãa, ãe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam oose, Khòèm dim Cóá ba, ncēe nqarikg'ai koe hãa ba.

14 “Eēm kò ma Moshe tchàa-xgóós koe cg'ao ba ma ghùì khamaga ma méém Khòèm dim Cóá ba ma ghùìè,

15 nakam gha nxãasega wèém *khòèm* ãe ko Gam koe dtcòm ba chòò tamas kg'òè sa úú.

16 Nqari ba nqõó ba ncēeta noose ncàmà hãa domkam kò Gam dim Cóám cúise ábàèa hãa ba tcg'òóa hãa khama, nxãasegam gha díím wèém ãe ko Gam koe dtcòm ba táá kaàkaguè, igabam gha chòò tamas kg'òè sa úú ka.

17 Nqari ba kò Gam dim Cóám gha hàà nqõó ba xgàra ka tsééa óá Me tama, igabam kò hààm gha nqõó ba kgoara ka tsééa óá Mea hãa.

18 Eē ko Gam koe dtcòm ba xgàràè tite, igaba gaam ãe Gam koe dtcòm tama ba nxãakamaga xgàràèa hãa, Nqarim dim Cóám, ncēe cúise ábàèa hãam koem kò táá dtcòm khama.

19 Ncēea xgàrakus *ko ma tséé* ga a: X'áà ba kò nqóòmkg'ai koe hààraa, igabaga i kò khóèan ntcùúan ncàma hãa x'áàn ka, gaan di zi tséé zia kò cg'ãè zi i domka.

20 Wèém khòèm ãe ko cg'ãèan kúrú ba x'áàn hòrea, a x'áàn koe hàà tite khama, nxãasega i gha gam di *cg'ãè* tsééan táá x'áíse ka.

21 Igaba diím wèém ãe ko tseeguan kúrú ba ko x'áàn koe hàà, nxãasega i gha gam di tsééan qãèse bóðse ka, Nqarim ko ma tc'èe khamam ma kúrúa hãa sa," tam méé.

Jeso ba hěé naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hěéthěé e

22 Ncēe zi gúù zi qãá q'oo koe xu kò Jeso ba hěé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěé xu Jutea dim nqóòm koe qòò. Gaa koem kò síí gaxu cgoa ão, a ba a *khòè ne* tcguù-tcguu.

23 Me kò thěé Johane ba Ainone koe *khòè ne* tcguù-tcguu, ncēe kò Salime dim x'áém ka cúùse hãam x'áé ba, gaa koe i kò tshàan kái i khama, ne kòò khòè ne gaa koe qòòa tcguù-tcguuè.

24 Johane ba kò qanega qáé-nquus koe tcãàè ta ga hãa khama.

25 Xu kò Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu c'èem Jutam cgoa q'ano-q'anosean dis ntcoeku sa ghùì.

26 Ka xu kò Johanem koe síí, a bìrí me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, ãe kò tsáá cgoa Jorotane ka ncíí za hànám Khòè ba, ãe tsi kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa ba ko ncēeska *khòè ne* tcguù-tcguu, i ko wèé khóèan Gam koe síí," témé.

27 Me Johane ba xɔa xu a máá: “Khòè ba cuisk-aga cúí gúù ga q'òòà hãa tite, nqarikg'ai koem kò guu naka máàè e tama ne.

28 Gaxao igaba xao ga tíí ka nxàea tseegukagu ãer kòo máá: ‘Tíí ra Krester tama ra a, igaba ra Gam ko hààs cookg'ai koe tsééa tcg'òòèa hãa,’ témé ka.

29 Eẽ sèè-kg'aos cgoa hàna ba sèè-kg'ao me e, me sèè-kg'aom dim tcàrà̀m ãe téé a ko komsana me ba ko kaisase sèè-kg'aom dim dò̀m ba qãè-tcaoa máá. Gaa domka i ncèeska tiri qãè-tcaoan cg'òèa hãa.

30 Gam di cgáéan méé i kaisase càùse, naka i tiri cg'áré-cg'árésean kaisase nqãaka síí,” tam méé.

31 Eẽ tc'amaka guua ba wèé ne ka tc'amaka hàna. Eẽ nqòómkg'ai koe guua ba nqòómkg'ai di me e a ko nqòómkg'ai di zi gúù zi ka kg'ui. Eẽ nqarikg'ai koe guua hãa ba wèé ne tc'amkg'ai koe hàna.

32 Eẽm bóòà hãa, a kóma hãa gúua nem ko nxàea tseegukagu, igaba i cúí khòè ga Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm tama.

33 Khòèm ãe ko Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm ba ko Nqari ba tseegu di Me e sa nxàea tcg'òó.

34 Eẽm Nqari ba tsééa tcg'òòà hãa ba ko Nqarim di kg'uian kg'ui khama, tc'ã̀ò-tc'ã̀o sa nqáéa hãasem ko Nqari ba Tc'ãe ba máà *Me* khama.

35 Xòò ba Gam dim Cóá ba ncàma hãa, a wèé zi gúù zi Gam tshàu q'oo koe tcana hãa.

36 Díim wèém ãe ko Cóám koe dtcòm ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa, igaba ãe ko Cóá ba xguì ba cuiskaga kg'òèan hòò tite, i gha Nqarim di xgòàn gaam koe hãa.

4

Jeso ba ko Samaria dis khòès cgoa kg'ui

¹⁻³ Jeso ba kò kái xгаа-xgaase-kg'aoan kúrú, a ba a Johane ba nqáéa hãase kái ne khòè ne tcguù-tcguu. Xu kò Farasai xu ncêe sa kóm. (Igabam ko Jeso ba tcguù-tcguu tama, xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ko tcguù-tcguu.) Eêm ko Jeso ba êe kò nxàèè sa kóm, kam kò Jutea koe guu a ba a gaicara Galilea koe kabise kg'oana.

⁴ Samaria dim nqõóm koe méém tcana tcg'oas gúù si i kò ii.

⁵ Me Samaria koe hánam x'áé-coam Sikare ta ko ma tciêm koe síí tcãà, c'êem xháràm Jakobem kò cóásem Josefa ba máà hãam koe.

⁶ Me kò Jakobem dim tsàù ba gaa koe hãa. Me kò Jeso ba qáòs qòòs koem guua hãa khama xhòea hãa, khamam kò gaam tsàùm qàe koe síí ntcõóa-ntcõe, koaba nqàè e kò ii.

⁷ Si ko Samaria dis khòè sa gaa koe hàà, tshàa nes gha hàà xài ka, Me Jeso ba bìrí si a máá: “Tshàan au Ter kg'áà,” témé.

⁸ (Xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu x'áém koe tcana hãa, síí xu gha tc'õoan x'ámá ka.)

⁹ Si Samaria dis khòè sa bìrí Me a máá: “Tsáá Tsi Juta Tsi i, ra tíí Samaria dir khòè ra a. Ka Tsia ga nxãaska ntama ma tshàan dtcàrà te?” témé. Juta ne hêé naka Samaria ne hêéthêéa ko xg'ae qgàia káà a khama.

¹⁰ Me Jeso ba xqà si a máá: “Nqarim dis máàku sa si kò q'ana hãa ne, a Dìím ko dtcàrà si sa q'ana hãa, ne si ga ko sáá dtcàrà Mea hãa, Me ga kò kg'õèan di tshàan máà sia hãa,” témé.

11 Si khòè sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, xài cgoa Tsi ga gàba Tsi úú tama, me tsàù ba nqúù q'ane me e. Ka Tsia ko nxãaska gaa kg'òèan di tshàan nda hòò?”

12 A Tsáá Tsia gatá ka xõòm Jakobem ka kaia hãa, ncêe kò tsàù ba máà ta ba, i kò gabá hěé, naka gam ka cóase ga xu hěé, naka gam di kg'oo-coan hěéthěé gam koe kg'áà ba?” témé.

13 Me Jeso ba xọa si a máá: “Wèém khòèm ncêe tshàan ko kg'áà ba gha gaicara cáám.

14 Igaba dìím wèém ěe gha tshàan ěer gha máà me kg'áà ba gaicara chõò tamase cáma hãa tite. Igaba wèém ěer gha ko ncêe tshàan máàm koe i gha chõò tamas kg'òès di tshàan di tsgórèan kúrúse,” tam méé.

15 Si khòè sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, ncêe tshàan máà te, nakar gha nxãasega táá gaicara cáám guu, naka ra nxãasega ncêe koe hàà xàian ka táá ncêeta noom dàò ba qòò guu,” témé.

16 Me Jeso ba bìrí si a máá: “Qõò naka sia sí sarim khòè ba tcii na kàbise na hàà,” témé.

17 Si khòè sa xọa Me a máá: “Khòè bar úú tama,” témé.

Me Jeso ba bìrí si a máá: “Tseegu si ko, ěe si ko máá, khòè ba si úú tama, témé ka.

18 5 xu khòè xu si kò úúa hãa, igaba si ncêeska úúam khòè ba sarim tama me e. Eě si ko nxàe gúua nea tseegu u,” témé.

19 Si khòè sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, Tsáá Tsia porofiti Tsi i sar ko bóò.

20 Gatá ka xõò ga xua kòò ncêem xàbìm koe còrè, igaba tu ko gatu máá, Jerusalema ba gaam qgáìm gaa koe méé ta còrèm ga me e, témé,” tas méé.

21 Me Jeso ba bìrì si a máá: “Khòè seè, dtcòm ãer ko méés gùù sa: X'aè ba ko hàà ncēm xàbim koe kana Jerusalema koe ga igaba tu Abo ba còrèa hãa tite ba ke.

22 Gatu Samaria tua kò c'úua tu hãa gúuan còrè, ta ko sita *Juta ta q'ana* ta hãa sa còrè, kgoarasea nea Juta ne koe guua hãa khama.

23 Igabam ko x'aè ba hàà, a nãakamaga hààraa, ncēe tseeguan di dɔm-k'aoan gha Tc'ēm koe hēé naka tseeguan koe hēéthēé Abo ba dɔm ba. Abo ba ko gatà ii ne dɔm-k'ao ne qaa khama.

24 Nqari ba Tc'ēe Me e, ke méé ne Gam di ne dɔm-k'ao ne Tc'ēe ba hēé naka tseeguan koe hēéthēé dɔm Me,” tam méé.

25 Si khòè sa bìrì Me a máá: “Mesiam Krete ta ko ma tciè ba ko hàà sar q'ana hãa. Eēm ko hàà nem gha hàà wèé zi gùù zi ka bìrì ta a,” témé.

26 Me Jeso ba xɔa si a máá: “Tíí ncēe ko sáá cgoa kg'ui Ra gar ga Ra a,” témé.

27 Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu kabise. Eē xu ko hàà ka xu kò sao-xg'ae Me Me hãa a ko khòès cgoa kg'ui xu are. Igaba i ko táá cúia xu ga tèè a máá: “Dùú sa Tsi ko qaa?” kana “Dùús domka Tsia ko gas cgoa kg'ui?” témé.

28 Kas ko gas dim gàbam xài cgoa di ba guu, a sa a x'áé-dxoom koe kabise a síí khòè ne bìrì a máá:

29 “Hàà naka síí wèé zi gùù zi ãer kúrúa hãa zi ka bìrì tea hãam Khòè ba bóò. A Gaam Krestem ga ba ga ii?” témé.

30 Ne x'áé-dxoom koe guu a ne a Gam koe síí.

31 Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu Gam cgoa kg'ui a máá: “Xgaa-xgaa-k'aoè, tc'óó,” témé.

³² Me bìrí xu a máá: “Tc'õó Ra gha tc'õoa ner Tíí úúa hãa, gaxao ka c'ùùèa hãa a,” témé.

³³ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xóé a bìríku a máá: “Ncãa i gáé c'èe khóèan tc'õoan óága máá Me?” témé.

³⁴ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tiri tc'õoa nea Gaam èe tséé Tea hãam ko tc'èe sa kúrú si i, naka Gam dis tséé sa xg'ara-xg'ara sa hëéthëé e.

³⁵ Ncèeta tu gáé gatu méé tama: ‘4 nxoea nea qaùà hãa, me ko nxãwa x'aèm tc'õoan méé i khõàè di ba hàà,’ témé tama? Bòò, bìrí xao or ko, ghùi-kg'ai xao naka bòò xhàràn ma x'ãéa hãa, a i a khõàè i gha sa tééa máána hãa.

³⁶ Èè ko tc'õoan khõá ba ko surutaè, a ba a ko chõò tamas kg'õès di tc'áróan sáà-xg'ae, tsara gha nxãasega èe ko xhàrà ba hëé naka èe kò khõá ba hëéthëé tsara xg'ae a qãè-tcao.

³⁷ Ncèem kg'ui ba tseegu me e khama, ncèe ko máá: ‘C'èe ba ko xhàrà, me ko c'èe ba khõá!’ témé ba.

³⁸ Tséé xaoa Ra hãa, síí xao gha èe xao tséé tama koe khõá ka. C'èe nea gaa koe tsééa hãa, xao ko gaxao gane di tsééan koe tcuù,” tam méé.

³⁹ Ne kò kái ne Samaria ne èem x'áé-dxoom di ne Gam koe dtcòm, kg'uim khóès kò nxàea tseeguk-agua hãam domka, ncèe kò máá: “Wèé zi guù zi èer kúrúa hãa zi kam bìrí tea hãa,” témé ba.

⁴⁰ Èè ne ko Samaria ne Gam koe hàà, ka ne kò dtcàrà Me gane cgoam gha hãa sa, Me càmm càmán hãa cgoa ne.

⁴¹ Ne kò Gam di kg'uian domka kaisase kái ne dtcòm.

⁴² A ne a khóè sa bìrí a máá: “Ncèeska ta èe si nxàea hãa gúùan domka cúí dtcòm tama, igaba ta

ncãa kóma mááse Me, a ta a ncēm khòe ba nqǒóm dim Kgoara-kg'ao Me e sa ncēeska q'ana hãa,” ta ne mée.

⁴³ Eẽ tsara cárn tsara qãá q'oo koem kò gaa koe tcg'oa a Galilea koe qǒò.

⁴⁴ (Jeso ba kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa, porofiti ba gam dim x'áém koe dtcòmme tamam khòe me e sa khama.)

⁴⁵ Eẽm ko Galilea koe tcãà, ka ne kò Galilea di ne khòe ne qãese hààkagu Me. Wée zi gúù zi eẽm kò Jerusalema koe kǒès dim cárn ka kúrúa hãa zi ne kò bóòà hãa khama, gane igaba ne ko gaas kǒès koe hààraa khama.

Jeso ba ko x'aiga-coam dim cóá ba qǎèkagu

⁴⁶ Gaiam kò Kana *dim x'áém* koe síí Galilea di i, ncēe gaa koem kò tshàan kúrú i gǒé ii koe. Me kò Kaperenaume koe c'ẽem tc'ãà-cookg'ai ba hãa, ncēe gam dim cóám kò tsàa ba.

⁴⁷ Eẽm ko Jeso ba Jutea koe guu a Galilea koe hààraa hãa sa kóm, kam kò Gam koe síí a dtcàrà Me, hààm gha gam dim cóá ba kg'ǒèkagu ka, ncēe ko x'oos qàe koe hãa ba.

⁴⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: “X'ái zi hěé naka are-aresa zi gúù zi hěéthěé tu kò bóò tama ne tu cuiskaga dtcòm tite,” témé.

⁴⁹ Me x'aiga-coa ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, cóám tirim x'óó tamas cookg'ai koe hàà,” témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xǒa me a máá: “Tsarim cóá ba gha kg'ǒè ke qǒò,” témé. Me khòe ba eẽm Jeso ba bìrí mea kg'uian dtcòm, a ba a qǒò.

⁵¹ Qanegam dàòm q'oo koe hãa a ko qǒò, ka xu kò gam di xu qãà xu qãè tchǒàn gam dim cóá ba kg'òèa hãa di cgoa hàà xg'ae cgoa me.

52 Me dùútsa x'aèm kam kò cóá ba qãè sa tèè xu, xu bìrí me a máá: “Ncēe ncāa nqáém cáim ka i ncāa tcìlan guu me, koaba di x'aè ka,” témé.

53 Me kò cóám ka xõò ba nxãaska q'ana hãa gaam x'aèm ãem ka gam kò Jeso ba bìrí mea hãa a máá: “Tsarim cóá ba gha kg'õè,” témé sa. Ka ne kò gabá hēé naka gam dim nquum di ne wèé ne hēéthéé dtcòm.

54 Ncēea kò cáim dis x'áís ga si i, Jesom kò Jutea koe guu a Galilea koe hàà kam kò kúrúá hãa sa.

5

Jeso ba ko khòè ba tèbem koe qãèkaqu

1 Ncēe zi gúù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba Jerusalema koe qõò, c'ées kõès Juta ne di sa kò gaa koe hàna khama.

2 Nxãaskas kò Jerusalema koe heke-kg'ám sa hàna, ncēe kò 'Ghùuan dis Heke-kg'ám sa' ta ma tciìè sa. Me kò ncēes heke-kg'ám qàe koe tèbe ba hãa, Hebera dis kg'uis ka ko 'Betesata' ta ma tciìè ba, 5 zi xàò-xao zi kò úúa hãa ba.

3 Gaa zi xàò-xao zi koe ne kò káí ne khòè ne tsàako ne hãa, káà tcgáí ne hēé naka qõò tama ne hēé naka nqõara ne hēéthéé e.

4*

5 Nxãaskam kò c'ẽem khòè ba gaa koe hàna, 38 kurian kòò úú a kò tsàa ba.

---

* **5:4:** C'ẽe zi tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uian úúa: “a ne a ko tshàan di kòbi-kòbisean qãà. 4 Moengele ba ko kuri c'ẽe x'aè ka gaam tshàm koe xõa, a tshàan kòbi-kòbi khama.

⁶ Eẽm ko Jeso ba bóò me, me gaa koe xóé-xõe, kam kò ncísem tsàara hãa sa bóòà q'ãa, a tẽe me a máá: “A qãè kg'oana tsia?” témé.

⁷ Me ãem tcìi-khoe ba xọa me a máá: “X'aigaè, cúí khòè gar úú tama ãem kòò tshàa ba kọbi-kọbise ne gha gaam koe tcãà te e. Eẽr kò tcãà kg'oana ne i ko c'ẽe khòèan tíi ka tc'ãà a tcãà,” tam méé.

⁸ Me Jeso ba bìrì me a máá: “Tẽe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia qõò,” témé.

⁹ Me gaam khòè ba kúúga qãè. A ba a gam dim tcoà ba sèè, a qõò.

Eẽm cáím ba kò Sabata dim cáím me e.

¹⁰ Ka xu kò Juta xu ãe ko qãèkaguèam khòè ba bìrì a máá: “Sabata dim cáím me e khama tsi tsarim tcoà ba tsi ga sèè sa kgoara mááè tama,” témé.

¹¹ Me xọa xu a máá: “Khòèm ãe qãèkagu tea ba ncãa bìrì te a máá: ‘Tsarim tcoà ba sèè naka tsia qõò,’ témé,” tam méé.

¹² Ka xu kò tẽe me a máá: “Dìí ba ãem khòè ba ncẽe ko máá, tcoà ba méé tsi sèè naka qõò, témé ba?” ta xu méé.

¹³ Igabam kò ãe qãèkaguèam khòè ba c'úua hãa dìí Me e kò ii sa, Jeso ba kò qõòà hãa, ne kò gataga gaam qgáim koe kò hãa ne khòè ne kái ne e thèé khama.

¹⁴ Eẽ zi gúù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba tempelem koe sao-xg'ae me, a bìrì me a máá: “Bòò, ncẽeska tsi qãè tsi i. Táá méé tsi gaicara chìbian kúrú guu, nxãasega i gha kaisase cg'ãè gúúan táá kúrúse cgae tsi ka,” témé.

¹⁵ Me gaam khòè ba tcg'oa, a síí Juta xu bìrì, Jeso Me e kò ii, ncẽe kò qãèkagu mea hãa ba sa.

16 Ka xu kò gaas kaga Juta xu *tshoa-tshoa* a Jeso ba xgàra, Sabata dim cáim kam kò ncēe zi tséé zi kúrúa hãa khama.

17 Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tirim Abo ba ko wèé x'aè ka tséé, ncēeskaga igaba, Ra ko Tíí igaba thée tséé,” témé.

18 Gaa domkaga ne kò Juta ne cg'õo Me ne gham dàò ba kaisase tcg'aì-tcaoa hãase qaa, Sabata dim cáim di x'àèan cúim kò khōá tama, igabam kò thée máá, Nqari ba Gam ka Xõòm tc'áró-tc'aro Me e, ta mééa, a kò Nqarim cgoa tc'ãò-tc'ãose.

Jesom di qaria ne

19 Me Jeso ba xõa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Cuiskagam Cóa ba c'ēe gúù cúí ga kúrúa hãa tite, igabam gha ãem ko Xõò ba bõò Me ko kúrús cúí sa kúrú. Wèés ãem ko Xõò ba kúrú sam ko Cóa ba gataga thée kúrú khama.

20 Xõò ba Cóa ba ncàma hãa, a ko wèé zi ãem ko kúrú zi x'ái Me. A ba a gha ncēe zi tséé zi ka kaia hãa zi tséé zi x'ái Me, nxãasega tu gha are ka.

21 Eẽm ko Xõò ba ãe x'óóa hãa ne ghùì a kg'õèkagu khamagam gha ma Cóa ba ãem ncàma hãa ne kg'õèkagu.

22 Abo ba cúí khòè ga xgàra tama, igabam Cóa se ba wèé qarian xgàran di máana hãa,

23 nxãasega ne gha wèéa ne ga Cóa ba tcom ka, ãe ne ma Xõò ba tcoma hãa khamaga ma. Eẽ Cóa ba tcom tama nea Xõòm ãe tséé Mea hãa ba tcom tama.

24 “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Eẽ ko Tiri kg'uian komsana, a ko Gaam ãe tséé Tea hãam koe dtcòm, ba chõò tamas kg'õè sa úúa hãa, a

xgàrakuan koe tcãà tite, igabam x'ooan koe tcg'oara hãa, a kg'õèan koe tcana hãa.

²⁵ Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: X'àè ba ko hàà, a nxãakamaga hààra xg'araa, ãe x'óóa hãa ne gha Nqarim dim Cóm dim dòm ba kóm ba, ne gha gane ãe ko kóm Me ne kg'õè.

²⁶ Eëm ma Xõò ba ma Gam ka kg'õèan úúa hãa khamagam gataga thëé Cóáse ba qarian máàna hãa, Gam kam gha kg'õèan úú di i.

²⁷ A ba a *Cóá ba* xgàram gha di qarian máàna hãa, Khóm dim Cóá Me e khama.

²⁸ Táá méé tu ncëes gúùs ka arekaguè guu, x'àè ba ko hàà wèé ne ãe tc'ám zi koe hàna ne gha Gam dim dòm ba kóm ba ke,

²⁹ a ne a gha *gane di zi tc'ám zi koe* tcg'oa: ãe kò qãèan kúrúá hãa ne gha tãe a kg'õè, ne gha ãe kò cg'ãèan kúrúá hãa ne tãe a xgàràè.

³⁰ Tíí ra cúí gúù ga cúía kúrúá hãa tite. Eër ko ma Abom koe ma kóm khamar ko ma xgàra, i Tiri xgàra-q'ooan tchàno o, Tíí ko tc'ãe sar qaa tama, igabar ko ãe tséé Tea hãam ko tc'ãe sa kúrú khama.

Jesom ka nxàea tseegukagua ne

³¹ “Tíí kar kòo nxàea tseegukagua mááse nes Tiris nxàea tseegukagu sa cuiskaga tseegu di sa ii tite.

³² C'ãe ba hàna ãe ko Tíí ka nxàea tseegukagu ba, Ra q'ana hãa ãem gha ko Tíí ka nxàea tseegukagus kg'ui sa tseegu di si i sa.

³³ Johanem koe tu kò khóèan tsééa úú, me kò síí tseeguan nxàea tseegukagu.

34 Khóèan di nxàea tseegukagua ner ko dtcòm̄s tama si i, igabar ko nc̄ee zi gúù zi kg'ui, kgoaraè tu gha ka.

35 Johane ba kò x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs karuko a ko x'áàs khama ii, tu kò x'aè-coam ka tu gha gam di x'áàn koe q̄àè-tcao sa tc'èe.

36 “Nxàea tseegukagu sar úúa, nc̄ee Johanem dis kaga kaia hãa sa. Nc̄ee zi tséé zim Abo ba máà Tea hãa, xg'ara-xg'ara zir gha ka, gazi nc̄eer ko kúrú zi ko Tíi ka nxàea tseegukagu khama, Abom tséé Tea hãa sa.

37 Abom nc̄ee tséé Tea hãa ba Tíi ka nxàea tseegukagua hãa. Tu gatu qanega dòma ba kóm̄ ta ga hãa, kana kg'áía ba igabaga tu bóò ta ga hãa.

38 Gam di kg'uian igaba i gatu koe hãa tama, ãem tsééa hãa ba tu dtcòm̄ tama khama.

39 *Nqarim di zi Tcgãya* zi tu ko kaisase bóò q'oo, gatua tc'èea máá, gazi koe tu gha chõò tamas kg'õè sa hòò, ta tc'èea khama. Igabaga zi ko *èe zi Tcgãya* zi Tíi ka nxàea tseegukagu.

40 Igabaga tu ko Tíi koe hààn xguì, hàà tu gha kg'õèan hòò ka.

41 “Dqom̄kua ner khóèan koe qaa tama.

42 Igabar q'ana hãa nta ii tu khòè tu u sa, Nqarim di ncàm̄kuan tcáóa tu q'oo koe úú tama tu.

43 Abom dim cg'òem cgoar hààraa, igaba tu kò táá séèa mááse Te. Igabaga nc̄èè c'èem khòem kòo gam di cg'òèan cgoa hàà ne tu ko séèa mááse me.

44 Nta tu gha ma dtcòm̄, nc̄èè gatu ka c'èea ne koe cúíga tu kòo dqom̄an qaara mááse, a tu a Nqarim cúím̄ koe guua hãa dqom̄an qaa tama ne?

45 “Igaba méé tu táá tc'èea máá, Nqarim cookg'ai koer gha Tíi chibi-chibi tu u, ta tc'èea guu. Gatua

gha chibi-chibi tu um khòè ba Moshe me e, gatu di nqòòan tu gam koe tòóa hãa ba.

⁴⁶ Ncèè Moshe ba tu kò dtcòmà hãa, ne tu ga kò Tíí thée dtcòm Tea hãa, Tíí kam góáa hãa khama.

⁴⁷ Igaba ncèè gam góáa hãa zi tu kò dtcòm tama, ne tua gha nxãaska Tíí ko mée zi ntama dtcòm?" tam Jeso ba mée.

6

*Jeso ba ko 5,000 ne khòè ne tc'óókagu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)*

¹ Ncèe zi gùù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba Galilea dim tshàam ka c'èe xòèa ba za tchoaba, ncèe Tiberia di ta kòò ma tciie e.

² Si kò kaias xg'aes khòè ne di sa xùri Me, èe kòò tsàa ne khòè ne koem kò kúrú zi x'ái zi ne kò bóò khama.

³ Me Jeso ba xàbìm di c'èe xòèa ba za q'ábà qaò, a síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa gaa koe ntcõó.

⁴ Si kò Juta ne dis kòès Paseka di sa cúù si i.

⁵ Eëm ko Jeso ba ghùì-kg'ai a ko kaias xg'aes khòè ne di sa bóò si ko Gam koe hàà, kam kò Filipi ba bìrí a máá: “Nda xae gha síí péréan x'ámá, ncèe ne khòè ne gha hàà tc'óó o?” témé.

⁶ (Ncèetam ko ma kúrúa bóò ba domka tèè me, tc'èea ba koem kò nxãakamaga q'ana hãa dùú sam gha kúrú sa khama.)

⁷ Me Filipi ba xòe Me a máá: “Khòèm ko 8 nxoean q'oo koe gàbakaguè maria ne cuiskaga tc'ãò tite, ncèeta noo ne khòè ne tc'óókagua ne!” témé.

8 Me Gam di xu xгаа-xгаase-kg'ao xu ka c'ēm Anteream ncēe Simonem Peterem ka káimkhoe ba kg'ui a máá:

9 “C'ēm cóá ba ncēe koe hãa, 5 xu péré xu hěé naka cam x'aù tsara hěéthěé qgóóa hãa ba, ka sa ncēe sa dùú cgáé saa ncēeta noo ne khòe ne koe?” témé.

10 Me Jeso ba máá: “Khòe ne xao birí naka ne ntcōó,” témé. Kái dcãa nea kò ěem qgáim koe hãa khama. Ne kò wèé ne khòe ne ntcōó, 5,000 khama noo xu khòe xu u kò ii.

11 Me Jeso ba nxãaska péré xu sée, a ba a Nqari ba qãè-tcaoa máá, a khòe ne ěe koe kò ntcōóa-ntcōe ne máa xu, ne kò ěe ne ko ma tc'ěe khama ma tc'óó. A ba a kò x'aùan ka théé gataga hěé.

12 Eě ne ko wèé ne tc'óóa xg'ara a ko xg'ãà, kam kò Gam di xu xгаа-xгаase-kg'ao xu birí a máá: “Sàa xg'ae péré qàmàn ěe qaùà hãa a, naka i gha nxãasega táá cúú gúù ga ncoiè guu,” témé.

13 Xu kò ěe khòe ne ka kò tc'óóa qaùè péréan ka 12 xu q'ore xu péré qàmàn di xu tcãà, xu cg'oè, ěe xu péré xu 5 xu koe guu a.

14 Eě ne ko khòe ne x'áis ěem kò Jeso ba kúrúà hãa sa bód, ka ne ko tshoa-tshoa a máá: “Tseegukagam Gaam porofitim ga Me e nqóóm koe ga ko hàà ba,” témé.

15 Me kò Jeso ba, hàà ne ko kgãà ka sée a x'aiga ba kúrú Me sa nxãakamaga q'ana hãa, khamam kò tcg'oaragu ne a xàbim koe qđò.

*Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe qđò
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)*

16 Eě i ko dqòà ka xu kò Gam di xu xгаа-xгаase-kg'ao xu tshàam koe qđò,

¹⁷ a xu a sí dxòrom koe tcãa a tshàa ba tchoaba a Kaperenaume koe qõò. Ntcùú u kò ii, Me kò Jeso ba qanega hàà cgae xu ta ga hãa.

¹⁸ Tshàa ne kò kòbi-kòbise, kaiam tc'ãá ba kòò tc'ãá khama.

¹⁹ Eẽ xu kò 5 kana 6 di qáò-q'ooan khama noo kilomitaran qõò, ka xu kò Jeso ba bóò Me tshàam tc'amkg'ai koe ko náà qõò, a ko dxòrom koe cúú, ka xu kò q'ae.

²⁰ Igabam kò bìrí xu a máá: “Tíí Ra a. Ke xao táá q'áò guu,” témé.

²¹ Ka xu kò dxòrom koem gha gaxu cgoa hãa sa qãè-tcaoa máána hãa, igabam kò dxòro ba ãe xu kòò qõòm nqõóm koe kúúga sí tcãa, a sí gómankg'ai koe téé.

²² Xùrikom cárn kas kò khòè ne dis xg'aes ãe kò tshàam ka ncíi za hãa sa cúim dxòro ba hãa sa bóò, Me Jeso ba qanega Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa gaam koe tcãa ta ga hãa, igaba xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu cuiaga qõòa hãa sa.

²³ Nxãaska xu kò c'ãe xu dxòro xu Tiberia koe guua hãa xu, ãem kò X'aiga ba péréan qãè-tcaoa máá xg'ara si xg'ae sa ntcõó a ko tc'õó qgáì qàe ka cúùse hàà.

²⁴ Eẽs ko khòè ne dis xg'ae sa Jesom káà ii, xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu thẽé káà xu u sa bóò q'ãa, ka ne kò dxòro xu koe tcãa a ne a Kaperenaume koe qõò, a sí Jeso ba qaa.

Jeso ba kg'õèan dim Péré Me e

²⁵ Eẽ ne ko tshàam ka ncíi za síi sao-xg'ae Me ka ne kò tèè Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tsee, ncẽe koe Tsi n-cáma hààraa?” témé.

26 Me Jeso ba x̣ọa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: X'áí zi tu bóòà hãa domka tu qaa Te tama, igabaga tu péréan tc'óó a xg'ãà hãa domka a.

27 Táá méé tu kaàko tc'õoan tséé-kg'am guu, igaba méé tu chõò tamás kg'õès koe gha hãa tc'õoan tséé-kg'am, Khòèm dim Cóám gha màà tu u. Nqarim Abo ba Gam koe x'áí sa tòóà hãa *Gaam dim cóám ii di sa,*” tam méé.

28 Ka ne ko nxãaska tẽè Me a máá: “Dùú sa ta gha kúrú, a nxãasega Nqarim ko tc'ëe sa kúrú?” ta ne méé.

29 Me Jeso ba x̣ọa ne a máá: “Nqarim ko tc'ëe sa ncëe si i: Gaam ãem tsééa hãam koe tu gha dtcòm si i,” témé.

30 Ka ne kò nxãaska x̣ọa Me a máá: “Dùútsa x'áí sa Tsi gha Tsáá kháé kúrú, ta nxãasega bóò a Tsáá koe dtcòm? Dùú sa Tsi gha kúrú?”

31 Gatá ka xõò ga nea ko tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciie péréan* tc'óó. Ncëe i ma góásea a ko máá: ‘Nqarikg'ai koe guua hãa péré nem kò màà ne ne tc'óó,’ témé khamaga ma,” ta ne méé.

32 Me Jeso ba bìrì ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Moshem tama me e kò ii, ãe nqarikg'ai koe guua hãa péréan màà tu ua ba, igaba Abo Me e kò ii, ãe tseegu di péréan nqarikg'ai koe guua hãa màà tu ua ba.

33 Nqarim di péréa ne Gaam ãe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam ga Me e khama, nqõó ba kg'õèan mààna hãa ba,” tam méé.

34 Ne bìrì Me a máá: “X'aigaè, ãe péréan wèé cáám ka màà ta a,” témé.

35 Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a. Dìím wèém ãe ko Tíí koe hàà ba cuiskaga xàbà hãa tite, me dìím wèém ãe ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga gaicara cáma hãa tite.

36 Igaba ãer ma bìrí tua khama: bóò Tea tu hãa igaba tu qanega dtcòm tama.

37 Wèém *khóè*m ãem Abo ba màà Tea hãa ba gha Tíí koe hàà, Ra dìím wèém ãe gha ko Tíí koe hàà ba tchàa koe aagua hãa tite.

38 Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa, hààr gha Tíí ko tc'ãe sa kúru ka tamase, igaba ãe tséé Tea hãam ko tc'ãe sar gha hàà kúru ka khama.

39 Ncãea Gaam ãe tséé Tea hãam ko tc'ães ga si i: *wéé ne khóè* ne ãem màà Tea hãa ne ka méém táá cúím ga ba aaguse guu, igaba méém còo ðim cáím ka ghùè.

40 Ncãea Abom ko ma tc'ãe ga a khama: Wèém ãe ko Cóá ba bóò, a ko Gam koe dtcòm ba gha chòò tamas kg'òè sa úú. Ra gha nxãaska Tíí còo ðim cáím ka x'ooan koe ghùè me,” tam méé.

41 Ne kò Juta ne tshoa-tshoa a Gam ka kg'ui-kg'uisse, ncãetam kò méé a máá: “Tíí Ra nqarikg'ai koe guu a xoana hãar Péré Ra a,” ta mééa hãa khama.

42 A ne a máá: “Ncãe ba gáé Jesom tama baa, Josefam ka Cóáse ba, ncãe xòò ba hãe naka xòò sa hãéthéé khara ta q'ana hãa ba? Ntama ba gha ncãeska máá: ‘Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa,’ témé?” ta ne méé.

43 Me Jeso ba xòo ne a máá: “Táá tu gatu ka kg'ui-kg'uisse guu.

44 Cúí khóè ga cuiskaga Tíí koe hàà tite, Abom ncãe tsééa óá Tea hãam kòo Tíí koe tsééa úú u ne cúí

ga a, Ra gha còo dim cárn ka x'ooan koe ghùì ne.

⁴⁵ Góásea i hãa porofiti xu di zi Tcgãya zi koe, a ko máá: 'Wèéa nea gha Nqarim ka xгаа-xгааè,' témé. Me gha diím wèém èe ko Abom koe komsana a ko Gam koe xгаа-xгааase ba Tíí koe hàà.

⁴⁶ Cúí khòè ga Nqari ba bóò ta ga hãa, Gaam èe Nqarim koe guua hãam Cúím oose. Gaam Cúí ba Abo ba bóòà hãa.

⁴⁷ Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Gaam èe ko dtcòm ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa.

⁴⁸ Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a.

⁴⁹ Gatu ka tsgõose ga xua kò tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciè péréan* tc'óó, a kò x'óó.

⁵⁰ Igaba nqarikg'ai koe guua hãa Péréan ga ncèe e, ncèe khòèan ga tc'óó, a táá x'óó o.

⁵¹ Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a nqarikg'ai koe guua hãa Ra. Ncèe c'èem khòèm kòo ncèe Péréan tc'óó nem gha chòò tamase kg'òè. I ncèe Péréan Tiri cgàa a, ncèer gha nqõóm di kg'òèan di iise tcg'óó o.

⁵² Ne kò Juta ne xgóàse kg'ui cgoaku a máá: "Ntama ba gha ncèem khòè ba cgàaa ba màà ta a ta tc'óó?" ta ne méé.

⁵³ Me Jeso ba bìrì ne a máá: "Tseeguan kar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Khòèm dim Cóám di cgàan tu kò tc'óó tama, a tu a c'áà ba kg'áà tama ne tu gatu koe kg'òèan úú tama.

⁵⁴ Diím wèém èe gha Tiri cgàan tc'óó, a Tiri c'áàan kg'áà ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa, Ra gha còo dim cárn ka x'ooan koe ghùì me.

⁵⁵ Tirim cgàa baa tseegu dim tc'óo me e, i Tiri c'áàan tseegu di kg'áà gúù u khama.

⁵⁶ Diím wèém èe ko Tiri cgàan tc'óó a ko Tiri c'áàan kg'áà ba gha Tíí koe hãa, Ra gha Tíí gam koe

hãa.

⁵⁷ Eẽm ma kg'õèa hãam Abo ba ma tsééa óa Tea hãa, Ra Abom domka kg'õèa hãa, khamagam gha ma ãe ko Tíía tc'õó Te ba Tíí domka kg'õè.

⁵⁸ Ncēea nqarikg'ai koe guu a xoana hãa Péréan ga a. Gatu ka tsgõose ga xua Mana *ta ko ma tcièè péréan* tc'õó, a x'óóa hãa, igabagam gha ãe gha ncēe Péréan tc'õó ba chõò tamase kg'õè," tam méé.

⁵⁹ Ncēe zi gúù zim kò ãem kò Kaperenaume dim còrè-nquum koe hãa a ko xgaa-xgaa ka kg'ui.

Chõò tamas kg'õès di kg'uia ne

⁶⁰ Káí xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu kò kóm Me, ka xu ko máá: "Ncēe kg'uia nea qóm m. Dìína gha kóma q'ãa a?" témé.

⁶¹ Me kò Jeso ba Gam ka q'ana hãa, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kò gaan ka kg'ui-kg'uisse sa, khamam kò tèè xu a máá: "Ncēes gúù sa gáé ko tshúù-tshuu tcáó xao o?"

⁶² Kháé xaoa gha nta méé, ncēè Khóèm dim Cóa ba xao kò bóò Me ko ãem ko kg'aia hãa koe qaò ne?

⁶³ Tc'èe ba ko kg'õèan máàm ga Me e, me cgàa ba cúí hùi ga úú tama. Eẽr kò kg'ui cgoa tu u kg'uia nea kg'õèan ko máàm tc'ẽem koe guua hãa.

⁶⁴ Igaba ne gatu ka c'èe ne hàna ncēe dtcòm tama ne," tam méé. (Dìína dtcòm tama, i gha díín khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me sam kò Jeso ba tshoa-tshoases koe ga guu a q'ana hãa khama.)

⁶⁵ Me gaia kg'ui a máá: "Gaa domkar kò bìrí tua hãa a ko máá: Cúí khòè ga Tíí koe hàà tite, ncēè Abom kò kgoara máá a tama ne, témé," tam méé.

66 Eẽm x'aèm koe guu ka ne kò kái ne xгаа-xгааase-kg'ao ne Gam di ne kháóka tòóa dìbise a táá xùri Me.

67 Me Jeso ba 12 xu tèè a máá: “Gaxao igaba xaoa qõò kg'oana?” témé.

68 Me Simone Petere ba xọa Me a máá: “X'aigaè, dìín koe xae gha qõò? Tsáá Tsia chõò tama kg'õèan di kg'uian úúa hãa ka!

69 Dtcòm xae ko, a xae a q'ana hãa Tsáá Tsia Nqarim di Tsi i sa, ncêe Tcom-tcomsa Tsi,” tam méé.

70 Me Jeso ba xọa a máá: “Tíí ga Ra gáé kò gaxao 12 xao nxára tcg'òóa mááse tama? Igabam gaxao ka c'êe ba dxãwa me e,” témé.

71 (Jutasem, Simonem Isekariotem ka cóáse bam kòo nxàe, Jutase ba kò xгаа-xгааase-kg'ao xu ka c'êe me e, igabam kò khòè ne tshàu q'oo koe hàà tcãà Me khama.)

7

Jeso ba hěé naka qõese ga xu hěéthěé e

1 Eẽ zi gúù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba Galilea koe qõòa te, Juta ne *di xu kaia xu* kò cg'õo Me kg'oana hãa khamam kò Jutea koem gha qõòa te sa tc'êe tama.

2 Me kò x'aèm Juta ne di zi xhái zi tshào dis kõès di ba cúù me e,

3 xu kò Jesom ka qõese ga xu bìrí Me a máá: “Ncêe koe méé Tsi tcg'oa naka Tsia Jutea koe qõò, naka ne Tsari ne xгаа-xгааase-kg'ao ne síí nxãasega kúró Tsi ko zi gúù zi bóò.

⁴ Cúí khòè ga káà a gaan di zi gúù zi gha xàà hãase kúrú u, q'ãaè i gha sa i ko tc'êe ne. Gaa domka méé Tsi nqõóm koe x'áíse!" témé.

⁵ Xu kò Gam ka qõese ga xu igaba Gam koe dtcò̀m tama khama.

⁶ Me Jeso ba bìrí xu a máá: "Tirim x'aèm qãè ba qanega hàà ta ga hãa, igaba i gaxao ka wèè x'aèan ga qãea máá xaoa hãa.

⁷ Nqõó ba cuiskaga gaxaoa hòre xao o tite, igabam Tííà hòre Tea, cg'ãè zi tséé zi ìem ko kúrú zir ko nxàea tseegukagu khama.

⁸ Qõò xao kõès koe gaxao ka. Tíí kam x'aè ba qanega hàà ta ga hãa khamar síí tite ke," témé.

⁹ Ncèetam ko méé kam kò Galilea koe qaù.

Jeso ba ko xhái zi tshào dis kõès koe xgaa-xgaa

¹⁰ Eè xu ko qõese ga xu kõès koe qõò, kam kò Gam igaba thèé xgoaba a qõò, khòè ne ka hòè tamase igaba xàà hãase.

¹¹ Xu kò Juta xu kõès koe qaa Me a tèè a máá: "Gaam Khòè ba nda?" témé.

¹² Eè zi xg'ae zi khòè ne di zi koe i kò Gam ka kái kg'ui-kg'uisean hãa. Ne kò c'êe ne máá: "Qãèm khòè Me e," témé, ne ko c'êe ne máá: "Eè èe, khòè nem ko hoàkagu," témé.

¹³ Igaba i kò cúí khòè ga kgoarasease Gam ka kg'ui tama, Juta xu ne kòo bèe khama.

¹⁴ Me kò Jeso ba kõès nqàè koe tempelem koe tcãà, a xgaa-xgaa.

¹⁵ Ka xu kò Juta xu kaisase are a xu a tèè a máá: "Ncèem khòè ba ncèe xgaa-xgaan ntama ma hòòà, ncèe qanegam xgaa-xgaaè e tama ka?" témé.

16 Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Tiri xɔaa-xɔaa nea Tiri tama. Igaba i Gaam ẽe tséé Tea hãam koe guua.

17 Ncèè c'ẽem khòèm kòo *Nqarim ko* tc'ẽe sa kúró kg'oana hãa, nem gha bóòà tcg'òó, Tiri xɔaa-xɔaan Nqarim koe guua hãa, kana Ra ko Tíí ka kg'ui sa.

18 Gaam ẽe ko cúíaga gam ka kg'ui ba ko dɔm̀kuan qaara mááse. Igaba gaam ẽe tséé mea hãam di dɔm̀kuan ko qaa ba tseegu di me e, i gam koe cúí cg'ãe ga káà a.

19 Moshe ba gáé x'áè-kg'ámán máà tu u ta ga hãa? Gataga i ii, igaba i cúía tu ga x'áè-kg'ámán ko méé sa kúró tama! Dùús domka tu ko cg'òo Te tu gha sa tc'ẽe?” tam ma tèè ne.

20 Si xg'ae sa xɔa Me a máá: “Dxãwa tc'ẽean Tsi úúa hãa! Díí na cg'òo Tsi kg'oana?” témé.

21 Me Jeso ba xɔa ne a máá: “Cúís tséés are-aresa sar kò kúró, tu kò wèéa tu ga are.

22 Moshe ba kò x'áè-kg'ámán gatu di xu cóá xu tu gha q'ãe nqãa-qgai khòo di máà tua hãa, tu ko Sabata òm cáím ka gatu di cóán q'ãe nqãa-qgai khòo (ẽe x'áèa nea kò Moshem koe guu tama, a kò khòé xuku xu koe guua hãa igaba),

23 nxãasega tu gha Moshem di x'áè-kg'ámán kom-sana ka. Kháé nxãaska ncèè cóám kò ko Sabata òm cáím ka q'ãe nqãa-qgai khòoè, Moshem di x'áè-kg'ámán gha táá ncoèè ka, ne tu ko dùús domka xgòà cgae Tea máá, ncèè Sabata òm cáím kar kò khòèm òm tc'áróm wèé ba qãèkagu ne?

24 Táá tu tcgáían di bóò-q'ooan cgoa bóòà tcg'òó guu, igaba méé tu bóòà tcg'òó qãè bóòà tcg'òóan cgoa,” tam méé.

Jeso ba Krestem ga baa?

25 Gaa domka ne kò c'ěe ne khòè ne Jerusalema di ne tshoa-tshoa a tềè a máá: “A gaam khòèm tama baa ncěe cg'õoa ba ko qaaè ba?”

26 Bòò tu, ncěe gam ko kgoarasease kg'ui, igaba ne cúí gùù ga Gam ka kg'ui tama. A tseeguan kaga xu tc'ãà-cookg'ai xu ncěem khòèm Krete Me ii sa q'ana hãa?

27 Ncěem khòèm guua hãa qgàian ta q'ana hãa. Igaba Kretem ko hààm x'aèm ka i gha cúí khòè ga c'ùua hãa guuam hãa qgài,” ta ne méé.

28 Kam kò nxãaska Jeso ba tc'amaka kg'ui, ěem tempelem koe hãa a ko xgaa-xgaa ka a máá: “Tíí tu q'ãa Tea hãa, a tu a thěé ěer guua hãa qgàian q'ana hãa. Tíí kar óágase tama, igabam ěe tsééa óá Tea hãa ba tseegu dí Me e, ncěe tu gatu c'ùua hãa ba.

29 Tíí ra q'ãa Mea hãa. Gam koe gar guua hãa, Me tsééa óá Tea hãa khama,” témé.

30 Qgóó Me kg'oana xu kò hãa. Igaba i kò cúí khòè ga táá gaan di tshàuan tòó cgae Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama.

31 Igaba ne kò ěes xg'aes koe kái ne khòè ne Gam koe dtcòm a ne a máá: “Kretem kò ko hàà ne ba gha hàà ncěem khòèm kúrú hãa zi x'ái zi nqáéa hãa zi kúrú? *Ka ncěe ba gáé Gaam Kretem tama baa?*,” ta ne ma tềèku.

32 Farasai xu kò khòè ne ko ma Gam ka ma kg'ui-kg'uisse sa kóm, ka xu ko kaia xu peresiti xu hěé naka Farasai xu hěéthěé tempelem di xu kòre-kg'ao xu tsééa úú, síí xu gha qgóó Me ka.

33 Me Jeso ba nxãaska máá: “Gatu cgoar gha qanega xòm x'aè-coa ba hãa, a Ra a gha Gaam ěe tséé Tea hãam koe kabise.

34 Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite, a tu a ãer hãa qgái koe cuiskaga hàà tite,” témé.

35 Xu nxãaska Juta xu tẽèku a máá: “Ncẽem khòè ba gha nda koe qõò, xae gha táá hòò Me? Gatá di ne khòè ne tsai-tsaisea hãa ne Gerika ne koe ba gha qõò, a síí Gerika ne xгаа-xгаа?”

36 Dùú sa ba ko méé ncẽem ko máá: ‘Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite,’ a ko máá: ‘Hàna Ra gha hãa qgái koe tu cuiskaga hàà tite,’ témé ka?” ta xu méé.

37 Còò dim cárn kõès dim kaim kam kò Jeso ba tc'amaka kg'uia ghùì a máá: “Ncèè c'ẽem khòèm kò cáma hãa ne méém Tíí koe hàà naka kg'áà.

38 Eẽ ko Tíí koe dtcòm ba, ‘Kg'õèan di tshàan di tsgórèa ne gha ncãaa ba koe guu a ntcãa,’ ãe zi ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi ma nxàea khama,” tam méé.

39 Eẽm kòò Jeso ba ncèe gúùan nxàe kam kòò Tc'ẽem ka kg'ui, ãe ko Gam koe dtcòm ne gha hòò Me ka. Tc'ẽe ba ne ko qanega máàè tama, Jeso ba kò qanega x'áàkaguè tama khama.

40 Gam di kg'uian ko kómse ka ne kò c'ẽe ne khòè ne máá: “Tseegukagam ncẽem khòè ba Porofiti Me e,” témé.

41 Ne kò c'ẽe ne máá: “Kreste Me e,” témé. Igaba ne kò c'ẽe ne tẽè a máá: “Hàò! Ntama ba gha ma Kreste ba Galilea koe guu?”

42 *Nqarim di zi Tcgãya* zi gáé máá: ‘Dafitem dis qhàòs koem Kreste ba guua hãa’ témé tama, Betelehema koe, Dafitem kò x'ãèa hãam x'áé ba?” ta xu ma tẽè.

43 Si kò Jesom domka kias q'aa-q'aase sa khòè ne xg'aeku koe hãa.

44 C'ěe nea kò qgóó Me kg'oana hãa. Igaba i kò táá cúí khòè ga gaan di tshàuan tòó cgae Me.

Juta ne di xu tc'ãà-cookg'ai xu di dtcòm tama ne

45 Ka xu kò tempelem di xu kòre-kg'ao xu ncěe ko tséèa hãa xu kaia xu peresiti xu koe hěé naka Farasai xu koe hěéthěé kabise. Xu nxãa xu těè xu a máá: “Dùús domka xaoa kò óá Me tama?” témé.

46 Xu kòre-kg'ao xu xọa a máá: “Cúí khòè ga Gam khama kg'ui ta ga hãa!” témé.

47 Ka xu kò Farasai xu xọa xu a máá: “Gaxao igaba ba gáé qàe-qae xaoa hãa?”

48 Tc'ãà-cookg'ai xu ka c'ěe baa, kana Farasai xu ka c'ěem ga ba gáé Gam koe dtcòmaa?

49 Igaba ncěe ne khòè ne, ncěe x'áè-kg'ámán c'úùà hãa nea cgúíèa!” ta xu méé.

50 Nikodemasem ncěe kò Jesom koe kg'aia síía ba, gaxu ka c'ěe kò ii ba, nxãa ba kò bìrì xu a máá:

51 “Gaxae dim x'áè-kg'ám ba koáé kuri khòèan xgàra, dùú sa i ko gaan koe kúrú sa kg'aia kóm tamase?” témé.

52 Xu xọa me a máá: “Tsáá igaba tsi gáé Galilea di tsia? Tcgãya zi koe qaara tcg'òò naka bóò, porofitian Galilea koe guu tama sa,” témé.

Khòès cg'àrán kúrú koe qgóóèa sa*

53 [Me kò wèém khòè ba x'áéa ba koe kabise.

8

1 Kam ko Jeso ba Olife dim xàbìm koe qđò.

---

* 7:52: C'ěe zi Gerika di zi tcgãya zi ncíi zi ncěe xg'aekuan 7:53-8:11 úú tama.

² Me kò ntcùúkg'ai cgoa gaicara tempelem koe síí, i kò wèè khòèan ga síí cgae Me, Me ntcõó a xгаа-xгаа ne.

³ Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěè naka Farasai xu hěéthěè khòès hãa a ko cg'áràn kúrú koe qgóóèa sa óá. A xu a hàà khòè ne cookg'ai koe tòó sí.

⁴ A xu a bìrí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, khòès ncěe sa cg'àrà nes hãa a ko kúrú koe qgóóèa.

⁵ Igabam kò Moshe x'áèan máà ta a, ncěeta ii zi khòè zi méé zi nxõán cgoa xg'áma cg'õoè di i, ka Tsi ko Tsáá nta méé?” témé.

⁶ Ncěem kg'ui ba xu kò ko kg'ui, qáé Me xu gha qgàian xu kò ko qaa khama, a xu a kò chìbi-chibi Me xu gha zi dàò-kg'ám zi qaa. Kam ko Jeso ba qámse, a tshàua ba cgoa gómankg'ai koe góá.

⁷ Qanega xu hãa a ko tềè Me kam ko tềe a bìrí xu a máá: “Ncěè c'ěem khòèm káà chìbi iim kò gaxao xg'aeku koe hãa, ne méém tc'ãà naka nxõá sa sée naka xao si,” témé.

⁸ A ba a gaicara qámse a gómankg'ai koe góá.

⁹ Ncěe sa xu ko kóm ka xu kò kaia xu koe guu a tshoa-tshoa a cúimana-cúí tcg'oara qõò. Me Jesom cúím ga ba síí qaù, naka gaas khòè sa hěéthěè e, si qanega gaa koe téé-tềe.

¹⁰ Me Jeso tềe a ba a tềè si a máá: “Khòè seè, nda xua? Ncãa i gáé cúí khòè ga táá chìbi bóò si?” témé.

¹¹ Si máá: “Ncãa i táá cúí khòè ga chìbi bóò te, X'aigaè,” témé. Me Jeso ba máá: “Nxãaskar Tíí igaba cúí gúù kaga chìbi bóò si tama, ke qõò, naka sia ncěe koe guus ka táá gaicara chìbi kúrú guu,” témé.]

Jeso ba nqõóm dim X'áà Me e

12 Me Jeso ba gaicara khòè ne cgoa kg'ui a máá: “Tíí Ra nq̄óm dir X'áà Ra a. Dìím wèém ãe gha xùri Te ba ntcùúan q'oo koe q̄òà hãa tite, igabam gha kg'òèan di x'áàn úúa hãa,” témé.

13 Xu kò Farasai xu bìrí Me a máá: “Tsáá ka Tsi ko nxàea tseegukagu, khamas Tsáá ko Tsáá ka nxàea tseegukagu sa tchàno tama,” témé.

14 Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tíí kar kò nxàea tseegukagu igabagas tiris nxàea tseegukagu sa tchàno si i, ãer guua hãa qgáìan ner q'ana hãa, a Ra a gataga ãer ko q̄ò qgáìan q'ana hãa. Igabaga xao gaxao ãer guua hãa qgáìan hãé, naka Ra ko q̄ò qgáìan hãé hãé c'úúa hãa khama.

15 Gaxaoa ko tc'áró ba xgàra, Tíí Ra cúí khòè ga xgàra tama.

16 Igaba ncèè xgàrar kò ne i xgàra-q'ooa Te tchàno o, Tíí Ra Tíí ka cúise xgàra tama khama, igaba Ra Abom ncèè tsééa óá Tea hãam cgoa hãa.

17 Gaxao di x'áèan koe i góásea hãa a ko máá: ‘Cám khòèan dis nxàea tseegukagu sa cgáé si i,’ téméè.

18 Gaas ãe Tíí ka tseegu ii sar kò Tíía nxàea tseegukagu. Me ko gataga thée Abom ncèè tsééa óá Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagu,” tam méé.

19 Xu nxãaska tãè Me a máá: “Sàò ba nda?” témé.

Me Jeso ba xoa xu a máá: “C'úú Te xao hãa, a xao a Abom ga ba c'úúa hãa, a ncèè q'ãa Tea xao kò hãa ne xao ga ko thée Abom ga ba q'ana hãa,” tam méé.

20 Jeso ba kò ncèè kg'uiian tempelem q'oo koem hãase kg'ui, aban ko tòòèm qgáìm qàe koe. Igaba i kò táá cúí khòè ga qgóó Me, Gam òim x'ae ba kò qanega hàà tama khama.

21 Me kò Jeso ba gaicara bìrí xu a máá: “Q̄ò Ra ko, xao gha qaa Te, a xao a gha gaxao di zi chibi

zi q'oo koe ga x'óó. Tíí ko qǒò koe xao cuiskaga síí tite,” témé.

²² Xu nxãaska Juta xu tēèku a máá: “Cg'ōose ba gha? Ncēm ko máá: ‘Tíí ko qǒò koe xao cuiskaga síí tite’ témé ka?” témé.

²³ Me bìrí xu a máá: “Gaxaoa nqãaka di xao o, Ra Tíí tc'amaka di Ra a; ncēm nqǒóm di xao o, Ra Tíí ncēm nqǒóm di tama.

²⁴ Gaa domkar kò bìrí xao o, a ko máá: ‘Gaxao di chìbian koe ga xao gha x'óó,’ témé. Ncēè Tíí Ra gaar ga Ra a tar ko méé sa xao ko dtcòm tama, ne xao gha tseeguan kaga gaxao di chìbian koe x'óó,” tam méé.

²⁵ Xu bìrí Me a máá: “Kháé Tsi Tsáá dií Tsia?” témé.

Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Ncēer kò ma tshoa-tshoaskoe guu a bìrí xao o khama cúí ga Ra ko méé.

²⁶ Kái zi gùù zi Ra úúa hãa bóò Ra ga tcg'òó a gaxao ka nxàe zi, igaba Gaam ēe tsééa óá Tea ba tseegu di Me e, Ra ko ēer kò Gam koe kóm sa nqǒó ba bìrí,” tam méé.

²⁷ Xǒòm kam kò ko kg'ui cgoa xu sa xu kò kóma q'ãa tama.

²⁸ Kam ko nxãaska Jeso ba bìrí xu a máá: “Eē xao ko Khòem dim Cóá ba tc'amaka ghùia xg'ara, ne xao gha nxãwa q'ãa Gaar ga Ra a sa, a Tíí ka cúise gùù zi kúrú tama, igaba Ra ko Abom ma xгаа-xгаа Tea hãa khama ma kg'ui.

²⁹ Me Gaam ēe tséé Tea hãa ba Tíí cgoa hãa, a cúise guu Te ta ga hãa, wèé x'aè kar ko ēe ko qǎè-tcaokagu Me sa kúrú khama,” tam méé.

³⁰ Ncēe gùua nem ko nxàe ka i ko kái khóèan Gam koe dtcòm.

Abrahamam di ne cóa ne

³¹ Me Jeso ba nxãaska Gam koe ko dtcòmà ne Juta ne bìrí a máá: “Tirim kg'ui ba tu kò ko komsana a ko qgóó qari me, ne tu gha tseegukaga Tiri tu xgaaxgaase-kg'ao tu ii.

³² A tu a gha nxãaska tseeguan q'ãa, i gha tseeguan kgoara tu u,” témé.

³³ Ne xõa Me a máá: “Abrahamam di ta cóa ta a, a ta a qanega c'êe khòè di qãà kúrú ta ga hãa, ka Tsi nta mée-q'ooa, ncêe Tsi ko máá, kgoarasea ta gha hãa, témé ka?” témé.

³⁴ Me Jeso ba xõa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Dìim wèém ãe ko chìbian kúrú ba chìbian òm qãà me e.

³⁵ Me qãà ba chõò tamase x'áé koe hěé tama, igabam ko cóa ba chõò tamase x'áé koe hěé.

³⁶ Gaa domkaga tu gha, ãem ko Cóa ba kgoara tu u, ne tseeguan kaga kgoarasea hãa.

³⁷ Abrahamam di tu cóa tu u sar q'ana hãa, igaba tu cg'õo Te kg'oana hãa, Tirim kg'ui ba tcáóa tu q'oo koe x'ãè-q'ooan úú tama khama.

³⁸ “Tirim Xõòm koer bóða hãa zi gúù zi kar ko kg'ui, tu ko gatu, gatu ka xõòga xu koe tu kóma hãa zi kúrú,” tam mée.

³⁹ Ne xõa Me a máá: “Gatá ka xõò ba Abrahamama me e,” témé.

Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Ncêe Abrahamam di tu cóa tu kò ii ne tu ga ko Abrahamam ko kúrú zi kúrú.

⁴⁰ Igaba tu ncêeska cg'õo Te kg'oana, Tíi ncêe Nqarim koer kóma tseeguan kò bìrí tu ur khòè Ra. Abrahamama ba kò ãeta ii gúù kúrú tama.

⁴¹ Gatu ka xõò ga xu kòò kúrú zi gùù zi tu ko kúrú,” tam méé.

Ne bìrí Me a máá: “Sita cg'áràn di ta cóá ta tama ta a; sita dim Xõòm cúím úúa ta hãa ba Nqari Me e,” témé.

⁴² Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Ncèè Nqarim kò gatu ka Xõò ba ii, ne tu ga kò ncàm Tea hãa, Nqarim koe Ra guu a hààraa khama. Tiri qarian kar ncèe koe hàà tama, igabam Gabá tsééa óá Tea hãa.

⁴³ Dùús domka tua ãer ko kg'ui sa kómá q'ãa tama? Eër ko kg'uis kóm ka tu ko tààè domka a.

⁴⁴ Gatua gatu ka xõòm dxãwam di tu cóá tu u, a tu a gatu ka xõòm ko tc'ëe zi gùù zi kúrú kg'oana. Tshoa-tshoases kagam kò cg'õo-kg'ao me e, a ba a tseeguan cgoa tchõà úú tama, tseegua nem úú tama khama. Ncèe tshúù-ntcõan ábà cgoaèa hãa khamam ko ma kg'ui ii ba. Tshúù-ntcõa-kg'ao me e, a tshúù-ntcõan ka xõò me e khama.

⁴⁵ Igabar ko Tíí tseeguan nxàe, domka tu Tíí koe dtcòm tama.

⁴⁶ Ndaka kg'áíá tu ga chìbiga Ra a sa x'ái? Ncèè tseegua ner kò ko nxàe, ne tu kháé nxãaska dùús domka dtcòm Te tama?

⁴⁷ Gaam ãe Nqarim di ba ko Nqarim di kg'uiian komsana, igaba tu gatu Nqarim di tama, gaa domkaga tu komsana a tama,” tam méé.

Jeso ba hëé naka Abrahamá ba hëéthëé e

⁴⁸ Xu Juta xu xõa Me a máá: “Tseegu tama xae gáé kò hãa ncèe xae kòò máá: ‘Samaria di Tsi i, a Tsi a dxãwa tc'ëean úúa hãa,’ témé ka,” témé.

⁴⁹ Me Jeso ba xõa a máá: “Dxãwa tc'ëea ner úú tama, igabaga Ra Abo ba tcoma hãa, xao ko gaxao Tíí ntcoe Te.

50 Tíí Ra Tíí ka dɔm̀kuan qaara mááse tama, igabagam qaa a ko ba hàna, nc̄e gha xgàra ba.

51 Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Dìím wèém ēe gha Tirim kg'ui ba qgóóa qari ba chõò tamase x'óóá hãa tite, témé,” tam méé.

52 Xu kò Juta xu nxãaska bìrí Me a máá: “Dxãwa tc'ēan Tsi úúa hãa sa xae nc̄eska q'ana hãa. Abrahamama ba x'óóá, xu porofiti xu thēé x'óóá hãa, igabaga Tsi ko Tsáá máá, dìím wèém ēe ko Tsari kg'uian qgóóa qari ba chõò tamase x'óóán xám tite, témé.

53 Gaxae ka xõòm Abrahamam ka Tsi Tsáá kaia? X'óóám hãa, xu gataga thēé porofiti xu x'óóá hãa. Ka Tsi gáé Tsáá tc'ēea máá, dií cgáé Tsi ii, ta tc'ēea?” ta xu méé.

54 Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Nc̄è Tíí kòo dɔm̀se, ne i Tiri dɔm̀sean káà hùì i. Tíí ko dɔm̀ Te ba Abo Me e, nc̄e gaxao ko máá, gatu dim Nqari Me e, témé ba.

55 Igabaga xao c'úù Mea, Ra Tíí q'ãa Mea. Nc̄è c'úù Mea Ra hãa tar kòo méé ner nxãaska tshúù-ntcõa-kg'ao Ra a, gaxao khamaga ma. Igabaga Ra q'ãa Mea, a Ra a ko kg'uia ba qgóóa qari.

56 Gaxao ka xõòm Abrahamama ba kò Tirim cáám bam ko hàà bóò khama qãè-tcaoa hãa, a kò bóò me a qãè-tcao.

57 Xu nxãaska Juta xu bìrí Me a máá: “Qanega Tsi 50 kuri ga úú tama, igaba Tsi Abrahamama ba bóòà hãa dèè?” témé.

58 Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Abrahamam ko ábàès cookg'ai koe, Ra hàna,” témé.

59 Ka xu ko nxõán sáà, xao Me xu gha ka, igabam ko Jeso ba tempelem q'oo koe ts'ana tcg'oa a qõò.

9

Jeso ba ko kàà tçgáise ábàèam khòè ba qãèkagu

¹ Eēm Jeso ba xóé a ko qõò kam kò kàà tçgáise ábàèa hãam khòèm cgoa xg'ae.

² Ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tēè Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, diín chìbi domka ba kàà tçgáise ábàèa? Gaam chìbia kana xõòa ba dia, ncēe kúrú mem kàà tçgáise ábàèa hãa?” témé.

³ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Ncēem khòèm chìbi tama a, gataga xõòa ba di chìbi tama a, igabagas ncēe sa kúrúse cgae mea hãa, nxãasega i gha Nqarim di qarian bóòè a ko gam koe tséé ka.

⁴ Qanega i koaba di x'aè e, ka méé xae ncēe tsééa óá Tea hãam di tsééan kúrú, ntcùúa nea ko hàà ke, ncēe cúí khòè ga tséé tite e.

⁵ Eēr qanega nqõóm koe hãa x'aè kar nqõóm dir X'áà Ra a,” tam méé.

⁶ Ncēe zi gúù zim ko kg'uia xg'ara kam kò gómankg'ai koe tçg'ae, a kg'ám-tsharà ba cgoa tçòàn kúrú a gaa tçòàn khòèm tçgáí koe tçgàu,

⁷ a ba a gaam khòè ba bìrí a máá: “Qõò, naka tsia síí Siloame dim tèbem koe xg'aà-kg'ai,” témé. (Ncēem kg'uim Siloame di ba ko máá ‘Tsééa úúèa’ témé.) Me ko qõò a síí xg'aà-kg'ai, a ba a kabisem ko ka ko bóò.

⁸ X'áé qàea ba di ne khòè ne hēé, naka kg'áíga kò ko bóò me, me ko dtcàrà ne hēéthēéa kò tēèse a máá: “Ncēea gáé gaam khòèm xg'ao ko káise ntcõóa te a ko dtcàrà tam baa?” témé.

⁹ C'ēe ne kò máá: “Gaam ga me e,” témé, ne ko c'ēe ne máá: “Eē ēe, kg'ama tsara tc'èèkua hãa,” témé. Me kò gaam khòè ba máá: “Tíí ga ra a,” témé.

10 Ne tēè me a máá: “Kháé i nxãaska tcgáía tsi ntama ma xgobekg'ammèa?” témé.

11 Me x̄o ne a máá: “Jeso ta ko ma tciièm Khòè ba kò tcoàn kúrú a tcgáía te tcgáù, a bìrí te a máá, síí méér Siloame dim tèbem koe xg'aà-kg'ai, témé, ra síí xg'aà-kg'ai, a gaa koe ga bóò,” témé.

12 Ne tēè me a máá: “Gaam khòè ba nda?” témé. Me x̄o ne a máá: “C'ùuà ra hãa,” témé.

Farasai xu ko Jesom di kg'õèkaguku-kg'áman di dàðan qaa

13 Ka ne ko gaam khòèm ãe kò káà tcgáise ábàèa hãa ba sèè a Farasai xu koe úú.

14 Nxãaskam kò, gaam cáím ãem kò Jeso ba tcoàn kúrú, a khòè ba xgobekg'am tcgáí ba Sabata di me e.

15 Ka xu ko Farasai xu khòè ba tēè, ntama i ma qõða hãa me ko bóò sa. Me x̄o xu a máá: “Tcoàn nem kò tcgáía te koe tcgáù, ra síí xg'aà-kg'ai, a kò gaa koe ga guu a bóò,” témé.

16 Xu kò c'ẽe xu Farasai xu máá: “Ncẽem Khòè ba Nqarim koe guu tama, Sabata dim cáím bam qgóóa qari tama khama,” témé. Xu c'ẽe xu máá: “Ntama ba ga ma chìbi-kg'ao ba ncẽeta ii zi x'ái zi kúrú?” témé. Xu kò tc'ẽe-kg'ám zi koe q'aara hãa.

17 Ka xu ko kabise a gaicara ãe kò káà tcgáí ii ba bìrí a máá: “Xgobekg'am tcgáí tsia baa ka tsi ko tsáá Gam ka nta méé?” témé. Me x̄o xu a máá: “Porofiti Me e,” témé.

18 Xu kò Juta xu qanega dtcòm tama, káà tcgáí me e kò ii, a ba a kúrúè a ko ncẽeska bóò sa, khama xu khòèan tséé i síí xõð ga khara tcii.

19 A hàà tēè khara a, a máá: “Ncẽea gakhao dim cóám ga baa, ncẽe kò koma káà tcgáise ábàèa hãa

ba? Kháé nxãaska i ntama ma qõòà hãa me ko ncẽeska bóò?” témé.

²⁰ Khara xõò ga khara xõa xu a máá: “Sikham dim cóá me e sa kham q'ana hãa, a kham a gataga q'ana hãa, káà tcgáísem ábàèa hãa sa.

²¹ Igaba kham gakham ntama i ma qõòà hãa me ko ncẽeska bóò sa c'úua hãa, naka diín xgobekg'am tcgáí mea hãas ga sa hẽéthẽé e. Ke xao gaxao tẽèa mááse me, kuria ba tc'ãòà hãa, me gha xõara mááse xao o ke,” témé.

²² Khara kò xõò ga khara ncẽeta ma xõa, Juta xu khara kòò bèe khama. Nxãakamaga xu kò kg'uia xg'ara hãa, ncẽe c'ẽem khòem kò nxàea tseegukagu Jeso ba Krete Me e sa, ne i gha gaa khòèan còrè-nquum koe xhàiguè sa khama.

²³ Gaa domka khara kò ko xõò ga khara máá: “Kuria ba tc'ãòà hãa, ke méé xu tẽè me,” témé.

²⁴ Xu cáàm dis ka gaam khòem ẽe kò káà tcgáí ii ba tcii, a xu a bìrí me a máá: “Nqari ba dqom tseeguan kg'ui ka, ncẽem Khòè ba chibi-kg'ao Me e sa xae q'ana hãa ke,” témé.

²⁵ Me xõa xu a máá: “Chibi-kg'ao ba ga ii kana ba ga chibi-kg'ao tama sar tíí c'úua hãa. Cúís gúús tíí q'ana hãa saà: káà tcgáí ra a kò ii, igaba ra ko ncẽeska bóò si i,” témé.

²⁶ Xu tẽè me a máá: “Dúú sa ba kò kúrú cgae tsi? Ntama ba kò ma tcgáí tsi xgobekg'am?” témé.

²⁷ Me xõa xu a máá: “Ncãar nxãakamaga bìrí xao o, xao ncãa táá kóm te, ka xaoa ko dùús domka gaicara kóman gaan di qaa? Kana xaoa Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kúrúse kg'oana thẽé?” témé.

28 Xu xhóré me a máá: “Tsáá tsia Gam di tsi xгаа-xгааase-kg'ao tsi i! Sixaea Moshem di xae xгаа-xгааase-kg'ao xae e.

29 Nqarim xg'ao Moshem cgoa kg'ui sa xae q'ana hãa, igaba ncẽem Khóem ka xae ndam guua sa c'úua hãa,” témé.

30 Me khóè ba xoa xu a máá: “Cg'ãèse i are-aresa a, Me guua hãa qgáian ga xao c'úua hãa, igabagam xgobekg'am tcgái tea hãa khama.

31 Nqari ba chìbi-kg'ao ne komsana tama sa ta q'ana hãa: igaba ncẽe c'ẽem khóem kòo Nqari ba dqom, a ko Gam ncàmà hãa sa kúru, nem kò Nqari ba komsana me.

32 Xg'aom kò ntcóo a nqóo ba tshoa-tshoase ne ta qanega kóm naka i máá, dìim ga ba khóem káà tcgáise ábàèa ba xgobekg'am tcgáia hãa témèè ta ga hãa.

33 Ncẽem Khóem kò Nqarim koe guu tama nem ga kò cúí gúu ga kúru tama!” tam méé.

34 Xu gaa kg'uiian ncẽe tc'amkg'ai koe xoa me a máá: “Chìbian q'oo koe tsi ábàèa, ka tsi tsáá dùú sa xгаа-xгаа xae e kg'oana?” témé. A xu a tchàa koe xhàigu me.

Jeso ba ko tcgáian úú tamas ka kg'ui

35 Jeso ba kò gaam khóè ba xu xhàigu hãa sa kóm, ãem ko hòo me kam kò tèè me a máá: “Khóem òim Cóám koe tsia ko dtcòm?” témé.

36 Me gaam khóè ba tèè Me a máá: “Kháé díí baa, X'aigaè? Bírí te Me nakar gha nxãasega Gam koe dtcòm!” témé.

37 Me Jeso ba máá: “Ncẽe tsi ko bóo, Me ko tsáá cgoa kg'ui ba, Gaam ga Me e,” témé.

³⁸ Kam kò khòè ba máá: “Dtcòm̄r ko, X'aigaè,” témé, a cookg'aia ba koe cg'áé a dqom̄ Me.

³⁹ Me Jeso ba máá: “Xgàrar gha domkar ncēm nqōóm koe hààraa, nxāasega ne gha ãe káà tcgái ne bóò, ne ãe ko bóò ne káàn tcgái ka,” témé.

⁴⁰ Xu c'ãe xu Farasai xu ãem kòo ncãe gúùan nxàe ka kò hãa cgoa mea xu kóm̄, a xu a tõe Me a máá: “Dùú dèe? Sixae igaba xae thëe káà tcgái xaea dèe?” témé.

⁴¹ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Káà tcgái xao kò ii ne xao ga ko ncēska chibi úú tama. Igaba xao tcgáíga xao o sa bìrísea hãa, khama i gha gaxao di chibian gataga ma hãa cgoa xao o.

10

Ghùu Kòre-kg'ao ba hëe naka Gam di zi ghùu zi hëéthëe e

¹ “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Khòem ãe ghùu zi dis xgàris-kg'ám koe tcãà tama a ko nqurì si, kana c'ãem dàòm ka q'ooa sa koe tcãà ba ts'ãà-kg'ao me e, a cg'ãè kúrú-kg'ao me e.

² Igaba gaam ãe ko xgàris-kg'ám koe tcãà ba ghùu zi dim kòre-kg'ao me e.

³ Xgàris-kg'ám ko xgobekg'am ba ko gaam ghùu kòre-kg'ao ba xgobekg'ama máá, zi ghùu zi kg'ui-q'ooa ba kóm̄, me gam di zi ghùu zi cg'õèa zi ka tcii, a tc'ãà-cookg'ai zi.

⁴ Eãm kò gam di zi wèéa zi tcg'òóa xg'ara nem ko tc'ãà-cookg'ai zi, zi ghùu zi xùri me, kg'ui-q'ooa ba zi q'ana hãa khama.

⁵ Igaba zi cuiskaga tãám khòè ba xùri tite, a gha bèe me a qgóé, tãá khòèan di kg'ui-q'ooan zi c'ùua hãa khama,” tam méé.

⁶ Jeso ba kò ncēes sere-sere sa gaxu koe tséekagu, igaba xu kò ěem ko bìrí xu sa táá kóma q'ãa.

⁷ Kam ko nxãaska Jeso ba gaicara máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Tíí Ra ghùu zi dir Xgàri-kg'ám Ra a.

⁸ Wèé xu ěe kò Tíí ka tc'ãa a hàà xua ts'ãà-kg'ao xu u, a cg'ãè kúrú-kg'ao xu u, igaba zi kò ghùu zi táá komsana xu.

⁹ Tíí Ra Xgàri-kg'ám Ra a. Dìim wèém ěe ko Tíí koe tcãà ba gha kgoaraè, a ba a gha tcãà a tcg'oa a gha dxòó-q'ooan hòò.

¹⁰ Ts'ãà-kg'ao ba kg'amaga hàà tama, a ts'ãà sa hěé naka cg'õo sa hěé naka kobe sa hěéthěé cúíga hààraa máána. Ra Tíí hààraa, nxãasega ne gha kg'õèan úú ka, a gataga kaisase úú u ka.

¹¹ “Tíí ra qãèr ghùu Kòre-kg'ao Ra a. Me ko qãèm Kòre-kg'ao ba gam di kg'õèan ghùu zi tcg'òóa máá.

¹² Gaam ěe ghùu zi kòre di tséés koe tcãàèa ba ghùu kòre-kg'aom tama me e, a ba a ghùu zi ka q'õòsem tama me e, ěem ko ncuutshaan bóò i ko hàà nem ko ghùu zi guu a qgóé, me ncuutshaa ba hàà ntcàu zi a tsai-tsàia q'aa zi khama.

¹³ Ghùu zi kòre di tsééan máàèam khòè ba ko guu zi a qgóé. Kg'amagam máàèa hãa tséé e, khamam tchõà úú cgoa zi tama.

¹⁴ “Tíí ra qãèr Kòre-kg'ao Ra a, a Ra a Tiri zi ghùu zi q'ana, zi Tiri zi ghùu zi q'ãa Tea,

¹⁵ ncēm ma Abo ba ma q'ãa Tea, Ra gataga Tíí ma q'ãa Mea khamaga ma. Ra ko Tiri kg'õèan ghùu zi tcg'òóa máá.

¹⁶ C'èe zi ghùu zir úúa hãa, ncēm xgàrim-q'oo di tama zi. Gataga méér óága zi thěés gùù si i, naka

zi hàà kg'ui-q'ooa Te kóm naka zia ncēe zi ghùu zi cgoa xg'ae naka cúí zi ghùu zi dis xg'ae sa kúrú, cúím kòre-kg'aom di zi.

17 “Ncēes gúús kam Abo ba ncàm Tea, Tiri kg'òèa ner ghùu zi tcg'òóa máána hãa khama, nxãasegar gha gaicara séèa kabi i ka.

18 Khòèm Tíí koe gha *kg'òèa Te* séèa kabi ba káà me e, igaba Ra ko Tíí ka tcg'òó o. Qari ner úúa hãa tcg'òó or gha di i, a Ra a qarian úúa hãa gaicara Ra gha séèa kabi i di i. Ncēm x'àè-kg'ám bar Abom koe hòòà,” tam méé.

19 Eē xu ko Juta xu ncēe kg'uian kóm ka xu kò tc'ēe-kg'ám zi koe gaicara q'aa.

20 Kái-kg'áía ne kò máá: “Dxãwa tc'ēea nem úúa, a temeá, ka ba ko dùús domka kómme?” témé.

21 Igaba ne kò c'ēe ne máá: “Ncēe zi gúù zi ga táá dxãwa tc'ēean ka tcãàèam khòèm ka méèè. Dxãwa ba káà tcg'ám khòè bam ga xgobekg'am tcg'ái di qarian úúa hãa ii?” témé.

Juta ne di dtcòm tama ne

22 Me x'àè ba tcãà, si tempelem ko kaba-kabaè dis kòè sa xóé Jerusalema dim x'áém koe. Sao di x'àè e kò ii.

23 Me kò Jeso ba tempelem koe hãa a ko caate, Solomonem dis xàò-xao sa ta ko ma tciiès xàò-xaos koe.

24 Ka ne ko Juta ne Gam koe hààraa xg'ae, a nxama-nxama Me a máá: “Nta noo x'àèan Tsi ko hàà séè a ghùia tòó ta a? Ncēè Krete Tsi kò ii *ncēm Nqari ba nqòòkagu taa hãa Tsi* ne kg'ama kgoarasease bìrí ta a,” ta ne méé.

25 Me Jeso ba xɔa ne a máá: “Bìrí tu ur kò, igabaga tu kò táá d̀t̀c̀ò̀m̀. Tséé zi ncēer ko Abom cg'òè cgoa kúrú zia ko Tíí ka nxàea tseegukagu,

26 igaba tu d̀t̀c̀ò̀m̀ tama, Tiri tu ghùu tu tama tu u khama.

27 Tiri zi ghùu zia ko kg'ui-q'ooa Te kóm, Ra q'ãa zia, zi ko xùri Te.

28 Chõò tama kg'òèa ner ko màà zi, zi chõò tamase kaà tite, i cúí khòè ga tshàu q'ooa Te koe séèa tcg'òó zi tite.

29 Abom ncēe màà Te zia hãa ba wèé gúùan kaga kaia, i cúí khòè ga Abom tshàu q'oo koe séèa tcg'òó zia hãa tite.

30 Tíí hěé naka Abo ba hěéthěé Tsama cúí Tsam m,” tam méé.

31 Ka ne ko Juta ne gaicara nxõá zi sàà, xao Me ne gha ka,

32 igabam kò Jeso ba xɔa ne a máá: “Kái zi tséé zi qãè zi Ra x'ái tua, Abom koe guua hãa zi. Ka tua ko gazi xg'aeku koe ndakas domka nxõán cgoa xao Te?” témé.

33 Ne Juta ne xɔa Me a máá: “C'ēs tséés qãès domka ta xao Tsi tama, igaba Tsi ko Nqari ba cóè domka a, kg'ama Tsi khòè Tsi i, igaba Tsi ko Nqari Tsi ii khama ma séèe domka a,” témé.

34 Me Jeso ba xɔa ne a máá: “Gatu di X'àèan koe i gáé ncēeta ma góásea naka máá: ‘Gatu kar ko máá: nqàrì tu u,’ témé tama?

35 Eẽ Nqarim di zi Tcgãya zi koe ko méése sa chõò tamase tseegu si i sa ta q'ana hãa. Me kò Nqari ba gane ēe Gam dim kg'ui ba kò mààèa hãa ne nqàrì ta ma tcii. Ncēè Nqarim kò ko gaa ne khòè ne ēe ne nqàrì ta ma tcii,

³⁶ ne tua nxãaska gatu dìí tua ncêe ko máá, Nqari bar ko cóè témé tu, Nqarim dir Cóá Ra a tar ko méé domka, Tíí ncêe Abom nxará tcg'òó, a nqõómkg'ai koe tsééa óá Ra!

³⁷ Ncêe Abom di zi tséé zir kò kúrú tama ne méé tu nxãaska táá Tíí koe dtcòm guu.

³⁸ Igaba ncêe kúrú zir kòo, igaba tu kò Tíí koe dtcòm tama ne méé tu nxãaska ãer ko kúrú zi tséé zi koe dtcòm, naka tua gha nxãasega q'ãa naka kóma q'ãa, Abom Tíí koe hãa, Ra Tíía Gam koe hãa sa," tam méé.

³⁹ Ne gaicara qgóó Me ne gha sa tc'êe, Me tcg'oaragu ne.

⁴⁰ Me nxãaska Jeso ba Jorotanem ka ncíi za ka xòèa ba koe kabise, Johanem kò ko kg'aika khòè ne tcguù-tcguum qgám koe, a ba a síi gaa koe hãa.

⁴¹ Ne kái ne khòè ne Gam koe síi a ne a máá: "Johane ba xg'ao táá c'êes x'áís ga sa kúrú, igabam xg'ao ncêem Khòèm ka bìrí ta a zi gúù zi wèé zia tseegu zi i," témé.

⁴² Ne kò ãem qgám koe kái ne khòè ne Jesom koe dtcòm.

11

Lasarom dis x'oo sa

¹ Nxãaskam kò c'ãem khòèm Lasaro ta ko ma tciìè ba ko tsàa, Betania koe guua ba, Maria sa hêé naka gas ka káíkhoes Mareta sa hêéthêé sara dim x'áé-coa ba.

² Ncêes Maria sa gaas ncêe kò X'aigam Nqari ba tshãá di nxúlan cgoa tcgáù nqàrèa hãas ga si i, a c'òòda sa cgoa tchùu u, ncêe káímkhoem Lasarom kòo tsàa sa.

³ Ka sara kò nxãaska khòè qõeku sara Jesom koe kg'uian tsééa úú, a máá: “X'aigaè, ãe Tsi ncàma hãa ba ko tsàa,” témé.

⁴ Eẽm ko ncẽe sa kóm, kam kò Jeso ba máá: “Ncẽes tcì sa cuiskaga cg'õo mea hãa tite, igabas Nqari ba dqom di si i, nxãasegam gha Nqarim dim Cóa ba dqomme ka,” témé.

⁵ Me kò Jeso ba Mareta sa hẽe naka qõese sa hẽe naka Lasaro ba hẽéthẽe ncàma.

⁶ Khama ãem ko Lasaro ba ko tsàa sa kóm, kam kò cam cam tsara hãa ãem ko hãam qgãm koe.

⁷ A ba a nxãaska Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Hàa naka xae Jutea koe gaicara kabise,” témé.

⁸ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, Juta ne ncãaga nxõán cgoa xao Tsi kg'oana, igaba Tsia ko gaicara gaa koe ga kabise?” témé.

⁹ Me Jeso ba xoa a máá: “Cám ba gáé 12 aoaran úú tama? Koaba ka ko qõom khòè ba cuiskaga cg'áéa hãa tite, ncẽem nqõóm di x'áa nem ko bòò khama.

¹⁰ Igaba ncèè khòèm kò ko ntcùuan q'oo koe qõò nem ko cg'áé, x'áa nem úú tama khama,” tam méé.

¹¹ Ncẽetam ko mééa xg'ara kam kò bìrí xu a máá: “Gaxae ka c'ẽem Lasaro ba x'òma hãa, Ra ko gaa koe sí tc'oman koe ghùì me,” témé.

¹² Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí Me a máá: “X'aigaè, x'ómam kò hãa nem gha qãè,” témé.

¹³ Me kò Jeso ba x'óóam hãa sa nxàe, igaba xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tc'ẽea máá, tc'oman ncẽe tseegu di Gam ko nxàe, ta tc'ẽea.

14 Kam kò nxãaska Jeso ba tchànose bìrí xu a máá: “Lasaro ba x'óóa hãa.

15 Ra gaxao domka qãè-tcaoa, káà ra a kò ii khama, nxãasega xao gha dtcòm ka. Igaba hàà naka xae síí cgae me,” tam méé.

16 Kam kò Tomase *ncēe* kò *Didimo ta ma tcièe ba; ncēes cg'òè sa ko máá: 'Hoo-hore' témé* ba gam ka c'ēe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Hàn xae thée qòò, naka xae nxãasega síí x'óóa cgoa Me,” témé.

Jeso ba ko khòè qòeku sara qgài-qgai tcáo

17 Eēm ko Jeso ba hàà kam ko hàà sao-xg'ae, me Lasaro ba nxãakamaga 4 cáman tc'àms q'oo koe úúa hãa.

18 (Nxãaska i kò Jerusalema koe guu a Betania koe síian 3 kilomitara khama noo.

19 Nè kò kái ne Juta ne hààraa, hàà ne gha Mareta sa hēè naka Maria sa hēéthēè sara qgài-qgai tcáo ka, gasara ka káíkhøem di x'ooan koe.)

20 Eēs ko Mareta sa Jesom ko hàà sa kóm kas kò tcg'oa a síí xg'ae cgoa Me, si kò Maria sa nquum q'oo koe hãa.

21 Si kò Mareta sa Jeso ba bìrí a máá: “X'aigaè, thuu Tsi kò ncēe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama.

22 Ra ncēeskaga igaba q'anaa, wèès gúùs ēe Tsi ko Nqarim koe dtcàrà sam gha Nqari ba máà Tsi sa,” témé.

23 Me Jeso ba bìrí si a máá: “Sáá kíí ba gha x'ooan koe tēe,” témé.

24 Si Mareta sa xøa Me a máá: “Q'ana ra hãa me gha x'ooan koe tēe, còò dim cáím x'ooan koe i ko tēèem ka,” témé.

25 Me Jeso ba bìrì si a máá: “Tíí Ra x'ooan koe Těe Ra a, a Ra a Kg'õè Ra a. Gaam ěe ko x'óó igaba ko Tíí koe dtcòm ba gha kg'õè,

26 me diím wèém ěe kg'õèa hãa a ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga x'óó tite. Ncĕe sa sia ko dtcòm?” tam méé.

27 Si bìrì Me a máá: “Èè, X'aigaè, dtcòm ra ko Krete Tsi i sa, Nqarim di Tsi Cóa Tsi, ncĕe kòo nqõómkg'ai koe hàà Tsi,” témé.

28 Ncĕe zi gúù zis ko nxàea xg'ara kas kò qõò a sí qõeses Maria sa dxùukg'ai koe tciiia tcg'òò a bìrì si a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao ba ncãa hàà, a ko tcii si,” témé.

29 Eĕs ko ncĕe sa kóm kas kò qháése tĕe a sí cgae Me.

30 Nxãaskam kò Jeso ba qanega x'áé-coam koe tcãa ta ga hãa, igabam kò Maretas ncãa xg'ae cgoa Me koe ga qanega tĕe.

31 Eĕ kò Marias cgoa nquu q'oo koe hãa a ko qgài-qgai tcáo si ne Juta ne ko bóò, si ma qháése tĕe a tcg'oara hãa sa, ka ne kò còò si, tc'ám̄s koes ko sí hãa a kg'ae, ta ne kò tc'ĕea khama.

32 Eĕs ko Maria sa Jesom hãas qgàis koe síí, a ko bóò Me kas kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé a máá: “X'aigaè, thuu Tsi kò ncĕe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama,” témé.

33 Eĕm ko Jeso ba bóò sis ko kg'ae, naka ěe kò xùri si a hààraa ne Juta ne hĕéthĕé ko kg'ae, kam kò kaisase xg'ai, i tcáóa ba nxùrù.

34 Me tĕè ne a máá: “Nda koe tu xòò meá?” témé. Ne bìrì Me a máá: “X'aigaè, hàà naka bóò,” témé.

35 Me Jeso ba kg'ae.

³⁶ Ne kò nxãaska Juta ne máá: “Bòò, nta noosem ncàm meá sa,” témé.

³⁷ Igaba ne kò c'ëea ne máá: “Ncëem khòem ncëe thuu kàà tcgáím khòè ba xgobekg'am tcgáía hãa ba gáé kò táá ncëem khòè ba kúrú me x'óóa hãa tite?” ta ma tēèku.

Jeso ba ko Lasaro ba x'ooan koe ghùì

³⁸ Me kò Jeso ba gaicara kaisase xg'ala hãase tc'áms koe síí. Xòam q'oo koes kò hãa, si nxõá sa kg'áma ba koe tòóèa.

³⁹ Me Jeso ba máá: “Nxõá sa tcg'òó,” témé.

Si ãe kò x'óóa hãam khòem ka qõeses Mareta sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, ncëem x'aèm kam hm̄msam xg'ãò ba hãa, 4 cáma nem úúa a kg'ónòèa hãa khama,” témé.

⁴⁰ Kam kò Jeso ba bìrí si a máá: “Bìrí si ta ga Ra gáé hãa, dtcòm si kòò ne si gha Nqarim di x'ààn hòò sa?” témé.

⁴¹ Ka ne ko nxõá sa tcg'òó. Me Jeso ba tc'amaka ghùì-kg'ai a máá: “Aboè, qãè-tcaoa Ra ko máá Tsi, kóm Tea Tsi hãa domka.

⁴² Q'ana Ra hãa wèé x'aè ka Tsi ko kóm Te sa, igabar ko ncëe tēe ne khòè ne domka ncëe sa nxàe, nxãasega ne gha dtcòm, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka,” témé.

⁴³ Ncëetam ko mééa xg'ara kam kò tc'amaka hãam dòm cgoa q'au a máá: “Lasaròè, tchàa koe tcg'oa!” témé.

⁴⁴ Me x'óóa kò hãam khòè ba tcg'oa, tshàua ba hēé naka nqàrèa ba hēéthēéa kò lapian cgoa tcármèa, i kg'áía ba c'ëem qgáím cgoa tcármèa. Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Kgoara tcg'òó cgae me qgáía ne nakam qòò,” témé.

*Juta ne ko Jesom di cg'õoan qg'áikua máá
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)*

⁴⁵ Nxãaska ne kò kái ne Juta ne ncêe kò Maria sa dàra hãa ne, a kò Jesom kò kúrúa hãa zi gùù zi bóòa ne, Gam koe dtcòm.

⁴⁶ Igaba ne kò c'êe ne Farasai xu koe síí a bìrí xu Jesom dùú sa kúrúa hãa sa.

⁴⁷ Ka xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu hêé naka Farasai xu hêéthêé xg'ae sa tcii a têèku a máá: “Dùú sa xae gha kúrú? Ncêem Khòè ba ko kái zi x'ái zi kúrú ka.

⁴⁸ Guu Me xae kò Me ko ncêe zi gùù zi qanega kúrú, ne i gha wèé khòèan Gam koe dtcòm, ne gha Roma ne nxãaska hàà sixae dim nqóó ba hêé naka khòè ne hêéthêé xhùu cgae xae e,” ta xu méé.

⁴⁹ Igaba gaxu ka c'êem Kaifase ta ko ma tciiè ba, ncêe kò êem kurim ka kaim peresiti ii ba kò kg'ui a máá: “Cúí gùù ga xao c'úua hãa!

⁵⁰ Bóòà xao gáé q'ãa tama, cúím khòè ba guu me wèé ne khòè ne x'óóa máá sa qãè si i, wèés qhàò sa guu si kaàkaguèan ka sa?” témé.

⁵¹ Ncêe sam kò gam koe guuase nxàe tama, igabam kò êem kurim ka kaim peresiti me e khama porofita, Jeso ba gha ko Juta dis qhàò sa x'óóa máá sa,

⁵² naka êes qhàòs cúís tama sa, igaba gataga Nqarim di ne cóá ne ncêe tsai-tsaisea xõe ne hêéthêé e, xg'ae-xg'ae nem gha, ne cúís gùù sa ii ka.

⁵³ Xu kò nxãaska êem cárn koe ga guu a qg'áiku, cg'õo Me xu gha ka.

⁵⁴ Me kò Jeso ba nxãaska táá kgoarasease Juta ne xg'aeku koe caate. Igabam kò gaa koe tcg'oa a

tchàa-xgóós qàe koe hãam qgàim koe qõò, Eferaimè ta ko ma tcièè ba, a síí gaa koe Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa hãa.

⁵⁵ Juta ne dis Pasekas dim x'aè ba kò cúù me e, ne kò Pasekas cookg'ai koe kái ne nqõóm koe guu a Jerusalema koe qõò, síí ne gha q'ano-q'anoè ka.

⁵⁶ Ne kò Jeso ba qaa, a ne a ko ãe ne tempelem q'oo koe hãa ka tãèku, a ko máá: “Dùú sa tu ko tc'èe? Cuiskaga ba gáé kõès koe hàà tite?” témé.

⁵⁷ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu hãé naka Farasai xu hãéthãé x'áèan tcg'òóa hãa, ncèè c'èem khòèm kò ndam hãa sa q'ana hãa ne méém q'ãa-q'ãa xu sa, nxãasega xu gha qgóó Me ka.

12

Jeso ba ko Betania koe nxúian cgoa ntcãa nqàrèè (Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ 6 cáman Paseka dim cáim cookg'ai di kam kò Jeso ba Betania koe qõò, Lasarom kò x'ãèa hãa koe, ncèem kò x'ooan koe ghùia hãa ba.

² Me kò Jeso ba gaa koe dqòà di tc'õoan máàè. Si kò Mareta sa nxaà máá xu, me kò Lasaro ba ãe ko Jesom cgoa tc'õó xu ka c'èe me e.

³ Kas kò nxãaska Maria sa nareta cgoa cúí kúrúèa tshãán dim ts'óó-c'õám kaia ba* sèè, ncèè kaisa marian cgoa ko x'ámáèm tshãá ba, a Jesom nqàrè koe ntcãá, a sa a c'õòà sa cgoa tchùu nqàrè Me. Me kò nquu ba ãem tshãám di xg'ãóan ka cg'oè.

⁴ Igabagam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èem Jutase Isekariote ba, (ncèè gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba) máá:

* **12:3:** qáó-qaoseam litaram khama noo ba.

⁵ “Dùús domka ba kò ncēm tshãá ba x'ámáguè tama, kurim di marian cgoa, naka i maria ba dxàua ne khòè ne máàè?” témé.

⁶ Ncêes gúù sam kò dxàua ne khòè nem ncàma hãa domka nxàe tama, igaba ts'ãà-kg'ao me e domka a. A kò mari dtcòbè sam qgóóa hãa khama, q'oo koe marian sèèa mááse kg'oana.

⁷ Me Jeso ba xɔa a máá: “Guu si tu, Tiri kg'ónò cáma nes tòóa máá mea ke.

⁸ Dxàua ne khòè ne cgoa tu wèè x'aè ka hãa, igaba tu wèè x'aè ka Tíí cgoa hãa tite,” tam méé.

Lasaro ba ko qg'áikua mááè

⁹ Eēs ko kaias xg'aes Juta ne di sa Jeso ba hàna sa kóm, ka ne kò gaa koe síí, Jesom domka cúí tamase, igaba ne gha kúúa hàà Lasaro ba bóò ka hěéthěé e, ncēm kò x'ooan koe ghùia hãa ba.

¹⁰ Nxiaska xu kò kaia xu peresiti xu qg'áiku, Lasarom ga ba xu gha thěé cg'õo sa.

¹¹ Gaam domka ne kò ko kái ne Juta ne Jesom koe síí, a ne a ko Gam koe dtcòm khama.

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹² Q'uu dim cáma ka ne kò kái ne khòè ne ãe kò kõès koe hààraa ne kóm, Jeso ba ko Jerusalema koe hàà sa.

¹³ Ka ne kò mokolane dis hìis di toàràn sèè a tcg'oa, a síí xg'ae cgoa Me, a ne a q'au a máá:

“Hosana!

Ts'ee-ts'eekg'aièa baa,

Gam ãe ko X'aigam *Nqarim* di cg'õèan cgoa hàà ba, ncēe Iseraele dim X'aiga ba!”

ta ne méé.

14 Me kò Jeso ba donghi-coa ba hòò a ba a qábì me, ncēe i ko ma góá tòòèa khamaga ma a ko máá:

15 “Táá q'áò guu, Sione di si cóá seè; bóò, sarim X'aiga ba ko hàà, donghi-coam koe qábìà ntcõò a ke,” témèè khama.

16 Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'ãà dis ka ncēe zi gùù zi kómá q'ãa tama. Igaba ãem ko Jeso ba x'áàkaguè ka cúíga xu kò bóòà q'ãa, ncēe zi gùù zi *Nqarim dis Tcgãyas koe* góáèa hãa zi ko Gam ka kg'ui, a zi a Gam koe kúrúèa hãa sa.

17 Eẽm ko Lasaro ba tc'ám̄s koe tciia tcg'òò, a ko x'ooan koe ghùì me ka kò hãa cgoa Meas xg'ae sa kò Gam ka nxàea tseegukagu.

18 Ncēes x'áí sam kúrúá hãa sa ne kò kóm̄, domka ne kò kái ne khòè ne síí xg'ae cgoa Me.

19 Ka xu kò Farasai xu nxãaska bìrìku a máá: “Bóò tama xao gáé hãa, cúí gùù kúrú xae gha ga káà a sa? Bóò, wèém nqõò ba ko xùri Me!” témé.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

20 Nxãaska xu kò ãe kò qõò a síí ko Jerusalema dis kòès koe còrè ne xg'aeku koe c'ãe xu Gerika xu hàna.

21 Ka xu kò Filipim koe hàà, ncēe ko Betesaida dim x'áém Galilea dim koe guua ba, a dtcàrà me a máá: “Aboè, Jeso ba xae bóò kg'oana,” témé.

22 Me kò Filipi ba síí Anterea ba bìrì, tsara kò Anterea ba hēé naka Filipi ba hēéthēé tsara síí Jeso ba bìrì.

23 Me Jeso ba xoa tsara a, a máá: “X'aè ba hààraa, Khòèm dim Cóám gha x'áàkaguè ba.

24 Tseegua ner ko bìrì xao o, a ko máá: Mabere cgùrim kòò gómankg'ai koe tcheè, a x'óó tama, nem

cúim cgùri me e. Igaba ãem kòo x'óó nem ko kái cgùrian kúrú.

²⁵ Khóèm ãe gam dis kg'òè sa ncàma hãa bas gha aaguse cgae, igaba khóèm ãe gam dis kg'òè sa ncẽem nqõóm koe hòrea hãa ba gha chõò tamase hòò si.

²⁶ Dìim wèém ãe ko tsééa máá Te ba méém xùri Te, ãer hàna koem gha Tirim tséé-kg'ao ba thée hãa, Me gha Abo ba ãe ko tsééa máá Te ba dqonè.

²⁷ “Ncẽeskas tiris tcáo sa tshúu qgài koe hãa, ka Ra gha nta méé? ‘Aboè, ncẽem x'aèm koe kgoara Te,’ ta ra gha méé? Eẽ-ãe, ncẽes gúùs domka ga Ra ncẽem x'aèm koe hààraa.

²⁸ Aboè, cg'òèa Tsi x'áàkagu!” tam méé.

Kam kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Ncãar x'áàkagu u, a Ra a gha gaia x'áàkagu u,” témé.

²⁹ Gaa koe hànas xg'aes ko kóm kas kò máá, túúm ts'oo-q'oo o, témé. Ne ko c'ãe ne máá: “Moengele ba ncãa kò kg'ui cgoa Me,” témé.

³⁰ Me Jeso ba xõa ne a máá: “Ncẽem dòm ba gatu domka hààraa, Tíi domka tamase.

³¹ Ncẽe ba ncẽeska ncẽem nqõóm gha xgàràè dim x'aè me e, me gha ncẽeska x'aiga-coam ncẽem nqõóm di ba xhàiguè.

³² Ra gha Tíi, nqõómkg'ai koer kòo ghùè ne wèé khòèan Tíi koe tcéèa óá,” tam méé.

³³ Ncẽe sam kò ko nxàe, hàam ko x'óós x'oo-kg'ám sam gha x'ái ka.

³⁴ Si xg'ae sa xõa Me a máá: “X'áèan koe ta kóma hãa i ko máá, Kreste ba gha chõò tamase hãa, téméè, ka Tsi gáé ko Tsáá nta hées ka máá: ‘Khóèm dim Cóa ba gha ghùè,’ témé? Khóèm dim Cóám ncẽe ba díi baa?” ta ne méé.

³⁵ Kam kò Jeso ba bìrí ne a máá: “X'áà ne gha cg'aré x'aè-coan gatu xg'aeku koe hãa. Ke tu qõòà te, qanega tu x'ààn úúa hãa x'aè ka, naka i gha nxãasega táá ntcùúan tcãà cgae tu u. Khòèm òe ko ntcùúan q'oo koe qõò ba c'úúa hãa nda koem ko qõò sa ke.

³⁶ Eẽ tu qanega x'ààn úúa hãa x'aè ka méé tu gatu di tcoman x'ààn koe tòó, naka tua gha nxãasega x'ààn di tu cóá tu ii,” tam méé. Eẽm ko Jeso ba kg'ui cgoa nea xg'ara kam kò tcg'oa a qõò a síí xài-kg'ai nẽ.

Juta nea gane dis dtcòm tamas koe qanega hãa

³⁷ Jeso ba kò kái zi x'ái zi tcg'ái-q'ooa ne koe kúró, igaba ne kò qanega Gam koe dtcòm tama.

³⁸ *Si kò ncẽe sa kúróse*, nxãasega i gha porofitim Isaiam di kg'uian nxàea tseegukaguè ka, ncẽe ko máá:

“X'aigaè, dìí na gatá di kg'uian ncẽe ta nxàea hãa koe dtcòmãa?

Me gataga X'aigam dim x'òà ba dìín x'áìèa hãa?”
témé e.

³⁹ Ncẽes gúùs domkaga ne kò dtcòmãan ka tààè. Isaiã ba kò gaicara máá:

⁴⁰ “Gane di tcg'áíã nem kaàkagua hãa,
a tcáóã ne x'óó-x'ooa hãa,
nxãasega ne gha táá gane di tcg'áíãan cgoa bóò ka,
a ne a gane di tcáóãan cgoa táá kóíã q'ãã ka,
a ne a Tíí koe táá kabise,
Ra Tíí qãèkagu ne ka,”
tam Nqari ba mééã khama.

⁴¹ Isaiã ba kò ncẽe zi gúù zi kg'ui, *Jesom* di x'áà nem kò hòà hãa, a ko Gam ka kg'ui khama.

42 Gatà i ii igaba xu kò kái xu tc'ãà-cookg'ai xu Gam koe dtcòm. Igaba xu kò Farasai xu domka gaxu di dtcòmàn táá x'ái, nxãasega xu gha táá còrè-nquum koe xhàiguè ka.

43 Khòè ne di dḡòmḡuan xu kaisase ncàma hãa Nqarim dian ka khama.

44 Kam kò Jeso ba ḡ'aua kg'ui a máá: “Khòèm kò ko Tíí koe dtcòm nem Tíí koe cúí dtcòm tama, igabam ko thèé èe tsééa óá Team koe dtcòm.

45 Eẽm kòò bóò Te, nem ko Gaam èe tséé Tea hãa ba bóò.

46 Nḡḡóm koer X'áa iise hààraa, nxãasega i gha táá cúí khòè èe ko Tíí koe dtcòm ga ntcúú ḡ'oo koe hãa ka.

47 “Ncèè khòèm kòò Tiri kg'uian kóm, igabam kò ḡḡóóa ḡari i tama, ne Ra Tíí xḡàra tama. Nḡḡó ba hàà xḡàra di ser hàà tama, igaba Ra nḡḡó bar gha hàà kḡoara ka hààraa khama.

48 Gam èe ko xḡuì Te, a kg'uia Te kóm tama ba xḡàra me ko ba úúá: èer kg'uia hãa kg'uia ne gha còo òim cáḡ ka xḡàra me.

49 Tíí ka Ra kg'uia mááse tama, igabam Abom ncèe tséé Tea hãa ba x'áè Tea, dùú sar gha kg'ui a nxàe sa.

50 Ra ḡ'ana hãa Gam di x'áè-kg'áma nea chòò tamas kg'òè si i sa. Gaa domkas wèes ḡúús èer ko nxàe sa, Ra ko èem ma Abo ba ma bìrí Te sia hãa khama ko ma nxàe si,” tam méé.

**Jeso ba ko Gam di xu
xḡaa-xḡaase-kg'ao xu xḡaa-xḡaa;
Gam òim còrè ba (13–17)**

13

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xg'aà nqàrè

¹ Paseka dis kōès cookg'ai i kò ii. Me kò Jeso ba q'ana hãa, x'aè ba hààraa, ncēm nqōó bam gha tcg'oaragu a Abom koe qōò di ba sa. Gam di ne khòè ne nqōóm koe hãa nem kò ncàmà hãa, khamam kò cg'oèasem ncàm nea sa x'ái ne.

² Dqòà di tc'ōoa ne kò kúrúè, me dxāwa ba nxāakamaga Jutasem Isekariotem tcáo koe tcana, Simonem ka cóáse ba, Jeso bam gha khóèan tshàu q'oo koe tcàa ka.

³ Jeso ba kò q'ana, Abo ba wèè zi gúù zi Gam di qarian koe tòóa hãa sa, Me Nqarim koe guua hãa, a ba a ko Nqarim koe ga kabise sa.

⁴ Kam kò nxāaska tc'ōoan ko tc'ōóè qgái koe tēe, a ba a tc'amakam hana qgáian nxōo, a tchùuse cgoa dim qgái ba tcám kháo.

⁵ A gaa koe guus ka, xg'aàse cgoa dis gàbas koe tshàan ntcãa, a Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a xg'aà nqàrè, a tcám kháoam kò hãam qgáim tchùuse cgoa dim cgoa tchùu nqàrè xu.

⁶ A ba a Simonem Peterem koe hàà, me Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, hàà Tsia gáè ko Tsáá nqàrèa te xg'aà?” témé.

⁷ Me Jeso ba xọa me a máá: “Ncēer ko kúrú sa tsi cuiskaga ncēeskaga bóòà q'ãa tite, igaba tsi gha nxāwa kháoóka bóòà q'ãa si,” témé.

⁸ Kam kò Petere máá: “Cuiskaga Tsi nqàrèa te xg'aàra hãa tite,” témé. Me Jeso ba xọa me a máá: “Ncēè xg'aà nqàrè tsi tamar kò hãa ne tsi Tíí koe hãa tama,” témé.

⁹ Me Simone Petere ba máá: “Kháé nxãaska, X'aigaè, nqàrèa te cúí tamase, igaba tshàua te hěé naka tcúúa te ga hěéthěé xg'áàò,” témé.

¹⁰ Me Jeso ba xoa a máá: “Khòèm ěe ncãa xg'aàse ba ko nqàrèa ba cúíga xg'aàn tc'ěe, wèé tc'áróa ba ga q'ano o khama. Xao gaxao q'ano xao o, wèéa xaoa q'ano tama igaba,” témé.

¹¹ Q'anam kò hãa díí ba ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me sa khama, gaa domkagam kò máá: “Wèéa xao ga q'ano tama,” témé.

¹² Eëm ko nqàrèa xu xg'aà cgoa xg'ara kam kò Gam di zi qgáí zi hãa a ntcõó-q'ooa ba koe kabise, a ba a těè xu a máá: “A bóða xao ko q'ãa, ncěer ncãa kúrú cgae xao o sa?”

¹³ ‘Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,’ ta xao ko ma tcii Te, a ko máá: ‘X'aiga Tseè,’ témé, tseeguse, gaar ga Ra a domka.

¹⁴ Ra Tíí gaxao dir X'aiga, a Xgaa-xgaa-kg'ao Ra ncãa nqàrèa xao xg'aà, ke méé xao gaxao igaba thěé gaxao ka c'ěea xu di nqàrèan xg'aà.

¹⁵ Sere-sere sar kúrúa máá xaoa, ke méé xao gaxao igaba ěer ma kúrúa hãa khamaga ma thěé kúrú.

¹⁶ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Gam ka q'òòsem ka kaia hãam qãà ba káà me e, me gataga ěe tsééèa hãa ba ěe tséé meam ka kai tama.

¹⁷ Ncěeska xao ncěe zi gúù zi q'ana hãa, khama xao gha kúrú zi xao kòo ne ts'ee-ts'eekg'aiè.

*Jeso ba ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãàkus ka kg'ui
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)*

¹⁸ “Wèéa xao gar nxàe tama, ěer nxará tcg'òóa hãa xur q'ana hãa. Igabas ko ncěe sa *Nqarim dis* Tcgãyas koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncěe

ko máá: ‘Gaam ãe ko tíi cgoa péréan tc'óo ba tirim cg'óo-kg'ao ba kúrúá hãa, témé sa.

¹⁹ Ra ko kúrúse tama ias cookg'ai koe ncēeska bìrì xao o, nxãasega xao gha ãe i kòo kúrúse ne, Tíi ga Ra a sa dtcòm ka.

²⁰ Tseegu ner ko bìrì xao o, a ko máá: Wèém ãe ko ãer tsééa úúá hãa ba qãèse hààkagu ba ko Tíi ga Ra qãèse hààkagu, me ko dìim wèém ãe ko Tíia qãèse hààkagu Te ba ãe tsééa óága Tea ba qãèse hààkagu,” tam méé.

²¹ Ncēetam ko Jeso ba mééa xg'ara ka i kò tcáóa ba tshúú qgái koe hãa, Me kò nxàea tseegukagu a máá: “Tseegukar ko bìrì xao o a ko máá: Gaxao ka c'ãe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te, témé,” tam méé.

²² Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko téé a bóòku, gaxu ka ndaka bam ko nxàe sa c'úúá hãase.

²³ Me kò gaxu ka c'ãem ncēe kò Jesom ka kaisase ncàm mèa hãam xgaa-xgaase-kg'ao ba Gam koe ghãasea ntcõe.

²⁴ Me kò Simone Petere ba gaam xgaa-xgaase-kg'ao ba tcgáía ba cgoa qãè a bìrì me a máá, ndaka bam ko nxàe sa tãè Me, témé.

²⁵ Me Jesom koe ntcõóa ghãase, a tãè Me a máá: “X'aigaè, dìi baa?” témé.

²⁶ Me Jeso ba xq̄a me a máá: “Gaam ãer ko ncēes péré qàmà sa màà me e, ãer kò gãbas q'oo koe tcguù-tcguu sia xg'ara ne,” témé. Eẽm ko gaas péré qàmà sa tcguù-tcguua xg'ara, kam kò Jutase Isekariote ba máá si, Simonem ka cóáse ba.

²⁷ Eẽm ko Jutase ba péré qàmà sa sèè kagam ko satana ba tcãà cgae me. Me Jeso ba bìrì me a máá: “Kúrú kg'oana tsi hãas gúù sa qhãése kúrú,” témé.

28 Igaba tc'õòè ko qgài koe i kò cúí khòè ga táá q'ãa, dùús domkam ko Jeso ba ãeta méé sa.

29 Jutase ba kò mari dtcòbè sa úúa hãa khama xu kò c'ëe xu tc'ëea máá, Jeso ba ko bìrí me, kõès koe ko tc'ëese zi gùù zim gha x'ámá sa, kana c'ëe gùù-coa nem gha ãe dxàua hãa ne màà sa, ta tc'ëea.

30 Eẽm ko Jutase ba péréan séèa xg'ara kam kò kúúga tcg'oa. I kò ntcúú u.

Kabam x'áè-kg'ám ba

31 Eẽm ko qõò, kam kò Jeso ba máá: “Ncëeskam ko Khòèm dim Cóa ba x'áàkaguè, Me ko Nqari ba Gam koe x'áàkaguè.

32 Ncëè Nqarim kò ko Gam koe x'áàkaguè, nem gha Nqari ba nxãaska thëé Cóa ba Gam koe x'áàkagu, a ba a gha cúí q'oro x'áàkagu Me.

33 “Cóa xaoè, xòm x'aèa ner gha hãa cgoa xao o. Qaa Te xao gha. Eër kò ma Juta ne ma bìría khamaga Ra ko ma ncëeska bìrí xao o a ko máá: Eër ko qõò koe xao cuiskaga síía hãa tite.

34 “Ra ko kabam x'áè-kg'ám ba màà xao o, a ko máá: Gaxao ka c'ëe ne ncàm. Ncëer ma ncàm xaoa hãa khama méé xao ma gaxao ka c'ëea ne thëé ncàm.

35 Ncëes gúùs ka i gha wèé khòèan q'ãa, Tiri xao xgaa-xgaase-kg'ao xao o sa, gaxao ka c'ëean xao kò ncàmà hãa ne,” tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xõase Me sa nxàe (Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

36 Me Simonem Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, nda koe Tsi ko qõò?” témé.

Me Jeso ba xɔa me a máá: “Ncēer ko qǒò koe tsi cuiskaga kgoana naka xùri Tea hãa tite, igaba tsi gha kháóka nxãwa xùri Te,” témé.

³⁷ Me Petere ba Gam ka máá: “X'aigaè, dùús domka ra gáé ga ncēeskaga xùri Tsi tama? Tsáá domkar gha kg'ǒèa te tcg'òó,” témé.

³⁸ Me Jeso ba xɔa me a máá: “Tíí domka tsia gha kg'ǒèa tsi tcg'òó? Tseegukar ko tseeguan birí tsi a ko máá: Ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nqoana q'oro xɔase Te,” témé.

14

Jeso ba dàò Me e, Abom koe ko síí ba

¹ “Táá méé i tcáóa tu nxùrù qgáì koe hãa guu. Nqarim koe hēé naka Tíí koe hēéthēé tcoman úú.

² Abom dim nquum q'oo koe i kái x'ǎè-q'ooan hàna; ncèè gatà i kò ii tama ner ga kò q'ǎa-q'ǎa tua hãa, síír ko x'ǎè-q'ooan kg'ónòa máá tu u sa.

³ Ncèè qǒòr kòo a ko síí x'ǎè-q'ooan kg'ónòa máá tu u, ner gha kabise a hàà séèa mááse tu u, nxãasega tu gha gatu igaba thēé síí Tíí hàna qgáì koe hãa ka.

⁴ Tu gataga qǒòr kom qgáìm di dàòan q'ana hãa,” tam méé.

⁵ Me Tomase ba birí Me a máá: “X'aigaè, qǒò Tsi kom qgáì ba xae c'úúa, ka xae ga ntama ma gaa qgáì òm dàò ba q'ǎa?” témé.

⁶ Me Jeso ba xɔa me a máá: “Tíí Ra Dàò Ra a, a Tseegu Ra a, a Ra a Kg'ǒè Ra a. Tíí ka oose ko Abom koe síím khóèm cúím ga ba kàà me e.

⁷ Ncèè q'ǎa Tea xao kò hãa ne xao ga kò thēé Abo ba q'ana hãa. Igaba xao ncēeska q'ǎa Mea, a bóò Mea hãa,” tam méé.

⁸ Me Filipi bìrí Me a máá: “X'aigaè, Abo ba x'ái xae e, nxãaska xae gha qãè xae e,” témé.

⁹ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncēetar ma qáo x'aèan gaxao cgoa hãa igaba Tsi ko c'ùu Te, Filipiè? Dìim wèem ãe bóò Tea hãa ba Abo ba bóò hãa. Nta tsi gha máá: ‘Abo ba x'ái xae e,’ témé?”

¹⁰ A dtcòm tama tsia Abom koer hãa, Me Abo ba Tíi koe hãa sa? Kg'uiian ncēer ko gaxao cgoa kg'ui nea Tíi koe guu nakar kg'ui i tama, igaba Abom ncēe Tíi koe x'ãèa hãa ba ko tsééa ba kúru.

¹¹ Dtcòm méé xao, Abom koer hãa, Me Gabá Tíi koe hãa sa. Ncēè gatà i kò ii tama ne méé xao nxãaska dtcòm are-aresa zi tséé zi ãer ko kúru zi domka.

¹² Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Dìim wèem ãe ko Tíi koe dtcòm ba gha ãer ko Tíi kúru sa kúru, a ba a gha ncēe tsééan ka kaia hãa tsééan kúru, Tíi Ra ko Abom koe qòò khama.

¹³ A Ra a gha dùús wèés ãe xao ko Tíi cg'òè koe dtcàrà sa kúru, nxãasegam gha Abo ba Cóám koe guu a dqòmèè ka.

¹⁴ Ncēè c'èes gúu sa xao kòo Tíi cg'òè koe dtcàrà ner gha kúru si.

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba nqòòkagu

¹⁵ “Ncēè ncàm Tea xao kò hãa ne xao gha x'áè-kg'áma Te qgòóa qari.

¹⁶ Ra gha Abo ba dtcàrà Me gha c'èem Hùì-kg'ao ba tsééa úúa máá xao o, gaxao cgoa gha chòò tamase hãa ba.

¹⁷ Ncēè ba tseeguan dim Tc'èe Me e. Nqòó ba cuiskaga hòò Me tite, bóò Meam hãa tite, a ba a c'ùu Mea khama. Igaba xao gaxao q'ãa Mea, gaxao cgoam x'ãèa, a ba a gha gaxao koe hãa khama.

18 “Cuiskagar khãadoma-coa khama ma guu xaoa hãa tite, a gha kabise a hàà cgae xao o.

19 Xòm x'aè q'oo koem nqõó ba gaicara hòò Tea hãa tite, igaba xao gha gaxao hòò Te, kg'õèa Ra hãa domka, xao gha gaxao igabaga kg'õè khama.

20 Gaam cáím ka xao gha q'ãa, Tíí Ra Abom koe hãa, xao gaxao Tíí koe hãa, Ra Tíí gaxao koe hãa sa.

21 Dìím wèém ãe x'áè-kg'áma Te úúa, a qgóóa qari ana ba gaam ncàm Tea hãam ga me e. Gaam ãe ncàm Tea hãa ba gha Abom ka ncàmmè, Ra gha Tíí igaba thée ncàm me a gha gaam koe x'áíse,” tam méé.

22 Me Jutase (ncèe Isekariote tama ba) bìrí Me a máá: “X'aigaè, dùús domka Tsia gha x'áíse xae e, nqõó ba x'áíse tamase?” témé.

23 Me Jeso ba xõa a máá: “Ncèè khòèm kò ncàm Tea hãa nem gha kg'uia Te qgóóa qari, Me gha Abo ba ncàm me, Tsam gha hàà cgae me, a Tsam a gha Sitsam di x'ãè-q'ooan gaam koe kúrú.

24 Gaam ãe ncàm Te tama ba kg'uia Te qgóóa qari tama; i gataga kg'uian ãe xao kò kóm, Tíí koe guu tama, igaba i ncèe tsééa óá Team Abom koe guua.

25 “Ncèe gúúa ner bìrí xaoa hãa, ãer kò qanega gaxao cgoa hãa ka.

26 Igaba Hùì-kg'aom ncèe Tcom-tcomsam Tc'èe ii ba, ncèem gha Abo ba Tiri cg'õèan cgoa tsééa óá ba, nxãa ba gha wèé gúúan ga xgaa-xgaa xao o, a ba a gha wèé gúúan ãer bìrí xaoa hãa tc'èe-tc'èesekagu xao o.

27 “Tòókuan cgoar ko guu xao o, Tiri tòókua ner ko màà xao o. Nqõóm ko ma màà xao o khamar ma màà xao o tama. Táá méé i tcáóa xao nxùrù qgài koe hãa guu, kana méé xao táá q'àò guu.

²⁸ Kóm tea xao kò hãa Ra ko bìrí xao o a ko máá: ‘Qõò Ra ko, a Ra a gha kàbise a hàà cgae xao o,’ témé. Ncèè ncàm Tea xao kò hãa ne xao ga kò Abom koer ko qõò khama qãè-tcaoa, Abo ba Tíí ka kaia hãa khama.

²⁹ Ra ncãa ncēeska bìrí xao o, qanega i kúrúse tama cookg'ai koe, nxãasega xao gha ãe i kòo kúrúse ne dtcòm ka.

³⁰ Gaicarar qáòse kg'ui cgoa xaoa hãa tite, ncēm nqõóm dim x'aiga ba ko hàà khama. Cúí qari gam Tíí koe úú tama,

³¹ igaba méém nqõó ba q'ãa, Abo ba Ra ncàmà hãa, a ko Abom ma x'àè Tea hãa khama ma tséé sa. “Tēe xao ncēeska, naka hààn xae qõò,” tam méé.

15

Jeso ba tseegu dim Kg'om Me e

¹ A ba a máá: “Tíí Ra tseegu dir Kg'om Ra a, Me Tirim Xõò ba Xhàrà-kg'ao Me e.

² Tíí koe hãam nxãam wèém ãe tc'áróan kúrú tama bam ko q'ãea tcg'òó, a ba a ko wèém nxãam ãe ko tc'áróan kúrú ba dcàò, nxãasegam gha q'ano a kái tc'áróan kúrú ka.

³ Nxãakamaga tu ncēer kò kg'ui cgoa tu um kg'uim ka q'anokaguèa.

⁴ Tíí koe tu hãa nakar Tíí gatu koe hãa. Cúím nxãam ga ba cúíam kò hãa ne tc'áróan kúrú hãa tite, kg'om dis hìis koem kò hãa ne cúí ga a, gatu igaba tu gatà hēéa tite, Tíí koe tu kò hãa ne cúí ga a.

⁵ “Tíí Ra Kg'om Ra a, tu gatu nxãa tu u. Gaam ãe Tíí koe hãa, Ra Tíí gam koe hãa ba, gam kái tc'áróan ko kúrúm ga me e, Tíí ka oose tu cúí gúù ga kúrú hãa tite khama.

6 Ncèè khòem kò Tíí koe hãa tama, nem ko nxãam khama ma xaoaguè, a ba a xgóó; ãeta ii nxãa ne ko sáa xg'ae, a c'eean q'oo koe síí xaoa tcãa, a dàdè.

7 Ncèè Tíí koe tu kò hãa, i Tiri kg'uian gatu koe hãa ne tu gha ãe tu ko tc'ees wèé sa dtcàrà, a tu a gha kúrúa mááè si.

8 Si ko ncèe sa Tirim Xòò ba x'áakagu: kái tc'áróan tu gha kúrú, a tu a gha gatà iim dàòm ka Tiri tu xgaa-xgaase-kg'ao tu ii.

9 Ncèem ma Abo ba ncàm Tea hãa khamagar ma ncàm tu ua hãa. Ke méé tu ncèeska Tiri ncàm kuan koe hãa.

10 Ncèè Tiri x'áèan tu kò qgóóa qaria, ne tu gha Tiri ncàm kuan koe hãa, ncèer ma Tirim Xòòm di x'áèan ma qgóóa qaria, a Gam di ncàm kuan koe ma hãa khamaga ma.

11 “Ncèe gúua ner bìrí tua hãa, nxãasega i gha Tiri qãè-tcaoan gatu koe hãa ka, naka gatu di qãè-tcaoan gha cg'oè ka hēéthēé e.

12 Tirim x'áè-kg'ám ba ncèe me e: ncàm gatu ka c'èea ne, ãer ma ncàm tua hãa khamaga ma.

13 Cúí khòè ga ncèes ncàm s ka kaia hãas ncàm sa úúa hãa tama, ncèe khòem ko ãem ncàm hãa ne khòè ne gam di kg'òèan tcg'òóa máá sa.

14 Tu gatu ãer ko x'áè tu u sa tu kò kúrú ne Tiri tu ncàm-khoe tu u.

15 Cuiskagar gaicara qãa ta ma tcii tua hãa tite, qãa ba gam ka q'òòsem ko dùú sa kúrú sa c'úúa hãa khama. Ncèes gúús téé-q'oo koe Ra ko ncàm-khoe tu ta ma tcii tu u, wèés gúús ãer Tirim Xòòm koe xgaa-xgaasea hãa sar q'ãakagu tua hãa khama.

16 Gatua nxará tcg'òó Te ta ga hãa, igabar Tíí

nxárá tcg'òó tua hãa, a Ra a qõò tu gha a síí tc'áróan kúrú ka nxárá tcg'òó tua, tc'áróan ncêe gha qádò x'aèan hãa a, nxãasegam gha Abo ba wèés gúús ãe tu gha ko Tíí cg'õè koe dtcàrà sa máà tu u ka.

¹⁷ Ncêea Ra ko ma x'áè tu u ga a, a ko máá, gatu ka c'êe ne ncàm, témé.

Nqõò ba ko Jesom di xgaa-xgaase-kg'aoan hòre

¹⁸ “Ncèè nqõóm kò hòre tua hãa ne méé tu q'ãa, gatuam hòre tua hãa cookg'ai koem kò Tíí hère Tea hãa sa.

¹⁹ Ncèè nqõóm di tu kò ii nem ga kò nqõó ba gam di tu iise ncàm tua hãa; igaba tu nqõóm di tu tama tu u, Ra kò nqõóm koe guu a nxárá tcg'òó tu u, gaa domkam ko nqõó ba hòre tu u.

²⁰ Ncêer kòo kg'ui cgoa tu u kg'uian méé tu tc'êe-tc'êese, a ko máá: ‘Qãà ba gam ka q'õðsem ka tc'amaka hãa tama,’ témé sa. Ncèè xgàra Te ne kòo ne, ne gha gataga thêé xgàra tu u. A ncèè Tiri xgaa-xgaa ne ne kòo qgóóa qari ne ne gha gataga thêé gatu dian igabaga qgóóa qari i.

²¹ Igaba ne gha wéé gúúan ncêe ga Tiri cg'õèan domka kúrú cgae tu u, Gaam ãe tsééa óá Tea hãa ba ne c'úúa hãa domka.

²² Ncèè thuur kò hàà kg'ui cgoa ne tama ne, ne ga kò chìbian úú tama. Igaba ne ncêeska gane di chìbian koe ne gha qgóóa máàèm *dàò ba* úú tama.

²³ Gaam ãe hòre Tea ba gataga Tirim Abo ba hòrea.

²⁴ Ncèè c'êe khòè ga qanega kúrú tama sar kò gane koe kúrú ta ga hãa, ne ne ga kò chìbi úú tama. Igaba ne *ncêe zi x'ái zi* bóòda hãa, a ne a Tíí ga Ra hêé naka Tirim Xòòm ga ba hêéthêé Tsam hòrea.

²⁵ Igabas ko ncēe sa x'áèan koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncēe ko máá: 'Hòrea ne máá tea hãas gúù sa káà si i,' témé sa.

²⁶ "Igaba ãem kòo Hùì-kg'ao ba hàà, ncēer gha Abom koe guu a gatu koe tsééa úú ba, tseeguan dim Tc'ēe ba, ncēe ko Abom koe guu a tcg'oa ba, nem gha Gabá Tíí ka nxàea tseegukagu.

²⁷ Gatu igaba tu gha Tíí ka hàà nxàea tseegukagu, Tíí cgoa tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a hãa khama.

16

¹ "Ncēe gúùan wèér bìrì xaoa hãa, nxãasega xao gha táa gaxao di dtcòmàn aagu ka.

² Còrè-nquuan koe ne gha xhàiaгу xao o, me gha gataga x'aè ba hàà, wèém khòèm ēe ko cg'õo xao om gha tc'ēea máá, Nqari bam ko tsééa máá, ta tc'ēea ba.

³ Ncēe zi gúù zi ne gha kúrú cgae tu u, Abo ba kana Tíí ga Ra ne c'úùà hãa khama.

⁴ Igabar ncēe gúùan bìrì xaoa hãa, nxãasega xao gha ãem kòo gaan dim x'aè ba hàà ne tc'ēe-tc'ēese, gaan kar q'ãa-q'ãa xaoa hãa sa ka.

Tcom-tcomsam Tc'ēm di tsééa ne

"A ra a kò ncēe zi gúù zi tshoa-tshoas koe táa bìrì xao o, gaxao cgoar kò hãa khama.

⁵ Igabar ko ncēeska Gam ēe tséé óá Team koe qõò, igaba i gaxao ka cúia xao ga tèè Te naka máá: 'Nda koe Tsi ko qõò?' témé tama.

⁶ Igaba ncēe gúùà ner nxàea hãa domka xao tshúù-tcaoan ka cg'oè cgaeèa hãa.

⁷ Gatà i ii igabar ko tseeguan bìrì xao o: Gaxaoa i qãèa máá xaoa hãa qõòr gha sa. Ncèè qõò tamar

kò hãa nem Hùi-kg'ao ba hàà cgae xaoa hãa tite khama. Igaba ãe qòòr kòo ner gha gaxao koe tsééa úú Me.

⁸ Eẽm kòo hàà nem gha hàà nqõó ba xгаа-xгаа a chibi-chibi; chibian domka hẽe, naka tchànoan domka hẽe, naka xgàrakuan domka hẽethẽe e.

⁹ Chibian kam *gha xгаа-xгаа*, Tíi koe ne dtcòm tama khama.

¹⁰ Tchànoan kam *gha xгаа-xгаа*, Tirim Xòòm koer ko qõò, xao gaicara hòò Te tite khama.

¹¹ Xgàra-kg'aman kam *gha xгаа-xгаа*, ncẽem nqõóm dim x'aiga ba nxãakamaga xgàraèa hãa khama.

¹² “Qanegar kái zi gúù zi úúa, gaxao cgoar gha nxàe zi, igaba xao ncẽeska kgoana zia hãa tite.

¹³ Igaba ãem kòo tseeguan dim Tc'ẽe ba hàà, nem gha wèe tseeguan koe úú xao o. Cuiskagam Gam koe guua zi ka kg'uia hãa tite, igabam gha ãem ko kóms ka cúi kg'ui, a ba a gha hààko zi gúù zi ka bìrí xao o.

¹⁴ X'áàkagu Tem gha, ãe Tiri ii sam gha sèe, a ba a bìrí xao o si khama.

¹⁵ Wèéan ãe Abom úúa hãa nea Tiri i. Gaa domkar ko máá: Eẽ Tiri ii sam gha *Tc'ẽe ba* sèe, a ba a bìrí xao o si, témé.

¹⁶ “X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,” tam méé.

Xгаа-xгааase-kg'ao xu di tshúù-tcaoa ne gha kabise a qàè-tcaoan kúru

¹⁷ Xu kò Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu c'ẽe xu tèeku a máá: “Dúú sa ba ko nxàe, ncẽem ko máá: ‘X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,’ témé ka, a

ko gataga máá: ‘Tirim Xõòm koer ko qõò domka a, témé?’ ta xu méé.

¹⁸ Xu hãa a tẽese a ko máá: “Dùú sa ba koáé nxàe: ‘X’ aè-coam q’oo koe,’ tam kòo méé ne? Dùú sam ko nxàe sa xae kóma q’ãa tama,” ta xu méé.

¹⁹ Me kò Jeso ba bóda q’ãa, ncêes gúús ka xu tẽe Me kg’oana hãa sa, khamam kò nxãaska bìrí xu a máá: “Ntar ko méé sa xao koáé tẽeku, ncêer ko máá: ‘X’ aè-coam q’oo koe xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x’ aè-coam qãá q’oo koe hòò Te,’ témé ka?”

²⁰ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Kg’ae xao gha, a gha thõò-tcaoase kg’ae, igabam gha nqõó ba qãè-tcaoa hãa. Thõò-tcaoa xao gha hãa, igaba i gha gaxao di thõò-tcaoan kabise a qãè-tcao sa ii.

²¹ Eẽ khòès kòo cóán ábà di thõò koe hãa nes tshúù-tcaoa hãa, gas òim x’ aè ba hààraa khama. Igaba ees ko cóán ábà xg’ara nes gaicara thõòan tc’ẽe-tc’ẽese tama, qãè-tcaoan eẽ cóá nea nqõómkg’ ai koe ábàèa hãa di domka.

²² Khama xao gaxao ncêeska tshúù-tcaoan úúa hãa, igabar gha gaicara hàà bóò xao o, xao gha qãè-tcao, i cúí khòè ga gaxao di qãè-tcaoan sèè cgae xaoa hãa tite.

²³ Eẽm cáím ka xao cuiskaga cúí gúù ga dtcàrà Tea hãa tite. Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Wèés gúús eẽ xao ko Tíí cg’òè cgoa Abom koe dtcàrà sam gha máà xao o.

²⁴ Ncêeska igaba xao qanega cúí gúù ga Tíí cg’òè cgoa dtcàrà tama. Dtcàrà, máàè xao gha ke, naka xaoa gha nxãasega qãè-tcaoan ka cg’oè.

²⁵ “Ncêe gúùà ner kò sere-sere zi cgoa bìrí xao o, igabam ko x’ aè ba hàà, gaxao cgoar gaia sere-sere

zi cgoa kg'uia hãa tite ba, igabar gha hàà kgoarasea hãase Tirim Xõòm ka bìrí xao o.

²⁶ Eẽm cáím ka xao gha Tíí cg'õè koe dtcàrà. Gaxao téé-q'oo koer gha Abo ba hàà dtcàrà, tar méé tama.

²⁷ Abo ba Gam ka ncàm xaoa hãa, ncàm Tea xao hãa domka, a xao a Nqarim koer guua sa dtcòmà hãa khama.

²⁸ Abom koer guu a nqõóm koe hààraa. A Ra a ko gaicara nqõó ba guu, a Abom koe kabise,” tam méé.

²⁹ Xu kò nxãaska Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máá: “Bòò, ncẽeska Tsi ko kgoarasea hãase kg'ui, a Tsi a cúís sere-seres ga sa tséékagu tama.

³⁰ Ncẽeska xae ko bóò wèè gúúan Tsi q'ana hãa sa, a Tsi a gataga c'ẽe khòè ga gha tèè Tsi sa qaa tama. Ncẽes gúús domka xae ko dtcòm Nqarim koe Tsi guua hãa sa,” ta xu méé.

³¹ Me Jeso ba xọa xu a máá: “Ncẽeska xaoa ko dtcòm?”

³² Bòò, x'aè ba ko hàà, a ba a hààraa xg'ara, ãe xao gha wèéa xao ga x'áéa xao koe guu a tsai-tsaise ba, a xao a gha cúise qau Te. Igabar cúise hãa tama, Tirim Xõò ba Tíí cgoa hãa khama.

³³ “Ncẽe gúua ner bìrí xaoa hãa, nxãasega xao gha Tíí koe tòókuan úú ka. Ncẽem nqõóm koe xao gha qóman cgoa qgóóku. Igaba méé xao tòón tcáó! Nqõó bar tàaa hãa ke,” tam méé.

17

Jeso ba ko còrèa mááse

¹ Eẽm ko Jeso ba ncẽe sa kg'uia xg'ara kam ko nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai a máá: “Aboè, x'aè

ba hààraa. Tsarim Cóa ba x'áàkagu, nakam gha nxãasega Tsarim Cóa ba x'áàkagu Tsi,

² wèé ne khòè ne tc'amkg'ai koe Tsi qarian máà Mea hãa ke, nxãasegam gha chõò tamas kg'òè sa wèé ne ãe Tsi máà Mea hãa ne máà ka.

³ Si chõò tamas kg'òè sa ncêe si i: q'ãa Tsi ne gha, Tsáá Tsia cúisega tseegu di Tsi Nqari Tsi i sa, naka Jeso Krestem ncêe Tsi tsééa óága hãa ba q'ãa sa hêéthéé e.

⁴ Nqõómkg'ai koer x'áàkagu Tsia hãa, ãe Tsi kò máà Tea hãa tsééan kúrúá xg'ara-xg'ara ka.

⁵ Ke ncêeska, Aboè, hàna Tsia koe x'áàn máà Te, ncêe nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koer kò Tsáá cgoa úúa hãa a.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu còrèa máá

⁶ “Eë Tsi kò nqõómkg'ai koe guu a máà Te xu khòè xu koer kò Tsari cg'òèan q'ãakagu. Tsari xu u kò ii, Tsi kò máà Te xu, xu kò Tsarim kg'ui ba qgóóa qaria.

⁷ Ncêeska xu q'ana, ãe Tsi máà Tea hãa gúuan wèéa Tsáá koe guua hãa sa.

⁸ Eë Tsi kò máà Tea kg'uia ner máà xua hãa khama, xu kò cam tshàua máá a. A xu a kò tseeguan kaga q'ãa, Tsáá koer guua hãa sa, a kò Tsáá Tsia tséé Tea hãa sa dtcòm.

⁹ Nqõó bar còrèa máá tama, a ko gaxu ãe Tsi máà Tea hãa xu còrèa máá, Tsari xu u khama.

¹⁰ Wèés ãer úúa hãa sa Tsari si i, si wèés ãe Tsi úúa sa Tiri si i. Ra gaxu koe guu a x'áàkaguèa.

¹¹ Nqõómkg'ai koe Ra gaia hãa tite, igaba xu gaxu qanega nqõómkg'ai koe hãa, Ra ko Tíí sencgaga Tsáá koe síí. Tcom-tcomsa Tsi Abo Tseè, Tsarim

cg'òèm di qarian cgoa xgáèa máá xu - cg'òèm ncēe Tsi máà Tea ba, naka xu gha nxãasega cúí ii, ncēe Tsam ma cúí ii khamaga ma.

¹² Eēr kò gaxu cgoa hãa kar kòo xgáèa máá xu, a ãe Tsi kò máà Tea hãam cg'òèm cgoa kòre xu. Cúía xu ga kò táá aaguse, gaam ãe kò kaàkaguèm gha sa tééa máána hãam cúím oose, *Nqarim dis* Tcgãyas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka.

¹³ “Igarbar ko ncēeska Tsáá koe síí, a Ra a ko ncēe zi gùú zi kg'ui, nqõómkg'ai koer qanega hãase, nxãasega xu gha Tiri qãè-tcaoan ka cg'òèa hãa ka.

¹⁴ Tsarim kg'ui bar máá xua, me nqõó ba hòre xua, nqõóm di xu tama xu u khama, ncēer Tíí ma nqõóm di tama khamaga ma.

¹⁵ Tiri còrèa ne máá, nqõóm koe méé Tsi séèa tcg'óó xu, témé tama, igaba méé Tsi ãe cg'ãè iim koe xgáèa máá xu si i.

¹⁶ Nqõóm di xu tama xu u, ncēer Tíí ma nqõóm di tama khamaga ma.

¹⁷ Tcom-tcomsakagu xu tseeguan cgoa, Tsarim kg'ui ba tseeguan di me e ke.

¹⁸ Eē Tsi ma nqõómkg'ai koe ma tsééa óá Tea hãa khamagar ma nqõómkg'ai koe tsééa úú xua hãa.

¹⁹ Gaxu domkar ko tcom-tcomsakaguse, nxãasega xu gha gaxu igaba thée tseeguan koe tcom-tcomsakaguè ka.

Jeso ba ko wèè ne dtcòm-kg'ao ne còrèa máá

²⁰ “Gaxu cúí xur còrèa máá tama. Eē gha gaxu di kg'uiian koe guu a Tíí koe dtcòm ner ko gataga thée còrèa máá,

²¹ wèèa ne ga gha cúí ii sa, ãe Tsi ma Tsáá Aboè Tíí koe hãa, Ra ma Tíí Tsáá koe hãa khamaga ma.

Gane igaba méé ne thée Gatsam koe hãa, nakam gha nxãasega nqõó ba Tsáá Tsia tséé óá Tea hãa sa dtcòm.

²² Eẽ Tsi máà Tea hãa x'áà ner máà nea, nxãasega ne gha cúí ii ka, ncẽe Tsam ma Gatsam ma cúí ii khamaga ma.

²³ Tíí Ra gane koe hãa, Tsi Tsáá Tíí koe hãa, nxãasega ne gha cg'oèase cúí ii ka, me gha nxãasega nqõó ba q'ãa, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka, a Tsi a ncàm nea, ãe Tsi ma ncàm Tea hãa khamaga ma ka.

²⁴ “Aboè, ãe Tsi máà Tea hãa ne gha Tíí cgoa ncẽer hãa koe hãa sar ko tc'ee, nxãasega ne gha Tiri x'áàn bóò, ncẽe Tsi máà Tea hãa a, nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Tsi kò guu a ncàm Tea hãa khama.

²⁵ Abo Tsi tchàno Tsee, ãetam ga ma nqõó ba c'ùù Tsia igaba Ra Tíí q'ãa Tsia, ne q'ana hãa Tsáá Tsia tsééa óá Tea sa.

²⁶ Cg'õèa Tsir q'ãakagu nea, a Ra a gha kúru i q'ãaè, nxãasega i gha ncàm kuan ncẽe Tsi kò ncàm Tea hãa gane koe hãa ka, Ra gha gataga thée Tíí ga Ra gane koe hãa ka,” tam ma còrè.

Jesom di xgàrasean hẽé naka Gam dis x'oo sa hẽé naka Gam di x'ooan koe tẽean hẽéthẽé e (18-21)

18

Jeso ba ko qáèè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Eẽm kò Jeso ba còrèa xg'ara, kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa xgoaba, a Kiterone dim dòm ba tchoaba. C'ẽem xòèm koem kò Olife di zi hìi

zi dim xhàrà ba hãa. Xu kò Gabá hěé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěéthěé xu gaa koe tcãa.

² Nxãaskam kò Jutasem, ncěe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcãa Me ba gaam qgài ba q'anaa, Jeso ba kò gaa koe kái-kg'aise Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae khama.

³ Me kò nxãaska Jutase ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hěé naka kaia xu peresiti xu ka c'ěea xu hěé naka Farasai xu hěéthěé cgoa gaa koe síí. X'áa zi xu kò qgóóa, lampian hěé naka ncõo gàban hěéthěé e.

⁴ Me kò Jeso ba wèéan ěe gha hàà kúrúse cgae Me sa q'ana hãase tcg'oa a tềè xu a máá: “Dìí ba xao ko qaa?” témé.

⁵ Xu xọa Me a máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

Me Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a,” témé. (Me kò Jutasem, khòè ne tshàu q'oo koe tcãaku-kg'ao ba gaxu cgoa tée-těe.)

⁶ Eěm ko Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a,” témé, ka xu kò téea dìbi, a xu a gómankg'ai koe cg'áé.

⁷ Me kò gaicara tềè xu a máá: “Dìí ba xao ko qaa?” témé. Xu máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

⁸ Me Jeso ba xọa xu a máá: “Ncãar bìrí xao o, ncěe ga Ra a sa. A ncěe Tíí xao kòo qaa Te ne méé xao nxãaska ncěe xu khòè xu guu naka xu qđò,” témé.

⁹ *Ncěe sa kò kúrúse*, kg'uiian ěem kg'uiia hãa gha nxãasega tseegukaguè ka, ncěe kòo máá: “Eě Tsi kò máa Te xu kar c'ěem ga ba qanega aagu tama,” témé sa.

¹⁰ Me kò nxãaska Simonem Petere ba ntcàu bam úúa hãa khama tsgúúa tcg'òó me, a kaim pere-

sitim dim qãà ba gáo, a kg'áò xòè dim tcee ba xg'aoa tcg'óó. (Qãàm di cg'õèa ne kò Malekose e.)

¹¹ Kam kò nxãaska Jeso ba Petere ba bìrí a máá: “Kabi tsarim ntcáu ba naka qòè! Cuiskaga Ra gáé ga Abom máà Tea hãas kubis *xgàrasean dis* koe kg'áà hãa tite?” témé.

Jeso ba ko Anasem koe úúè

¹² Si kò nxãaska ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hěé, naka gaas dim tc'ãà-cookg'ai ba hěé, naka Juta di xu tc'ãà-cookg'ai xu hěéthěé Jeso ba qg'óó, a qáé,

¹³ a xu a kg'aia Anasem koe úú Me, ncēe kò Kaifasem ka c'uise ii ba, ncēe kò ěem kurim ka kaiam peresiti ba ii ba.

¹⁴ Kaifase ba gaam khòem Juta xu kò tc'ěe sa máàm ga me e, a máá: “Qãè e gha ii, ncēè c'ěem khòem kòo khòè ne x'óóa máá ne,” témé ba.

Peterem dis xoases tc'ãà di sa

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Simonem Petere ba hěé naka c'ěem xгаа-xгааase-kg'ao ba hěéthěéa kò Jeso ba xùri. Ncēem xгаа-xгааase-kg'ao ba kò kaiam peresitim ka q'ãaèa, khamam kò Jesom cgoa kaiam peresitim x'áé koe tcãà.

¹⁶ Igabam kò Petere ba tchàa koe téé, xhàrom-kg'ám koe. Kam ko c'ěem xгаа-xгааase-kg'aom ncēe kò kaiam peresitim ka q'ãaèa ba kabise a tcg'oa, a dxàe-coas ěe kò xhàrom-kg'ám koe hãas cgoa kg'ui, a Petere ba q'oo koe tcãà.

¹⁷ Si kò qãàs ěe kò xhàrom-kg'ám koe tēe sa Petere ba bìrí a máá: “A tsáá tsia gáé ncēem khòem di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu ka c'ěe tsi tama tsia?” témé. Me xoa a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

¹⁸ Qgàisa a kò ii, xu kò qãà xu hěé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hěéthěé xu ěe xu kò dxùua hãas c'ees koe téé-těe, a ko x'òò-x'oose. Petere ba kò gataga thěé gaxu cgoa téé-těe, a ko x'òò-x'oose.

Kaiam peresiti ba ko Jeso ba tề

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹ Me kò nxãaska kaiam peresiti ba Jeso ba tề, Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka hěé naka Gam di xгаа-xgaan ka hěéthěé e.

²⁰ Me Jeso ba xọa me a máá: “Xgobekg'amseaser kò wèem nqđóm cgoa kg'ui, a Ra a kò ko wèe x'aè ka còrè-nquuan koe hěé, naka tempelem koe hěéthěé xгаа-xгаа, ncěe wèé Jutan ko xg'ae koe. Cúí gúù gar kò táá xàlase nxàe.

²¹ Kháé tsia ko dùús domka tề Te? Tề ěe kò kóm Tea hãa ne, tseeguan kaga ne q'ana dùú sar nxàea hãa sa,” tam mée.

²² Eẽm ko Jeso ba ncěe gúùan kg'uia xg'ara kam kò c'ẽem kòre-kg'aom, cúùse kò tề ba Jeso ba x'ábú, a máá: “Ncěea Tsi ga ko ma kaiam peresiti ba ma xọa gaa?” témé.

²³ Me Jeso ba xọa me a máá: “Ncề c'ẽe gúùan cg'ãè Ra kò kg'uia hãa ne mée tsi nxàea tseegukagu, dùú sa cg'ãè si i sa. Igaba ncề tchànoser kò kg'uia hãa ne tsi ko dùús domka x'ábú góó Tea máá?” témé.

²⁴ Me nxãaska Anase ba kaiam peresitim Kaifasem koe tséea úú Me, qanegam qáéèa hãase.

Peterem dis xọases cáh di sa hěé naka nqoana di sa hěéthěé e

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

25 Eẽm Simonem Petere ba hãa a ko kùru-kuruse kam kò tẽèè a máá: “Tsáá tsia gáé Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ẽe tsi tama tsia?” témé. Me xõase a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

26 Me kò c'ẽem qãàm kaim peresitim di ba, ncẽe Peterem kò xg'aoa tcg'òó tceeam khóèm dim qhàò ba tẽè me a máá: “Gaam cgoa ra gáé kò Olife dim xhàrààm q'oo koe bóò tsi tama?” témé.

27 Me gaicara Petere xõase e, me kò kúúga ghòrò ba tshoa-tshoa a kg'ae.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

28 Xu kò Juta xu Jeso ba Kaifasem dim nquum koe guu a, Roma ne dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe úú. Gaa x'aèan ẽe ka i kò kaisa ntcùúkg'ai cgoa a. Xu kò Juta xu táá xu gha cg'uriga domka nquum q'oo koe táá tcãà, nxãasega xu gha Paseka di tc'õoan tc'õó ka.

29 Khamam kò Pilato ba tcg'oa a síí cgae xu, a tẽè xu a máá: “Dùútsa chìbi sa xao ko ncẽem Khóè ba tcee?” témé.

30 Xu xõa me a máá: “Chìbi kúrú-kg'ao tamam kò ii ne xae ga kò tsáá koe óá Me tama,” témé.

31 Me Pilato nxãaska bìrí xu a máá: “Séèa xao mááse Me, naka xaoa síí gaxao di x'aèan cgoa xgàra Me,” témé. Xu Juta xu xguì a bìrí me a máá: “Igaba xae c'ẽem khóè ba xae gha x'ooan koe xgàra di qari úú tama,” témé.

32 Ncẽe sa kò kúrúse, ẽem kò Jeso ba kg'uia hãa, nta iis x'oo sam gha hàà x'óó di kg'uiian gha hàà nxãasega tseegukaguè ka.

33 Me kò nxãaska Pilato ba kabise a nquum q'oo koe tcãà, a Jeso ba tcii, a tèè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi x'aiga Tsi?” témé.

34 Me Jeso ba xɔa a máá: “Tsáá ka tsi ko ma cuiaga tèè Tea, kana c'èe khòèa Tíí ka tsáá cgoa kg'uia hãa?” témé.

35 Me Pilato xɔa a máá: “Kháé tíí ga ra gáé Juta ra? Tsari ne khòè ne hëé naka Tsari xu kaia xu peresiti xu hëéthëéa tíí tshàu q'oo koe tcãà Tsia. Ka Tsia dùú sa kúrúa hãa?” témé.

36 Me Jeso ba xɔa a máá: “Tiri x'aia nea ncēm nqõóm di tama. Ncèè gatà i kò ii, ne xu ga kò Tiri xu tséé-kg'ao xu ncõo sa x'ãà hãa, nxãasegar gha táá Juta ne tshàu q'oo koe tcãà di sa. Igaba i ncēeska Tiri x'aian ncēm nqõóm di tama a,” tam méé.

37 Me Pilato nxãaska tèè Me a máá: “Kháé Tsia x'aiga Tsia?” témé. Me Jeso ba xɔa a máá: “X'aiga Ra a, ta tsi ko méé. Gaas gúùs domkaga Ra ábàèa, a Ra a ncēes gúùs domkaga nqõómkg'ai koe hààraa, hààr gha nxãasega tseeguan nxàea tseegukagu ka. Wèè khòèan èe tseeguan dia ko kg'uia Te kom-sana,” tam méé.

38 Me Pilato ba bìrí Me a máá: “Tseegua nea dùúá?” témé.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Ncēes gúù sam ko mééa xg'ara kam kòo tchàa koe tcg'oa, a gaicara Juta xu koe síí, a bìrí xu a máá: “Cúí chìbi gar hòò cgae Me tama gaan kam gha chìbi-chibiè e.

39 Igaba i gatu di cau u, Paseka di x'aè ka méér c'ēm chìbi-kg'ao ba kgoara máá tu u sa. Ka tu ko

tc'ěe, Juta ne dim X'aiga ba méér kgoara máá tu u sa?" témé.

⁴⁰ Xu q'au a x̄ōa me a máá: “Eě-ěe, Gam ka tamase, Barabase ba máà ta a,” témé. Barabase ba kò ts'ãà-kg'ao me e.

19

¹ Nxãaskam kò Pilato ba Jeso ba sèè a úú, Me síi qoaè.

² Xu kò ncõo-kg'ao xu dxàman cgoa kúrúeas cábá sa kabea xg'ae a cábákagu Me, a xu a ncoàm qgái ba hãakagu Me,

³ a téé a qõòà máá Me a ko máá: “Tcgáìò, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!” témé. A xu a tshàua xu cgoa x'ábú góó Me.

⁴ Me kò Pilato ba gaicara tcg'oa a Juta xu bìrí a máá: “Bòò, tcg'òò ra ko a gaxao koe óá Me, nxãasega xao gha q'ãa, tíí ra cúí chibi ga hòò cgae Me tama sa ka,” témé.

⁵ Eēm ko Jeso ba tcg'oa, dxàman dis cábá sa cábá hãase, a ncoàm qgái ba hana, kam ko Pilato bìrí xu a máá: “Bòò! Ncèè ga Me e khòè ba!” témé.

⁶ Eě xu ko kaia xu peresiti xu hěé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hěéthěé ko bóò Me, ka xu kò q'au a máá: “Xgàu Me! Xgàu Me!” témé. Igabam kò Pilato x̄ōa xu a máá: “Gaxao sèè naka síi xgàu Me, tíí ra cúí chibi ga hòò cgae Me tama ke,” témé.

⁷ Xu Juta xu x̄ōa a máá: “X'àèan ta úú; gaa x'àèan ěe ka méém x'óós gúù si i, Nqarim dim Cóa Me e tam ko méé khama,” ta xu méé.

⁸ Eēm ko Pilato ncēs gúù sa kóm kam kò kaisase q'áò,

⁹ a ba a kaḅise a gaicara nquum q'oo koe tcāà, a Jeso ba tēè a máá: “Nda koe Tsi guua?” témé. Igabam kò Jeso ba táá cúí xḡa ga kúrú.

¹⁰ Me Pilato ba tēè Me a máá: “Tíí cgoa kg'uian Tsi tc'ēe tama? C'úùà Tsia, qaria ner úúà, kgoara Tsiir gha di i kana xgàu Tsi di i sa?” témé.

¹¹ Me Jeso ba xḡa a máá: “Cúí qari ga tsi Tíí koe úú tama, ncēè nqarikg'ai koe tsi kò guu naka máàè e tama ne. Gaa domkam gaam ēe tshàu q'ooa tsi koe tcāà Tea ba chìbiga me e, kaias chibi sa,” tam méé.

¹² Gaa koe guus kam kò Pilato ba Jeso bam gha kgoara cgoa dàðan qaa, igaba xu kò Juta xu q'au a ko máá: “Eè tsi kò ncēm khóè ba kgoara ne tsi *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram ka tcàràse tsi tama tsi i. Wèém khóèm ēe ko máá, x'aiga Me e, témé ba ko Kaesaram cgoa ntcoeku,” témé.

¹³ Eēm ko Pilato ncēe kg'uian kóm kam kò Jeso ba tchàa koe tcg'òó, a ba a xgàra-kg'aom dis ntcōó-q'ooos koe síí ntcōó, 'Nxōán dim nqám ba' ta ko ma tciièm qgàim koe (Hebera dis kg'uis ka ko Gabata ta ma tciiè ba).

¹⁴ Paseka dim cáim ba kg'ónòsea máá dim cáim me e kò ii, i kò koaba di x'aè e. Kam kò Pilato ba Juta ne bìrí a máá: “Bòò, ncēe ga Me e gatu dim X'aiga ba,” témé.

¹⁵ Igaba xu kò q'au a máá: “Tcg'òó Me! Tcg'òó Me! Xgàu Me!” témé. Me Pilato tēè xu a máá: “Kháé méér gaxao dim X'aiga ba xgàu dèe?” témé. Xu *kaia xu peresiti xu xḡa* a máá: “X'aiga ta úú tama, Kaesaram oose,” témé.

¹⁶ Me kò nxãaska Pilato máà xu Me, nxãasegam gha xgàuè ka.

Jeso ba ko xgàùè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Xu kò nxāaska ncõo-kg'ao xu Jeso ba sèè,

¹⁷ Me Gam dis xgàù sa dcēé a tcg'oa, a 'Tcúú c'õá' ta ko ma tciìès qgàìs koe síí (ncēè ko Hebera dis kg'uis ka ko 'Gologota' ta ma tciìè sa).

¹⁸ Gaa koe xu kò xgàù Me, naka c'ēè tsara khòè tsara hēèthēè e Gam cgoa, cúí ba c'ēè xòèa ba za, me c'ēè ba c'ēè xòèa ba za, Me Jeso ba nqáè koe téé.

¹⁹ Me kò Pilato x'áí sa góá hãa, a xgàùs koe qáéa tòó sia; ncēetas kòo ma nxáráse: "NASARETA DIM JESO BA, JUTA NE DIM X'AIGA BA," ta ma ma.

²⁰ Ne kò káí ne Juta ne ncēes x'áí sa nxárá, ēem kò Jeso ba xgàùèam qgàì ba kò x'áé-dxoom ka cúù me e khama. Si kò x'áí sa Hebera dis kg'uis ka hēè, Latini dis ka hēè naka Gerika dis ka hēèthēè góáèa.

²¹ Xu kò nxāaska kaia xu peresiti xu Juta ne di xu Pilato ba bìrí a máá: "Táá góá naka máá: 'Juta ne dim X'aiga ba,' témé guu, igaba máá: 'Ncēem khòè ba kòo máá, Juta ne dim X'aiga Me e,' témé," ta xu mée.

²² Me Pilato xq̄a a máá: "Eēr góá hãa sar góá hãa," témé.

²³ Eē xu ko ncõo-kg'ao xu Jeso ba xgàù ka xu kò qgáía ba sèè, a 4 zi dtcõò zi cgoa q'aa-q'aa a, si dtcõò sa khòèm di sa ii, me q'oo koe ko hãaèm qgáím cúí ba q̄aù. Ncēem qgáí ba kò qgãé-dào úú tama, a cúí xòè koe tc'amaka guu a nqãaka xõas koe qgãéèa.

²⁴ Xu kò bìríku a máá: "Hààn xae táá tòà me guu, igaba hàà naka xae cgúúan ntcòo naka bóò dìína gha sèè me sa," témé. Ncēe sa kò kúrúse, ēe *Nqarim dis* Tcgāyas koe góáèas gha nxāasega nxàea tseegukaguè ka, ncēè kòo máá:

“Qgáíá Te xu kò q'aa-q'aaku,
a Tiri qgáíán domka cgúúan ntcòo,”
témé sa. Ncēea ncōo-kg'ao xu kò hēé ga a.

²⁵ Jesom dis xgàus qàe koes kò xōò sa tēe,
naka Gam ka xōòs ka qōese sa hēé, Marias ncēe
Kelopasem dis khòè sa, naka Maria Magatalena sa
hēéthēé e.

²⁶ Eēm ko Jeso ba xōò sa ēe koe bóò, naka xgaa-
xgaase-kg'aom ēem kò ncàma hãa ba hēéthēé e me
qàea sa koe tēe, kam kò xōò sa bìrí a máá: “Khòè
seè, sarim cóám ga me e ncēe ba!” témé.

²⁷ A ba a xgaa-xgaase-kg'ao ba bìrí a máá: “Bòò,
saòs ga si i ncēe sa,” témé. Me kò xgaa-xgaase-kg'ao
ba ēem x'aèm koe guu a sèè a x'áéa ba koe úú si.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Wèè gúua nea xg'ara hãa sa q'ana hãasem kò
Jeso ba ncēes gúús qãá q'oo koe máá: “Cámá raa!”
témé. Ncēes gúù sa kò kúrúse, *Nqarim di zi Tcgãya*
zi gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka.

²⁹ Si kò tsau tshàan ka cg'oèa hãas gàba sa hãa,
khama xu kò tsau tshàan ka cg'oèa hãas x'úrú sa
tcìika-tcamkuan dim hìim koe tòó, a ghùì a kg'áma ba
koe úú.

³⁰ Eēm ko Jeso ba tsau tshàan kg'àà xg'ara kam
kò máá: “Xg'ara-xg'araèa ia!” témé. A ba a tcúúa
ba qám, a sònàa tcg'òó.

³¹ Kg'ónòsean dim cám me e kò ii, me kò q'uu
dim cám ba cgáém cám Sabata di me e. Ne kò Jùta
ne Sabata dim cám ka i gha tc'áróan xgàuan koe
tceesea téé sa tc'ēe tama, khama ne kò Pilato ba
drcàrà c'óán gha khòáè, i tc'áróan xòòè sa.

³² Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu hàà, a hàà tc'ãà dim khòèm di c'õán khõá, ncêe kò Jesom cgoa xgàuèa ba, naka c'ẽem dian hěéthěé e.

³³ Igaba ẽe xu ko Jesom koe hàà, ka xu kò sao-xg'ae Mem nxãakamaga x'óóa hãa, xu kò táá c'õáa ba khõá.

³⁴ Igabam kò ncõo-kg'ao xu ka c'ẽe ba Jeso ba kg'áo-xgàom cgoa gào dxàbè, i kúúga qháése c'àðan hěé naka tshàan hěéthěé gaa koe guu a ntcãa.

³⁵ (Khòèm ẽe kò bóò o ba kò nxàea tseegukagu u, si gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i. Me q'anaa, tseegu sam ko nxàe sa, *a ba a ko nxàea tcg'òó o*, gatu igaba tu gha thěé nxãasega dtcòm ka.)

³⁶ Ncêe zi gúù zia kò kúrúse, ẽe *Nqarim dis Tcgãyas* koe góáeas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka, ncêe kò máá: “C'õáa ba ka cúían ga khõáè tite,” ta méé sa.

³⁷ Si ko c'ẽes *Tcgãyas Nqarim di* sa gataga máá: “Bóò xu gha gaam ẽe xu gáòà hãa ba,” témé.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Ncêe zi gúù zi qãá q'oo koem kò Josefam Arimatea di ba, ncêe kò Jesom di xgaa-xgaase-kg'ao ii ba, Jesom dim tc'áró ba xàà hãase Pilatom koe dtcàrà, Juta nem kò q'áo khama. Me kò Pilato ba kgoara máá me me. Me hàà a Gam dim tc'áró ba sée.

³⁹ Nikodemasem ncêe kò kg'aia Jeso ba ntcúú ka dàraa hãa ba kò hãa cgoa mea. Nikodemase ba kò tshãán hěé, naka tcgáùse di nxúian hěéthěé óá, 30 qóm-q'ooan khama noo o.

40 Jesom dim tc'áro ba tsara kò séè, a tsara a tshãán cgoa xg'ae-xg'ae a q'úú qgái cgoa kúrúèa kòàn cgoa tcám me. Ncēe sa kò caus Juta ne ko ma kg'aiga kg'ónòkus ga si i.

41 Eēm kò Jeso ba xgàuèa hãam qgàim koem kò xhàrà ba hãa, me kò kabam haém tc'àms di ba xhàrà q'oo koe hãa, ncēe cúí khòè ga qanega gam koe kg'ónòè tama ba.

42 Juta ne dim cámi kg'ónòsean di me e kò ii, si kò tc'ám sa cúu si i, khama ne kò Jeso ba gas koe ga kg'ónò.

20

Kàa gúùs tc'ám sa

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

1 Tc'ãa dim cámi bekem dim di ntcùúkg'ai cgoa, qanega i ntcùú u koes kò Maria Magatalena sa tc'àms koe hàà, a hàà nxõá sa bóò si tc'àms-kg'ám koe ghànèa tcg'òóèa.

2 Si ko Simonem Peterem koe hēé naka c'ēm xgaa-xgaase-kg'aom koe hēéthēé qgóéa síí, ncēe kò Jesom ka ncàmmèa ba, a síí bìrí tsara a a máá: “X'aiga ba xu tc'àms koe séèa tcg'òóa hãa, ta c'úúa hãa nda koe xu úú Mea hãa sa!” tas mée.

3 Me kò nxãaska Petere gaam xgaa-xgaase-kg'aom cgoa xgoaba, tsara tc'àms koe qòò.

4 Wèéa tsara ga kòò qàrò, igabam kò gaam xgaa-xgaase-kg'ao ba Petere ba qgóéa guu, a tc'àms koe tc'ãa a síí.

5 Téém ko a qámse a xhõo a bóò kam kò q'úú qgái cgoa kúrúèa kòàn cúí ga bóò i gaa koe hãa, igabam kò táá q'oo koe tcàa.

⁶ Me kò nxãaska Simonem Petere ba kháóka xùri me a hàà, a hàà tc'áms koe tcãà; a q'úú qgálan cgoa kúrúèa koàn bóò i gaa koe xõe,

⁷ naka kg'ónò cgoa dim qgáim ncëe kò Jesom tcúú koe hãa ba hëéthëé e. Qgáí ba kò koàn cgoa hãa tama a kò cúíaga qabesea ntcõe.

⁸ Me kò nxãaska gaam xгаа-xgaase-kg'aom, ëe kò tc'áms koe tc'ãà a síí ba, q'oo koe tcãà thëé, a bóò, a dtcòm.

⁹ Qanega tsara kò *Nqarim dis* Tcgãya sa kóma q'ãa tama, Jeso ba méém x'ooan koe tées gúú si i ta kòo méé sa.

¹⁰ Tsara kò nxãaska xгаа-xgaase-kg'ao tsara x'áé koe kabise a dìbi.

Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áise
(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Igabas kò Maria sa tc'áms ka tchàa koe téé a ko kg'ae. Eës hãa a ko qanega kg'ae kas kò qámse a tc'áms q'oo koe xhõo a bóò,

¹² a sa a cam moengele tsara q'úúse hana tsara bóò, tsara Jesom dim tc'árom kò xõe koe ntcõóa-ntcõe, c'ëe ba kò tcúúba kò hãa koe ntcõe, me c'ëe ba nqàrèa ba kò hãa koe ntcõóa-ntcõe.

¹³ Tsara tée si a máá: “Khòè seè, dùús domka si ko kg'ae?” témé. Si máá: “Tirim X'aiga ba xu tcg'òóa hãa, ra c'úúba hãa nda xu úú Mea sa!” témé.

¹⁴ Ncëetas ko méé kas kò kabise a Jeso ba bóò Me tééa-tëe, igabas kò Jeso Me e sa táá bóòba q'ãa.

¹⁵ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Khòè seè, dùús domka si ko kg'ae? Dìí ba si ko qaa?” témé. Xhàrà-kg'ao Me e, tas kò tc'ëea hãa khamas kò bìrí Me a máá: “Aboè, ncëe tsáá ga tsi kò sèè Mea hãa ne bìrí te nda koe tsi xòó Mea hãa sa, nakar sèè Me,” témé.

16 Me Jeso ba bìrì si a máá: “Mariaè!” témé.

Si tééa k̄abise a q'óá-kg'ai Me, a Hebera dis kg'uis ka máá: “Raboni!” témé. (Nc̄ee sa ko máá: ‘Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè,’ témé.)

17 Me Jeso ba bìrì si a máá: “Táá qgóó Te guu, qanega Ra Abom koe k̄abise ta ga h̄ã ke. Igaba méé si Tíí q̄õe ga xu koe q̄õò naka síí bìrì xu naka máá: ‘K̄abiser ko Tirim Abom koe, gaxao dim Abo ba; a Tirim Nqari ba, gaxao dim Nqari ba,’ ” témé.

18 Si kò Maria Magatalena sa xгаа-xгааase-kg'ao xu koe q̄õò a síí bìrì xu a máá: “X'aiga bar bóòà h̄ãa!” témé. A sa a bìrì xu nc̄ee zi guù zim bìrì sia sa.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu koe x'áise

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

19 Tc'ãà dim cáím bekem dim di dqòan ka xu kò xгаа-xгааase-kg'ao xu xg'aea h̄ãa, i kò Juta ne di bèean ka nquu-kg'áman qarika tc̄eekg'ammèa. Kam kò Jeso ba hàà xg'aekua xu koe téé a ba a bìrì xu a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa h̄ãa!” témé.

20 Eēm ko nc̄ee sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba h̄éé naka xòèa ba h̄ééth̄éé x'ái xu. Eē xu kò xгаа-xгааase-kg'ao xu X'aiga ba bóò ka xu kò q̄ãè-tcao.

21 Me gaicara Jeso ba bìrì xu a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa h̄ãa! Nc̄em ma Abo ba ma tsééa óá Tea khamaga Ra ko ma tsééa úú xao o ke,” témé.

22 Eētam ko mééa xg'ara kam kò dqòma tc̄ãà cgae xu u, a máá: “Tcom-tcomsam Tc'ēe bar ko màà xao o.

23 Nc̄èè c'ēe khóèan xao kòo gaan di ch̄ìbian qgóóa máá ne i qgóóa mááèa, a nc̄èè qgóóa máá a tama xao kò h̄ãa, ne i qgóóa mááè tite,” tam méé.

Jeso ba ko Tomasem koe x'áíse

²⁴ Nxãaskam kò Tomasem (ncêe Didimo ta kòo ma tciièm) 12 xu ka c'êe ba gaxu cgoa hãa tama, ãem kò Jeso hààraa ka.

²⁵ Khama xu kò c'êe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí me a máá: “Ncãa xae X'aiga ba bóò!” témé.

Igabam kò bìrí xu a máá: “Cgabian di xg'ama ner kòo tshàua ba koe bóò tama, a tshàua te gaa xg'aman koe tcãà tama, naka tshàua te xòea ba koe tcãà tama ner cuiskaga dtcòmà hãa tite,” tam méé.

²⁶ Bekem qãa q'oo koe xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu nquum koe gaicara xg'aea hãa, me kò Tomase ba hãa cgoa xua. Nquu-kg'ám ne kò tcèekg'amsea hãa, igabam kò Jeso ba gaxu xg'aeku koe hàà téé, a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!” témé.

²⁷ A nxãaska Tomase ba bìrí a máá: “Tshàua tsi ncêe koe tcãà, naka tsia tshàua Te bóò. Tchoanà tshàua tsi naka xòea Te koe tcãà a. Káíse tc'èe-tc'èesean cgoa q'aa naka dtcòm,” témé.

²⁸ Me Tomase xɔa Me a máá: “Tiri Tsi X'aiga Tseè, a tiri Tsi Nqari Tseè!” témé.

²⁹ Me nxãaska Jeso ba bìrí me a máá: “Ncêe tsi ncãa bóò Te ka tsia ko dtcòm? Eẽ bóò tama igaba ko dtcòm nea ts'ee-ts'ee'g'áièa!” témé.

Dùú domkas ncêes tcgãya sa góáèa sa

³⁰ Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cookg'ai koe kái zi x'ái zi c'êe zi kúú, ncêes tcgãyas koe góáse tama zi,

³¹ igaba i ncêean góáèa hãa, nxãasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóa Me e sa ka, a tu a gha dtcòmàn ka Gam dim cg'òèm koe kg'òèan úú ka.

21

Jeso ba ko 7 xu xгаа-xгаase-kg'ao xu koe x'áise

¹ Ncēe zi gùù zi qāá q'oo koem kò Jeso ba gaicara Gam di xu xгаа-xгаase-kg'ao xu koe x'áise, Tiberia dim tshàam koe. Ncēetam ma x'áisea.

² Simonem Petere ba hēé, naka Tomase ba hēé (ncēe kò Didimo ta ma tciie ba), naka Nataniele ba hēé, ncēe kò Kana koe guua ba, Galilea di i, naka Sebetem di tsara cóá tsara hēé, naka xгаа-xгаase-kg'ao tsara c'ēe tsara hēéthēé xua kò xg'aea hãa.

³ Simonem Petere ba kò c'ēe xu birí a máá: “Qõòr ko a síi x'aùan qgóó,” témé. Xu máá: “Qõò cgoa tsi xae gha,” témé. Xu tcg'oa a xu a síi dxòrom koe q'ábà, igaba xu kò ēem ntcùúm ka táá cúí gùù ga qgóó.

⁴ Kaisa ntcùúkg'ai cgoam kò Jeso ba tshàam-kg'ám koe téé-tēe, igaba xu kò xгаа-xгаase-kg'ao xu táá Jeso Me e sa bóòà q'ãa.

⁵ Me Jeso ba tcií xu a máá: “Cóá xaoè, cúí x'aù ga xao gáé hòò tama?” témé. Xu xoa Me a máá: “Eē-ēe!” témé.

⁶ Me birí xu a máá: “Gaxao dis c'uisí sa kg'ào xòèan dxòrom di koe xaoa tcãà, c'ēe gùù xao gha hòò ke,” témé. Xu xaoa tcãà si, a xu a dxòrom q'oo koe tcéèa tcãà sa ka tààè, x'aùan di kái-q'ooan ka.

⁷ Me kò nxãaska xгаа-xгаase-kg'aom ēe Jesom kò ncàmà hãa ba Petere ba birí a máá: “X'aiga Me e!” témé. Eēm ko Simonem Petere ba kóm X'aiga Me e sa kam kò gam di qgáían hãa (tséé sam kò nxõòà máá ana hãa khama), a ba a tshàan q'oo koe nxàà tcãà.

⁸ Igaba xu kò c'ēe xu xгаа-xгаase-kg'ao xu dxòrom cgoa tshàam tsam-tsáo koe síi, x'aùan ka

cg'oèa hãas c'uisí sa tcéè a. Nqõómkg'ai ka xu kò nqùù tama, 100 khama noo zi náà-q'oo zi cúí zi kò qaùà hãa.

⁹ Eẽ xu ko nqõómkg'ai koe hàà ka xu kò gaa koe bóò si c'ee sa dxùúsea hãa, a x'aùan úúa hãa naka péréan hēéthēé e.

¹⁰ Me kò Jeso ba bìrí xu a máá: “C'ēe x'aùan ēe xao ncãa qgóó xao óá,” témé.

¹¹ Me kò Simone Petere ba q'ábà, a c'uisís x'aùan ka kò cg'oèa sa tcéèa tcg'òó, 153 i kò ii. Kái i kò ii igabas kò c'uisí sa táá tòà.

¹² Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Hàà xao naka hàà tc'õó,” témé. Nxãaska i kò xгаа-xgaase-kg'aoan kgoarase tama, tēè Me i gha a máá: “Dìí Tsia?” témé ka. X'aiga Me e sa xu kò q'ana hãa khama.

¹³ Me Jeso ba hàà, a hàà péréan sèè, a máà xu. A ba a gataga hēé x'aùan ka.

¹⁴ Ncēea kò nqoana dim x'aèm ga me e, ncēm kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'áise ba, ēem kò x'ooan koe ghùìèa ka.

Jeso ba hēé naka Petere ba hēéthēé tsara

¹⁵ Eẽ xu ko tc'õóa xg'ara kam kò Jeso ba Simonem Petere ba bìrí a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncēe xu khóè xu ka tsia ncàm Tea?” témé. Me bìrí Me a máá: “Eè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba bìrí me a máá: “Tiri ghùu-coan dxòókagu,” témé.

¹⁶ Me kò gaicara Jeso ba bìrí me a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?” témé. Me bìrí Me a máá: “Eè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba máá: “Tiri ghùuan kòrè,” témé.

17 Nqoana dis kam kò Jeso ba bìrí me a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?” témé. Petere ba kò tshúù-tcao, Jeso ba kò nqoana q'oro tèè me a máá: “Ncàm Tea tsia?” témé khama, kam kò máá: “X'aigaè, wèé zi gùù zi Tsi q'ana; ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana!” témé. Me Jeso ba máá: “Tiri ghùuan dxòókagu.

18 Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi a ko máá: Eē tsi xg'ao cg'aré ii ka tsi xg'ao ko hãakaguse, a ko kg'ama tēe a qōò ēe tsi ko tc'ēe koe. Igaba ncēe tsi kaia hã ka tsi gha tshàua tsi tchoanà, me gha c'ēm khòè ba hãakagu tsi, a ba a ēe tsi tc'ēe tama koe úú tsi,” tam méé.

19 (Ncēeta mééan kam kò Jeso ba Peterem gha hàà x'óóm dàò ba nxàe, a ba a Nqari ba x'áàkagu.) Kam kò nxãaska bìrí me a máá: “Xùri Te!” témé.

20 Petere ba kò ntcēè, a c'ēm xгаа-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàmà hã ba qãáa ba koe bóò, me ko xùri tsara a. (Ncēe ba gam ēe kò dqòa di tc'ōoan koe, Jesom koe ghãase ntcōem ga me e, ncēe kò tēè Me a ko máá: “X'aigaè, dìina ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Tsi?” témé ba.)

21 Eēm ko Petere bóò me, kam kò Jeso ba tēè a máá: “X'aigaè, kháé gam ka ntamaà?” témé.

22 Me Jeso ba xọa me a máá: “Kg'ōèasem gha hãa, Ra nxãakg'aiga síi kabise sar kòò tc'ēe ne i ko nxãan tsáá koe dùú sa nxàe? Tsáá méé tsi xùri Te,” tam méé.

23 Si kò ncēes tchōà sa khòè qōeku xu koe qòàrase, ncēem xгаа-xgaase-kg'ao ba x'óóm tite di sa. Igabam kò Jeso ba máá, x'óóm tite, témé tama, kg'amam kòò máá: “Kg'ōèasem gha hãa, Ra nxãakg'aiga síi

kabise sar kòo tc'ěe ne i ko nxãan tsáá koe dùú sa nxàe?" témé.

²⁴ Ncēem xgaa-xgaase-kg'ao ba gam ncēe zi gùú zi kò nxàea tseegukaguam ga me e, a kò góá zi ba. Ta q'ana hãa gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i sa.

Tcgãyas dis chõò-q'oo sa

²⁵ Jeso ba kò gataga thěe c'ěe zi gùú zi káí zi kúrú. Ncēè wèéa zi ga kò cúí-cúí góáèa hãa nem ga kò, bóòr ko ka, nqõóm ga ba kgoana naka wèè zi tcgãya zi ncēe zi qgóó tama, ěe ga kò góáèa hãa zi.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b